

બનામે ખુદા.

નાટક ત્રીન બાબકા.

ગા મહંમદશાહ કશમીરીકી કલમસે લીખા હુવા.

સહી અસલી મશહુર ખેલ.

ખુબસુરત બલા.

પઞ્જીશર્સ,

મુસ્તફા સૈયદઅલી મુન્શી.

મુતસિલ હીપો-નવસારી.

સુધારા વધારા સાથેની.

દુસરી બાર.

ત્રીન લગ્નર.

૧૩૩૦ હિજરી.

જુલાઈ ૧૯૧૨.

અમદાવાદ.

બી “ કાયમંડ જ્યુબિલી ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેમમાં

પરીખ દેવીદાસ હગનલાલે છાપ્યું.

કીમત ૦-૬-૦.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશ્ટ્રિ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૨૨૫

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ પૂર્વગુરુત બાલ

વિષય ૪૩૬૮:૨ ૪૬૮

ખનામે ખુદા.

નાટક ત્રીન ખાખકા.

આગા મહમંદશાહ કશમીરીકી કલમસે લીખા હુવા.

સંહી અસલી મશહુર ખેલ.

ખુંખસુરત ખલા.

પઞ્જીશર્સ,

મુસ્તફા સૈયદઅલી મુન્શી.

મુતસિલ ડીપો-નવસારી.

સુધારા વધારા સાથે ની.

દુસરી ખાર.

ત્રીન હ.નર.

૧૩૩૦ હિજરી.

જુલાઈ ૧૯૧૨.

અમદાવાદ.

ધી "ડાયમંડ જ્યુબિલી" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

પરીખ દેવીદાસ હાનવાલે છાપ્યું.

કીમત ૦-૧-૦.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અનામે ખુલા.
સ્વપ્તએ નાટક.
મેલ.

તૌશીક.....દિરોળબાદ કે મરહુમ શાહ ખિજસકા ખા.સ
વક્ષાદાર સરદાર, તાહિરાકા શૌહર.

ક.હેરમાન.....,, ,, ,, વક્ષાદાર સરદાર તૌશીક.કા દોસ્ત.

ક.તુબેગ.....,, એવક્ષા સિપેહ સાલાર, શમ્શાકા મદદગાર.

તુ.ગરલબેગ.....ક.તુબેગકા લડકા.

શહેરયાર.....તુ.ગરલકા શૌખ અફસર, તસનીમકા આ.શિક.,
સુહયલકા મદદગાર.

સુહયલ.....મરહુમ શાહ ખિજસકા માઅ.સૂમ. લડકા.

રશીદ.....તૌશીક.કા માઅ.સૂમ લડકા.

ખે.રસદલાહ.....જમએ.દાર બાઅ.દમે તુ.ગરલકા એડીકાંગ, મેમ
સા.હબકા ખા.વિન્દ.

માશીઅદલાહ.....શહેરયારકા નૌકર, મુમ.તાજ.કા શૌહર.

શહબાજ.-ડ'ડેબા.જ...પાગલખા.નેસે બાગાહુવા દીવાના.

સયફું.....ખે.રસદલાહકા નૌકર.

મુશકિલ આસાન નં.૧...શીરીકા ખા.વિન્દ.

મુશકિલ આસાન નં. ૨...મુશકિલ આસાન નંબર ૧ કા ચચા.

કમીશન એજંટ...ધી ઇન્ડિયન મેરેજ કંપની લીમીટેડકા એજંટ.

હુરશામ.....તૌશીક.કા વક્ષાદાર નૌકર.

ફીમેલ.

શમ્સા.....દિરોળબાદકી ગા.સિબ સુલતાના, મરહુમ શાહ
ખિજસકી દગા.બાજ. બહેન.

તાહિરા.....તૌશીક.કી બા વક્ષા ખીવી. (તસવીરે વક્ષા)

તસનીમ.....શહેરયારકી માઅશકા.

હાલી.....ખે.રસદલાહકી ફેચનેબલ પુ.જીલ ખ.ચં ખીવી.

મુમતાજ.....માશાઅદલાહકી ,, ,, ,,

શીરી.....મુશકિલ આસાન નં. ૧ કી ખીવી.

નેકી.....દુનિયાકો નેકરાહ ચલાનેવાલી કુ.વત.

બદી.....દુનિયાકો ખુરે રાસ્તે લાનેવાલી તાકત.

ઇન્કે અલાવા સિપાહી, સહેલીયાં, રામિશગર વમ.યરા વગ.યરા.

મુ.—દિરોળબાદ

ખનામે ખુદા

પુખ્ત સુરત બલા.

નાંટકં ત્રીન બાબકા.

બાબ પહેલા.

પરદા પહેલા.

મહેલ.

ગાના—રબકી શાન ન્યારી ન્યારી બલહારી

તોરી કહાની ધરધર મન માની જની

યક્તાઈ ચતરાઈ પ્યારી પ્યારી સારી—રબકી

હય જહાંનમેં યેહ કામ કરના નેકીયે

બદોકો ધ્યાન ધરના

કોધ કામસે મુદામ ડરના

હવસ, કપટ, કરત, શીરત છલકી મારી દુનિયા સારી

બદકારી નરનારી હર પ્યારી— રબકી.

નેકી—ખુદાવંદકા જલાલ હો ! મુકદ્દસ હય વોહ ખુદા જે આદમકે સરકશ આર બાગી બેટોકો મહેરબાન બાપકી તરહ પ્યાર કરતા હય ! મુબારિક હય વોહ ધનિસાન જે સાદે દિલ ઔર પુરી સચ્ચાઈકે સાથ ઉસ્કી ઈતાઅત ઇખત્યાર કરતા હય. અય ગુમરાહ હસ્તી, જે અન્ધી ઔર દિવાની બની હુઈ તબાહીકી ગારમેં ફૌડી જ રહી હય. આ, રૌશની કી તરફ આ ! ખુદા કા રહમ તેરી પુકાર પર કાન લગાયે હય; ઉસ્કી રહમત તુઝે ગોદમેં લેને કે લીયે મુહબબત કે બાજુ ફાયલાયે હય.

શાએર.

જીસ રાહમેં હૈ ઠોકરેં વોહ રાહ અય ધનિસાં ન ચલ,

જીમોં શુનાહ કે બોઝસે વર્ના ગીરેગા મુહકે બલ.

તારીકીયાં હય હર તરફ—અંધાં ન બન અબ બી સંબાલ,

ઇમાનકા ફાતુસ લે, ઉસમેં, જલા શમએ અમલ.

મુડ, બામ, દૌડ આ ઇસ તરફ, તાકત અબી હય પાંઉમેં.

આરામ રાહત, જીંદગી, સમ હૈ ખુદા કી હાંવમેં.

બહી—મમેં હું જહાંની પુણી મમેં હું !

નેહી—દુન્યાડી મુસખીત—પ્રુદા ઔર ધનિસાન કે ખીચમેં દીવાર !

બદી—દુન્યાડી કિસમત મેરે દહને હાથમેં ઔર ઉસડી કુંજ મેરે
ખાંચે હાથમેં ! અય તુમ સખ જો બિહિસ્તકી ઉમીદમેં
દુન્યા કો દોળખ ખનાય હુવે હો આવ, મેરી તરફ આવ, મેરા
દરવાજા ખટખટાવ, મેરી સખાવતકે બાદર મોતી ખરસાકર
તુમહારે દામનકો માલામાલ કર દેંગે !

શ.ઔર.

ખે ગમી પહેલુમેં હો ઔર માલોજર કદમેં કે પાસ,
મેજપર ઉમદા ગીજા હો જીરમપર આલા લિખાસ.
તયેરતે હોં મસ્તીએ ઇશરત મેં ખસ રંગી હવાસ.
યાર હો ચલજર હો ગર્દિશમેં હો મયકા ગિલાસ.

ખસ યહી જનત હય, ખાડી વસવસા ઔર વહમ હય,
ખા, પહન, પી. અયશ કર દિનરાત અગર જીરહમ હય.

નેહી—ઝૂટી તુ આદમી કો જીલત, મુસીખત, ઔર જોદનાક મૌત
કે સિવા કુચ્છ નહીં દે સકતી.

બદી—ચુપ ! તુંહી મેરી તરફ આનેવાલોંકો અપની તરફ ખુલાતી હય.

નેહી—ઔર તુ નેક રાહ ચલને વાલોંકો જહન્નુમ કે અધેરે ગારમેં
ગિરાતી હય.

બદી—તુ નહોતી, તો દુન્યા મેં બિહિસ્તકા મજા આતા.

નેહી—ઔર તુ નહોતી, તો પ્રુદા જહન્નમકો પયદાહી ન ફરમાતા.

બદી—નેહી લડાઈ છોડ !

નેહી—બદી ખુરાઈ છોડ !

ગાના.

છોડ છોડ મોસે નકર જીકર નફટ નીડર

કમતર સુનાઈં મનાઈં

કહેનામાન અય હયવાની દીવાની

તજકર સજકર કીતની મય સમજાઈં—છોડ.

કયસી તનકર રીજલી બનકર કયા હય દીલમે ઠાની,

દેખ સમજકર ખાત સુનકર છોડ તું હયવાની.

ખ્યારસે, મારસે, ખ્યારસે, જ્યારસે દીખલાઈં—છોડ.

બદી—દુન્યા આશાકોં કા ખાજર હય હરમે કોઈ મેરા ખરીદાર હય,
કોઈ તેરા તલખગાર હય.

શ.ઔર.

અગર નફરત હય મેરે આશકોં કો તેરી સુરતસે,

તો મુઝસે કિસલીયે લડતી હય, જા લડ અપની કિસમતસે.

નેકી—જો આજ જનતે હયેં દુન્યાકી હુર તુઝકો,
 દે બયઠે હયેં જો દિલસે અકલોશઉર તુઝકો.
 જસ રોજ રૌશનીમેં દેખેગેં શકલ તેરી,
 નફરતકી ઠોકરોસે ફેકેગેં દુર તુઝકો.

બદી—નાહાન ! કબી અયસા ન હોગા. કયા તું નહીં જનતી,
 કે દુન્યાકી મીટી ખુદ ગરજ ઔર હાલય કે પાનીસે શુધી
 ગઈ હય—

શ.એર.

જખ તલક હરએક શય દેનેકોં મય તૈયાર હું,
 વોહ મેરે ખુલખુલ હંય, મંય ઉન્કી શુલે ખેખાર હું.

નેકી—ઝુટી જોરા હર લક્ષજ અદાવતસે બરા હય,
 દુન્યાકા ચમન મેરી હી કોશિશસે હરા હય.

બદી—અસ ! બંદ કર કીલો કાલ, મેરે આશકકા હાલ.
 (ફલાટકા ફટના, મર્દ ઔરતકા શરાબ
 પીતે દિખાઈ દેના. રામિશગરોંકા નાથ)

- નેકી—બદી તું ઝકમારતી હય દેખના મય હારતી હું યા તું હારતી હય.
 (ફલાટ કા ફટના ઔર શમશાકા આલીશાન
 મકાન મય ચોખ્ખારોંકે નજર આના.)

અસદસ.

ચોખ્ખદાર—જલાલે હમરાહ કમાલે હમદમ ઉરજે માનિન્દ અતર સરપર,
 દુસરા—જમાના હામી, ફલક મુહાશીજ, સિપહર બંદા, સિતારા ચાકર,
 ૧ લા—તસિઅ દરમાં કંજ મગસરાં કદર સનાખ્યાં હો ખખ્ત યાવર !
 દુસરા—સહાબ કુલ જુમ ફિદા કદમપર, જરો જવાહીર નિસારસરપર !
 ૧ લા—વિકાર હર સિમ્ત છા રહા હય, દિલોંકો અજબત દખા રહી હય !
 દુસરા—હુશુર તશરીફ લા રહે હંય ખડે હોં ખુદામ સર ઝુકા કર !
 શમસા—વોહ આગી મુજરીમ કયા કહેતા હય ?

કુતલુ—શમસા ઉસ્કી જીદ ઔર નફરત ઉસે ગારત કર રહી હયે !
 શમસા—જવ. ઉસ જીદી કુતલો મેરે સામને લાવ જીદ કિસ્સે !
 ઉસ ઔરતસે જો તુફાની સમન્દરકી તરહ ગુરસેમેં દિવાની
 હો જાતિ હય—નિસકે આગે આજ તમામ સલતનત મુજરિમોં
 કી તરહ થરરાતી હય જો દમ કે દમમેં આંખીકી તરહ બલાયે
 નાહહાની હો જાતી હય, અગર વહે રાહપર નહીં આયા તો
 ઇસકો ઇસ દુન્યામાં જીનેકા કોઇ હક નહીં હય !

(કુતલુ તોપીકે પાંખ-ખંજીર લાના)

શામસા—ક્યું તોફાનીક, કિસ હાલમે' હય ?

તોફાનીક—કિસ હાલમે' હય; શેર લોહોંકે જાલમે' હય !

શામસા—સરકશ— શ.એર.

ક્યું તાપહી લા રહા હય અપને ધનિજને જાહ પર,

છોડ દે ગુમરાહી આજ અપની સીધી રાહ પર.

તોફાનીક—કુન્યામે' સચ્ચી ઔર સીધી રાહ ફક્ત નેકી હય, જે કબ્જે દરવાજેસે નિકાલ કર કયામતકે મયદાનસે હોતી હુધ બહિસ્તકે દરબારમે' પહુઆતી હય, બાકી હરેક રાહ ઠોંકરે' ખીલાતી કોટોમે' ફસાતી, ઔર આખિરકાર જહનુમકે અંધેરે ગારમે' ગિરાતી હય—

પરવાહ નહીં જો આજ જમાના ખિલાફ' હય,

રસ્તા વહી ચલુગા જો ઠીક ઔર સાફ હય.

હુખ ઔર ખોફ હેય હયે મેરી નિગાહમે',

મયે' ખાકબી જો હુગા તો નેકીકી રાહમે'.

શામસા—મંય નહીં સમજતી કે નેકી કયા ચીજ હય ? જો તુઝકો ઔર તેરે જયસે ચંદ બેવકુફોંકો અજાજ હય.

તોફાનીક—નેકી કિયા ચીજ હય ? નેકી એક પાક તુર હય ! નેકી ખુદા કે હાથકા બનાયા હુવા એક કીલા હય, જીસમે' ધનસાન બયઠકર શયતાનકી ફેજકે સાથ મુકાબલા કરતા હય.

શામસા—પાગલ હો ગયા હય.

તોફાનીક—હાં હાં મયે' પાગલ હો ગયા હું, મગર શુક હયકે ખુદાકા બાગી, હીસકા બંદા, શયતાનકા ગુલામ એરહમ ખુની ઔર નમકહરામ નહીં હું.

શામસા—ઓ નમકહરામ હમારે સામને ઔર યહ ગુસ્તાખાના કલામ !

તોફાનીક—મયે' ઉન લોગોમે'સે નહીં હું. જો કીસીકી ઉસકી પીઠ પીછે ખુરાષ કા ધજહાર કરતે હંય ! મયે' બહાદર હું— ઔર બહાદર હમેશા સામને આકર વાર કરતે હંય—

અશ.આર.

સાફ દીલ ઇસ તરેહ કહેતે હંય બરાબર સાફ સાફ,

જીસ તરાહ આઈના કહે દેતા હય મુંહ પર સાફ સાફ.

જાન જાએ સર કટે પરવાહ જરા કરતા નહીં,

મર્દ સચ્ચી ખાત કહનેસે કબી ડરતા નહીં.

કતલુ—તોફાનીક અગર તુ જીહ છોડ દે તો મયે' ધમાનસે કહેતા હું—

તોશીક—ચુપ! ઉસ મુકદ્દસ ચીજકા નામ, જસકા એક જર્જાલી
તેરે નાપાક તનમે' નહીં હય ન લે! તુમ દોનો શયતાનસે
ન્યાદા ઇમાનકે દુશમાન હો!

શમસા—એસક હથે! ઔર ઇસલીયે હથે' કે બહાદરકો સર્દ, મર્દ
કો નામર્દ, ઔર મુર્ખ ખુનકો જર્દ, બનાને વાલા યહી હયે.

તોશીક—જુસ તરહ ખુદાને દુનીયાકી રોશનીકી લિયે આફતાબકા
લખ્મ પયદા કરીયા હય, ઉસી તરહ ઇન્સાન કી રહકી રોશની
કે લીયે ઇમાનકા ચિરાગ બનાયા હય.

શમસા—મગર-મયે-મયે' હું તો જુરર ઇસ ચિરાગકી રોશનીકો
ખુઝાઉંગી!

તોશીક—તું ક્યા! અગર તમામ દુન્યાકે શયતાન મિલકર ઉસ્કે
ખુઝાનેકી કોશિશ કરે, ફિરબી યે ખુદાઇ ચિરાગ હમેશા જગ-
મગાતા રહેગા, ઔર જહાંમે' રહમ ઔર ઇનસાફકી રોશની
ફયલાતા રહેગા.

શમસા—તોશીક તું જાનતા હય કે મયે' કયસી ઔરત હું?

તોશીક—જલ્લતકી પુતલી! તુજે કૌન ઔરત કહેતા હય? ઔરત
વોહ હય જસમે' રહમ હો, શર્મ હો, સચ્ચાઇ હો, બાવકાઇ
હો, પારસાઇ હો, જસને ફિરિસ્તોંકી તીનત ઔર હુરકી ઇસ
મત પાઇ હો, તું કબી ઔરત હો નહીં સકતી; જસ તરહ,
તુને મઆસૂમ શહજદે કા દગાસે હક છીના હય. ઉસી તરહ
ઔરત કે નામ પરબી જબરદસ્તી કબૂળ કર લીયા હય.

શમસા—તોશીક સુન—

રૂબાઇ.

સાંસસે આગ જો બરસાય વોહ અજદર હું મયે',
જદમે તુફાન તો ગુસ્સેમે' સમન્દર હું મયે'.
પીસ ડાહુંગી મીટા ફુંગી ફના કર ફુંગી,
વાદ રખના તેરી તકદીરકા ચક્કર હું મયે'.

અશઆર.

તોશીક—મોમસે પંજએ શૈલાદ નહીં દબતા હય,
દિલકા જોશ અયસે કરાવેસે કહીં દબતા હય—
રયે' રયે' કી જગ્યાં પર ચહે સુખન જારી હય!
જાન ખ્યારી નહીં દુન્યામે' વફા પયારી હય!

કતલુ—મજહબી દિવાને કયું જાનકે દુન્યાકી ખુશીઓસે બેજાર
હય! તેરી એક હાં પર શાહી મેહરબાનીયોંકા બાદલ, તુઝપર
ઇન્જાત, દૈવત ઔર રહમકી બારિશ બરસાનેકો તૈયાર હય.

તોશીક.—મુઝે કોઇ ઇસકી યા તેરી મહેરબાની નહીં ચાહિયે ! ઓ
હીસેકે ગુલામ યાદ રખ ચહે કલામ—

મુસદ્દસ.

ચંદ દિન હય શાનો શૈક્તકા ખુમાર,
મૌતકી તુશી નશા દેગી ઉતાર.
જખ ઉઠાયેગે જનાજી મિલકે યાર,
હાથ મલમલ કર કહેગા બાર બાર.
કિસ લિયે આયે થે, હમ ક્યા કર ચલે,
જો રહાં પાયા, યહીં પર ધર ચલે.

શમસા—અસ ! અસ ! રહે વચ્ચે પાગલોં કે લીયે રખ છોડ !
સુહયલકો હમારે હવાલે કર, તાજકા તામેદાર હો; વર્ના
ખોદનાક અંજામ કી પેશવાઈ કે લિયે તૈયાર હો !

તોશીક.—ક્યા મઅસુમ શહજાદે કેા તુમ ફરસાઓં કે પંજમે
જીઆહ હોનેકે લિયે દેહું ! રહમ ઔર ઇનસાફ પર છુરી ફેરહું ?
તખ્તો તાજ કે લુટરોંકી તઆજીમ કંઈ ? શયતાનકો મિહિસ્ત
કા માલિકો વારિસ તસલિમ કંઈ ? નહીં ! વફાદાર તોશીકસે
અયસા કભી ન હોગા ?

કતલુ—મગર તુઝકો અયસા કરના પડેગા.

તોશીક.—કયું ?

શમસા—હમારા હુકમ હય યેં.

તોશીક.—તેરા હુકમ કુચ્છ ખુદાકા હુકમ નહીં હય !

શમસા—મયેં શાહી હુકમ દેતી હું !

તોશીક.—મયેં તેરી શાહીસેલી મુનકીર હું.

મુસદ્દસ.

તીર, તલવાર, તખર, નેજાઓ ખંજર બરસેં,
જહર, ખુન, આગ, મુસીબતકે સમન્દર બરસેં.
ખિજલિયાં ચર્ખસે, ઔર કોહસે પથ્થર બરસેં,
સારી દુન્યાકી બલાયેં મેરે સરખર બરસેં.
ખત્મ હો જાય હરેક રંજો મુસીબત મુઝપર,
મગર ઇમાનકો જુખ્ખીશ હોતો લખ્ખત મુઝપર !

અશઅાર.

શમસા—ગએાર કર, ફિર ગએાર કર, વર્ના અંજા તૈયાર હય,
તેરા સર હય ઔર ઇસ જલ્લાહકી તલવાર હય.

તોશીક.—મુસીબત કે ડર, રંજકે હૈલસે,
બહાદર બદલતે નહીં કૈલસે !

ખુદા લે કે તું લે, રહે જાન એક હય,
મગર ખાત એક ઓર જખાન એક હય.

શમસા—મુઝપે લ.અનત હય જો તુઝકો અખ મયે જાંદા છોડડું.
કાટ લા સર તાકે ધરકો ઠોકરોંસે તોડ દું.

(શમસાકા ગુસ્સેસે કાંપના, તોફાનીકકા બે પરવાહીસે ખડે રહેના.)

ખાખ પહેલાં.

પરદા દુસરા.

ખયેરસદ્દાહકા મકાન.

ખયરસદ્દાહ—વાહરે કીસમત ! વાહરે મેરી અકડ ! સલામ તો સિદ્દ
સરકે ધશારેસે લેતા હું. જરા મેરી સુરત તો દેખીયે. ટોકરા
ભરભર કર નુર ખરસ રહા હય માશાઅલ્લાહ ! કયું ન ખરસે,
આજ કલ બંદેકી ડીગરી બી બદ ગઈ હય. જખકે મલકા
શમસાને અપને ભાઈ ખરજીસકે કતલુકા હુકમ કતલુકો—સુનાયા
તો માખદલિલતનેબી ધસ કતલમે કતલુખાનકા હાથ ખટાયા;
જસ નમકહલાલી કે સીલેમે કતલુખાનકે બેટે તુગરલબેગ
કે એડીકાંગકા એહદા પાયા. લેકિન ધસ એહદેકે હાસિલ
કરનેમે થોડી બેધમાની તો જુર કરની પડી. ક્યા કરેં ચારો,
ધસ નેકકાર દુન્યામે બેધમાની કે સિવા કામલી તો નહીં
ચલતા. દુન્યામે ક્યા હમ મખખીયાં મારનેકે લિયે પયદા હુવે ?
જખ ખુદાને જવાની દી હય તો ઉસકા લુલ્હ હાવ, ખાઓ
પીયો, ખોટલકે કાક ખુલવાવ, રંડીયાં નચવાવ ! ખુદાપા આયગા
તખ દેખા જાયગા. અલ્લાહ મીયાં બોલે ઓર રહમ દિલતો
હંચ હી, શીર ક્યા હૈ રો ધો કર મના લેગે, કિસી ન કિસી
તરહ ગુનાહ બખ્શવા લેગે. અરે સયદુ, ઓ સયદુ—

સયદુ—જનાખ આપ કીસે પુછતે હયેં ! વોહ ઘરમે નહીં હેં.

ખયરસદ્દાહ—અબે અપને માલિકકો નહીં પહચાનતા ?

સયદુ—કોણ ? મીયાં ખયર !

ખયરસદ્દાહ—ચુપ ! બેઅદબ ! ખયર કિસી મોઝીકા નામ હોગા.

સયદુ—ફિર તુમ કૌન !

ખયરસદ્દાહ—મિરજા ખયરસદ્દાહ બેગખાન એસકવાયર, કે. સી.
એસ. આઇ. એમ. ડી. વાઇ. જેડ.

સયદુ—યાને ધસકા મતલબ ?

ખયરસદ્દાહ—કયું કે અખ હમારી ડિગરી બદ ગઈ હય.

સયદુ—આમાં કહેકો કુટ બોલતે હો ? તુમહારી સુરત પર તો વહી
પાજી પન ખરસતા હમ !

अयरसद्वाह—अमे युप मेअदय भाविकके सामने गुस्ता भाना क्वाभ !

सयकु—मिया यहे तो अताव वहो भवालीओका न्हेस कहां ईका ?

अयरसद्वाह—हेप पहेले भये भ.अमुली नभादार था, अय तुम रलभेगका ओडीकांग कहेलाता हुं.

सयकु—वाह !

अयरसद्वाह—पहेले यटाधपर अयठ कर यटनीरोड़ी आता था, ओर अय कुरसी टेअलपर अयठ कर कटलेस ओर भटन याप उडाता हुं.

सयकु—ओरभी वाह !

अयरसद्वाह—पहेले भये कुरता पयजभा पहेनता था ओर अय पटलुन पर कोट, कोट पर कोलर ओर कोलरपर टाछ लगाता हुं.

सयकु—ओरभी वाह !

अयरसद्वाह—आगे कपडे अपने हाथसे धोकर पहेनता था, ओर अय वोर्शींग कुंपनीमें धुलवाता हुं.

सयकु—मियां यहे तो अताव के वोर्शींग कुंपनी काली सुरतको धोकर सुई अना सकती हय ?

अयरसद्वाह—अमे सुई तो क्या, थप्पड़ोसे लाल अना सकती.

सयकु—अच्छ आगे भोलो.

अयरसद्वाह—आगे पयसेड़ी आरावाली पीडी पीता था अय हय. टरडीस सीगार फुंकता हुं.

सयकु—नयतो यंदही रोजमे दौलत का शुलहा उडा दोगे ! मियां भये तो समझता था के तुम मोची के मोची रहोगे; मगर हो किसमतके धनी, सीपाहीसे अकदम ओडीकांग अन गये.

अयरसद्वाह—अरे यहेतो हमारी अद किसमती थी के ओडीकांग अन कर रह गये, वर्ना हमारे वालिद तो अजय शान के आदमी थे, तुने तो देभा होगा.

सयकु—कयुं नहो, अहोत दहा ! रोज हमारे भलोलेमे पापड भेयने आया करते थे.

अयरसद्वाह—अमे युप, वोह कोछ ओर उलु होगा !

सयकु—उलु हो के गधा—मगर सुरत तो तुम्हारे आपकी सी थी.

अयरसद्वाह—अयर धिस अकको दखान कर, ओर यहे अता के घरमे क्या पका हय ?

सयकु—पका क्या हय. वही आनरे की रोटी ओर रातका आसी उपाही दाव रज्जी है.

अयरसद्वाह—अरे दावको युलेमे डाल ! क्या अभीरां के घरमे अयसेही आने पकते हये ?

—किर और कयसे पकते हयें ?

ખ. ચરસહિત—દેખ, આજસે હમારે ઘરમે' કુરમા, કલિયા, મુત-
નજન, બિરયાની, પુલાવ, મટનચાંપ, બટાઠાચાંપ, ઇસ ગ્યાર
કટલેસ પકા કરે !

સયદુ—અરે મીયાં કલ વોહ અલ્લમ ગલ્લમ ખા લેના, આજ તો શુક
કરકે ચટની રોટી ખાલો.

અ. ચરસલાહ—ચુંપ ! તેરે જયસે એવકુશને ચટની રોટી પર શુક કરકે . ખુલાવંદ તાલાકા મિળ.જ બિગાડ દિયા હય; ધસિતે દેખાકે જખ વહે એવકુશ ચટની રોટી પર મલહાર ગાતે હયે' તો ધનહે' પુલાવ ખિલાનેકી કયા શુરત હય !

सयधु—भला जाने अथसे आओगे तो तुमहें पुराना भजन कथसे पसंद आयेगा.

ਐ. ਧਰਸਵੀਲ—ਅਯੋ ਪੁਰਾਨਾ ਮਕਾਨ ਕਯਾ ਮਧੇਂ ਤੋ ਪੁਰਾਨੀ ਯੋੜਕੋ
ਜੀ ਘਟਨ ਹੁਗਾ.

સય્યુ—અરે યહે કયા કહેતે હો મિયાં ?

ਅ. ਪਰਸਵਾਹ—ਛਾਂ ਛਾਂ ਮੰਧੇ ਤੇ ਅਘਿਆਰਮੇਂ ਖਸਤਿਛਾਰੀ ਦੇ ਧੁਕਾ ਛੁੰ.

સયદુ—તો ક્યા પુરાની જોડકો તલાક હે દોગે ?

ਅ. ਧਰਮਸ਼ਾਸਤਰ—ਤਸਾਕ. ਦੇ ਦੁੰਗਾ, ਨਈਂਤੀ ਕਰਾਇੰਡੇ ਨਿਵਾਮਮੇ ਲੇਭ ਦੁੰਗਾ.

સચકુ—દેખો કહીં અયસા તો ન કરના, વોહ બેચારી તુમહેં અપને બેટકી તરેહ પ્યાર કરતી હય.

ખ. ચરસદાહ—અમે બેવકુફ, પુરાની જોર ઓર પુરાના જુતા હર-સાલ નયા બદલ ડાલના ચાહીએ !

સચ્ચુ—બલા મયેં તુમહેં કોઈ પટાખા સી જોર દિલવા હું તો ક્યસા ?

ખ.યરસદ્દીહ—અચ્છા બાપ.

સયકુ—અચ્છા તો સુતો મેરે ખ્યાલમે જીતની ચૌરતે હંય ઉનકી સખકી ફહરિસ્ત પેશ કરતા હું પહેલા નંબર ખુદાખશ ધાંસ-વાલા જો ભાંગવાડીમે રહેતા હય ઉસકી એક લડકી હય.

ખ. યરસદીહ—અને કયા મુએ કોઈ ઘસયારા વસયારા સમજા હય
જો ઉસકી લડકી સે સાદી કરતા હય ?

अथर्व—तो फिर तुम नयसे छीडीमार को तेवी तंभोली धसयारे
भटयारों के सिवा और कौन अपनी छडक्री हेगा ?

अ. यरसही।—अपे देमा क्युं नहीं ! जेटा अवइते, अगवे न.माने
मे' ज.त और सराहत पुंछी जाती थी, आज कल तो गोर
हो गया कला, धरीइ हो या रिजला मजर हो आर पधसा-

વાલા તો અચ્છે અચ્છે ધરવાણે અપની બેટી દેને કો તૈયાર હો જાતે હયેં !

સયયુ—અચ્છા તો ઝોર સુનો, વોહ અખદુલ્હનીમ કસ્સામકા સાલા, જો ધોધારી મોહલ્લે મેં રહેતા હય, ઉસકી સાત બેટીયાં હય.

ખ.યરસદ્દાહ—ખુખ, જખનો સાતોને મિલકર આપકા દિવાલા કુંક દિયા હોગા !

સયયુ—ઉસમેં ચાર તો અંધી હયેં. એક કાંતી હય. એક ગુંગી હય; મગર સખસે છોટી લડકી કરીમન હય, વોહ આપકે લાયક હય—લેકીન જરાસા લંગડાતી હય.

ખ.યરસદ્દાહ—અમે તો કયા મુઝે કોઈ લુલ્લા લંગડા મુકરર કીયા હયે, જો લંગડી જોર દિલવાતા હય !

સયયુ—ચ્હેલી નહીં, વોહલી નહીં, તો ફિર આપકો કયસી જોર આહીયે ?

ખ.યરસદ્દાહ—દેખ નેક હો, શરીફ હો, હસીન હો, જવાન હો, હુશીયાર હો, ઇસમતદાર હો ઝોર બડી ખાત ચ્હે કે વફાદાર હો !

સયયુ—ચ્હે સખ ખુખીયાં તો પાંજરા પોલમેં એક અસી ખરસકી કુંવારી લડકી રહેતી હંય ઉસમેં મૌજુદ હંય.

ખ.યરસદ્દાહ—અમે મુઝે જોરકી જુરત હય યા માંકી ?

સયયુ—ચ્હેલી નહીં, વોહલી નહીં તો ફિર આપકો જોર મિલ ચુકી.

ખ.યરસદ્દાહ—અરે મિલેગી કયું નહીં ? ચ્હે તો હમારી મહેરબાની હય કે હમ જોર તલાશ કરતે હયેં ! વર્ના ઇસ મહેજે જમા-નેમેં શોહર મિલતેહી કહાં હય ! [એજન્ટકા આના.]

એજન્ટ—જનાબ તસ્લીમ અર્જ.

ખ.યરસદ્દાહ—અદાબ અર્જ.

એજન્ટ—જનાબ આપકા નામ ?

ખ.યરસદ્દાહ—મિર્જા ખ.યરસદ્દાહ બેગ.

એજન્ટ—મૈને કલ અખખારમેં પઢા હય કે આપ શાદી કરનાં આહતે હૈં.

ખ.યરસદ્દાહ—હાં, મગર આપ કૌન સાહેબ હંય ?

એજન્ટ—હમ ઇન્ડયન મેરેજ કંપની લીમીટેડ કે એજન્ટ હય.

ખ.યરસદ્દાહ—હાં, દુસ્ત મગર મય સમજા નહીં કે આપ કયા કામ કરતે હયે.

એજન્ટ—હમારા ચ્હે કામ હય કે દુન્યાકી આખાદી બડહાવે જોરઝોં કો શોહર ઝોર શોહરોં કો જોરઝોં દિલવાવે.

ખચરસદલાહ—મયે સમજા આપ દલાલ હયે !

એજન્ટ—દલાલીકી અયસી તયસી ! હમ એક જેન્ટલમેન હેં.

ખચરસદલાહ—એશક ! જેન્ટલમેની તો આપકે ધદેહીસે ટપકતી હય.

સયકુ—જખ તો ચાર મેરા એક કામ બના દો, પુરાની જેરે ઓર થોડા રૂપીઆ લેકર એક નધ નવેલી પટા ખાસી જેરે દિલવા દો.

એજન્ટ—પુરાની જેરેકો સંદુકમેં બંદ કર રખો. હમતો બિલકુલ નધ જેરેકી તીજરત કરતે હંય.

ખચરસદલાહ—બધ વાહ ! ઇસ સુધરે હુવે જમાનેમેં કયા કયા નયે ધન્દે નિકલેતે હંય.

એજન્ટ—ફરમાઇયે, આપકો કિસ કિમાસકી જેરે ચાહિયે ?

ખચરસદલાહ—હસીન હો, જવાન હો, પઢી લીખી ચંચલ હો, બલ્કે ફેશનેબલ હો ?

એજન્ટ—ઉમ્ર કિયા હો ?

ખચરસદલાહ—સોલા બરસકી.

એજન્ટ—અગર સોલા બરસકી ન મિલે ?

સયકુ—તો આઠ આઠ બરસકી દો લે આના.

ખચરસદલાહ—નિકલ શયતાન, પાજી, ગુસ્તાખ, નામાકુલ, કમબખ્ત, ખીયમેં ગડબડ કરતા હંય !

એજન્ટ—એકઝીમીષ્ટ ચાહીએ યા મોડરેત ?

ખચરસદલાહ—નહીં નહીં, એકઝીમીષ્ટ નહીં ચાહીએ ! વોહ કમ બખ્ત નારાજ હોગી તો મુઝે બમકે ગોલેસે હડા દેગી.

એજન્ટ—દેસી ચાહીયે યા વિલાયતી !

ખચરસદલાહ—અરે દેસી કો કયા કરેં—હમકો તો વિલાયતી, ચાહિયે ! મુઝે સ્વદેશીસે નફરત હૈ ઇસી લિયે પહલી જેરેકો કરાફ્ટકે લિલામમેં બેજનેવાલા હું.

એજન્ટ—ઓર ખુખીયાં કયા કયા હોં ?

ખચરસદલાહ—સુનયે, ન અયસી બદસુરત હો કે દેખકર જ મિતલાય, ઓર ન અયસી ખુબસુરત હો કે સારા શહર જ્યારત કો આય. ન અયસી દુબલી હો કે એક એક પસલી ગીની જાય, ન ઇતની મોટી હો કે રેલકે ફાટકમેંબી ન સમાય. ન ઇતની છોટી હો કે જેરેકે બલ્કે બેટી નજર આય, ન ઇતની લંબી હોકે ખોસા લેને કે લીયે સીડી લગાઈ જાય, ન ઇતની તંદુરસ્ત હો કે દિનમેં છે છે દહા ખાય, ન ઇતની ખીમાર હો કે ડાકટરકા બિલ ચુકાતે ચુકાતે દિવાલા નિકલા જાય. ન ઇતની

બોટ હો કે કોઈ કુગ લે જાય. ન ધતિની હુલ્યાર હો કે મિયલંગી
પગડી તક બેચ આય. ખસ ઇસ કીમાસકી જોઈ ચાહિયે !

એજન્ટ—ઇસ કીમાસકી ઔરત તો હમારે મુશલખાવેમિં મિલની
મુશ્કલ હય. મગર હાં તુમ માનો તો ઇસ મોહલ્લે કે નાકે
પર કાકઠર કોપરખસસ રહેત હયે, જન્હોને એક મેમસે શાદી
કીધી, ઉન્કી એક લડકી હય.

ખયરસદલાહ—અજ કોઇ હો હમેં તો એક જોઈ દિલવા દો.

એજન્ટ—તો ખસ આપકો એક હફતેમેં જોઈ મિલ જાયગી.

ખયરસદલાહ—દેખના યાર સંબાલનાં, કંઠી ધોકા ન ખાના !

કયું કે આજ કલ સાઠ સાઠ ખરસકી ખુદીયાં મુંહપર ચુના
મલકર હાથમેં પંખયાં લેકર ટુટી ખાઇસિકલકી તરહ ચરકતી
ફિરાતી હયે, કહીં અયસા ન હો કે નઈ ટમટમ સમજકર
ધોકા ખા જવ ઔર પુરાને ખઠારે કો ઉઠા લવ.

એજન્ટ—આપ બેરીકર રહે. અચ્છા બંદગી (જના)

ખયરસદલાહ—તસ્લીમ બધ વાહ અખતો દો ચાર રૌજમેં એક
ફેશનેબલ જોઈકે ખાવીંદ કહેલાએંગે, ઔર ખુદાને ચાહાતો
દો ચાર હી મહીનેમેં દસખીસ બચેકે ખાપ બન જાએંગે.

ખાખ પહેલા

પરદા તિસરા.

તાહેશકા મહેલ.

ગાના.

જલથલમેં તોહે, પલપલમેં તોહે, દાતા ખીલાતા બખાને હય,
પ્રભુ અનાથ જગમગાત જગ અનુપ દેખ કીરતી ગાવે હય. જલથલ.

શ.એર.

છુપાલે દામને રહેમતમે ધન ગુનાહોકે,
ધલાહી તુઝકો ગુફર રહીમ કહેતે હંય;
કહીં કહે ન અદુ દેખકર જલ્લીલ હમે,
ચેહ ઉસકે બંદે હય જસકો કરીમ કહેતે હંય;
કષ્ટ હરન તુમરે ચરન ગુનીયન આવે હંય—જલથલ.

મુહેલ—અમ્મીજન કલ મુઝસે જહરમિરજા કહેતે યે રચ્ચેત કો
કાખુમે રખનેકે લિયે આપકો તીરો તલવારસે કામ લેના
પડેગા કયા બગેર તીરો તલવારકે સલતનત કબજેમેં નહીં
રહ સકતી હય.

તાહેરા—હાં સચ હય, મગર તીરો તલવારસે રખયતક આદશાહ કે સામને સીઈ સર ઝુકતા હય, દિલ કબી નહી ઝુકતા હય. દિલ ઉસ વક્ત ઇનાઅત ઇખત્યાર કરતા હય, જખ કે આદશાહ નરમી, રહમ, ઓર ઇનસાફ કરતા હૈ ઓર રખયતં કે અપને અઝ્યોઈ નરહ ખ્યાર કરતા હય !

મુહેલ—અમ્મીજનન મેં બડે રહમ ઓર ઇનસાફસે આદશાહત કરંગા.

તાહેરા—તો ખેટાં તુમહારી આદશાહતકો કબી જવાલ ન હોગા.

નોકર—બેગમ સાહેબ, જનાબ કતલુખાં કે સાહેબજદે તુગરલબેગ તશરીફ લાયે હૈં.

તાહેરા—અઝ્છા ઇયરાવ હમ આતે હૈ. (તાહેરાકા જના.)

રશીદ—સુલેહ ભૈયા, જખ તુમ આદશાહ બનોગે તો મુઝકો રોજ આપકે દરબારમે હાજર હોકર, હુજુર જહાંપનાહ કહેના ઓર ઝુક ઝુક કર આદબ બજ લાના પડેગા.

મુહેલ—નહીં કબી નહીં! એ તો નોકરોંકે કામ હય, હમ તુમ તો દોનોં ભાઈ હય.

રશીદ—ફિરતો મજહી હય, પર ઇયરો ઇયરો એક ખાતકા તો ઝગડા જુરર હોગા.

મુહેલ—કયા ?

રશીદ—તખત પર વા તુમ અકેલેહી બયડોગે ના !

મુહેલ—નહીં આધે તખત પર મેં બયહુંગા ઓર આધે તખત પર તુમહે બિઠલાઉંગા.

રશીદ—બસ બસ ફિરતો મંચબી તુમહારે સાથ આદશાહ કહેલાઉંગા.

મુહેલ—બેશક તુમ આદશાહ; હમ આદશાહ, સુલેહ આદશાહ, રશીદ આદશાહ. (દોનોંકા જના ઓર તાહેરાકા મય તુગરલકે આના)

તાહેરા—નહીં નહીં મંચ સચ કહેતી હું, મરહુમા કા કીના માઅસુમ અઝ્યે સે નિકાલા ગયા ખુદા ઓર ઇન્સાફ કે હોતે એક યતીમ કે હક પર ડાક ડાકિા ગયા યહી નહીં બલકે મઅસુમકા હક દગાસે છીન લિયા ગયા ઓર ઇસકો લાવારિસ કરકે ઘરસે નિકાલા ગયા.

તુગરલ—અયસા નહીં હુવા !

તાહેરા—જુરર અયસાહી હુવા !

તુગરલ—ફજ કરલો કે અયસાહી હુવા તો હુકમત ઓર તાક્ત કે સામને હમ કયા કર સકતે હૈં.

તાહેરા—તો કયા તુમ મહ સમજતે હો કે ફુઆ સીઈં ઓર બહાદરોં સે ખાલી સન ?

दु.गरल—मेरी नजरमें तो आज अयसा ओकबी नहीं हय.

ताहेरा—नहीं है !

दु.गरल—कोन ?

ताहेरा—मुझका रीक, मेरा शौहर तोशीक !

दु.गरल—क्या रहे आप यकीन से कहेंती हैं ?

ताहेरा—यकीन और साथही गुजरसे कहती हूं !

दु.गरल—लेकीन धनसानका गुजर कभी कायम नहीं रहता.

ताहेरा—अस ! अस ! तुम मेरे शौहर की तोहीन करते हो !

दु.गरल—आप धस अंगुठी को पहचानती हो !

ताहेरा—हां रहे अंगुठी मेरी शौहर की हय; अगर धरसो तुम्हारा मतलब ?

दु.गरल—मतलब रहे के आपका शौहरबी मलकाका तरफदार है.

उन्ही के हुकम से शमसाकी तानपोशीका हाथ सुनाने और सुहेलेको अपने हमराह ले जाने के लिये आया हूं, और अपनी सच्चाई के सुयुतमें रहे गवाह दायी हूं.

ताहेरा—या भुदा ! अगर तौझिक, अयसे इरिस्ते पर भी दौलत और पितायका नहु यल गया, तो भअलुम हुवा के भमान धनसानो पर लायनत करके धस इरेणी इन्यासे निकल गया.

दु.गरल—कहिये अयतो यकीन हुवा ?

ताहेरा—अगर तोशीकने सुहेलेको लेनेके लिये लेन है तो वोह डरगीज मेरा शौहर नहीं हैं.

दु.गरल—आरत पर ईज हय के अपने शौहरके हुकमकी ताभेदार हो.

ताहेरा—भेशक इस हाथमें नय शौहर शरीफ और वफादार हो !

दु.गरल—में रहे नहीं समझ सकता के गयर के अच्चेके लिये अपनी जूझगी परयाद करना किस कानुनका हुकम हय ?

ताहेरा—अपरदार, गयरका अच्चा न कहेंता ! गयर तुम समझते हो या हम ? वोह अमारें कलेजेका दुका है, आंभोका तारा है, वोह हमारे दोस्तों अल्के अजुजे से भी जयादा प्यारा है वोह हमारी जन है; अल्के काम आये तो जनबी उस पर कुरआन हय ! नव मुलाकात अतम दुर्घ. इस जुनदिल जलील तौशीक से कहेंना के ताहेरा भेवा हो गर्ध. अय न में उस्की भीवी हूं, न वोह मेरा शौहर हय.

श.अेर.

अयशो भुशी राहतका जमाना गुजर गया,

मे आनसे रहे समजुंगी तौशीक, भर गया.

तुम.रल—तो क्या आप सुहेलका देना नहीं चाहती.

ताहेरा—अरे तुम, तुम्हारा पुनर्दिल तोशीक, तुम्हारी भस्मा
और भस्माके तमाम तरफदार, मुझसे जंग करने आये, तोभी
सुहेल तो क्या—सुहेलका एक नापुनर्दिल यहाँ से न जाने पायगा !

तुम.रल—हां.

ताहेरा—हां.

सुसदस.

जय तज रहे इह. आतिशे गयरतसे गर्भ है,
यहेरेपे आप्य आपोभिं हुन्याकी शर्म है.
कंधेपे सर हय, सरमे वझाका गुनुन हय,
तनमे रगे, रगोभिं शराइतका पुन हय.
सिनैमे दल हय, दलमे पुदाका प्याल हय,
धन. हे मेरे लालको—किसकी भजल हय.

तुम.रल—अच्छा तो बहुत जल्द मालुम हो जायगा.

श.अर.

तेग और शमशीरसे, सप्ततीसे, जयरो नैरसे,
गर युं नहीं तो धसको हम ले जायेगे धस तौरसे.

ताहेरा—अगर जलील होकर नहीं जाना चाहते हो तो अगयर
एक लखन. ओले यहाँसे निकल जाव ! जाव सुहेलको लेना
हय तो पहले घर जाव, मां आपसे मिल दो दोस्तोसे इशत
हो दो, कदनके बिये कपडा, दहन होनेके बिये जमीनका
टुकड़ा पड़ी दो; आद कभर कसके, तलवार बांधके कदन सर
पर लपेटके यहाँ आव. भौन तुम्हें रहम करके जूटगी अप.श
हे तो सुहेलको मुझसे छीन ले जाव !

तुम.रल—हेपो अज.देहको न जगाव, शेरको न छोडो, पहाडसे न
टकराव ! अगर सुहेल और शमसाके बीचमे आवोगी तो
पुरानी दिवारोंकी तरफ ठोकरासे उडादी जावगी !

श.अर.

रहे सरकशी दिवायगी अज रोज. अह तुम्हें,
हेपु तो केन देता है आकार भदह तुम्हें. (तोशीक. आना)

तोशीक.—भैं ! हम.आजके अन्धे में हू !

तुम.रल—केन तोशीक ? और आन.ह !

तोशीक.—नींदकी हालतमे मेरी उगलीसे अंगुली उतारकर सरीक
औरतको घोसा देनेके बिये आया हूँ—

શાસ્ત્રી.૨.

મોંકે હું શમશીર કળને તકે દિલે નાપાકમે,
તોડકું સર થુંકે હું મુંહપર મિલા હું ખાકમે.

તુગરલ—લૌશીક. જાન રોકે વર્ના પચતાયગા ! એક ખાર શેરકે
પંજેસે નિકલ ગયા તો ક્રિયા, દુખારા કાળુમે ન આયગા ?

તોશીક.—જા-જા, સર સલામત લેકર ચલા જા, વર્ના ધરિકા જવાખ
જાનકે બદલે ઠોકરોસે ક્રિયા જયગા !

તુગરલ—ધસ કીલેકો તહસ નહસ કરકે ઈંટસે ઈંટ ન બળદું,
જસ કિલેસે ભાગ નિકલા હય, ફિર જાંજોસે જકડ કર
ઉસીમે ન પહુંચા હું તો મુઝે કલહુકા બેટા ન કહેના.

(જાના તુગરલકા)

તાહેરા—પ્યારે શોહર, મુજે મુઆફ કરના, આજ મેરે મુંહસે તેરે
શરીફ નામકી તોહીન હુધ.

તોફીક.—પ્યારી ખીવી, યહે કયા, અગર ધસ દગાખાજકી ખાતે
સનકર ધસસેબી જાયાદા કહેતી તો જાઈજા. થા.

તાહેરા—મગર તુમને શમસાકી કયદસે રેહાઈ કયુંકર પાઈ ?

તોફીક.—ખુદાને ગયખી મદદ પહુંચાઈ ! મેરે દોસ્ત કહેરમાનને
નિજાત દિલવાઈ.

તાહેરા—મગર અબ વોહ દિન બહોત કરીખ હયકે શમસાકી ફાજ
હમારે કિલેકી ચોતરફ વખાઈ કીડોંકી તરહ. ફયલી હોગી
ઉસ વક્ત. આહ ન કરના, આખર ન ખોના, ખાત ન ગવાંના,
બસ મારના યા મરજના.

અશાસ્ત્રી.૨.

શોકે જાંખાજ હો એક એક રગમે, એક એક બાલમે;
દેખના લગજીશ ન આને પાયે ધસ્તકલાલમે.

તોફીક.—ફર્ક આને હુંગા મે હરગીજ ન અપની આનમે,
માફ કર આઈગા યા મર જાઈગા મયદારમે,

ગાના.

કર કર કર કાર જાર હુટ પહું મંચ રનપર,
બરસું ખીજલી બનકર મરજ ગરજ દુશ્મનપર-કર.
જગમે નામ કરકે કામ ચમ ચમ ચમકાવું,
થર થર કાંપે તમામ તેમ ધરું સર તનપર-કર.

ખામ પહેલા.

પરજા બેઠા.

મકાન ખયરસદ્દાહ.

ખયરસદ્દાહ—ભાઈ વાહ, અખતો હમ સિંગલસે કમ્પલેટ્ડો ગયે !
 ભોગ કહેતે હૈં કે ડરખીકરી કોટરી ચૌર પદાખાશી જોડે કિસ-
 મત હીસે મિલતી હય, મગર હમકો તો ઘર ખમડે ફેશનઅમલ
 જોડે મિલ. ગધ. જોડે કયા હય વસ્લાહ તમાશા હય ! અમર
 ટિકટ લગાકર ખમલ જાઉં તો રોજ સેંકડો રૂપયે કમાઉં
 બોધ, બોધ—

સયકુ—ઓલ રાઇટ સાહેબ.

ખયરસદ્દાહ—મેમ સાહેબ કહાં હય ?

સયકુ—અપને ડ્રેસ રૂમમેં.

ખયરસદ્દાહ—કયા કરતી હય ?

સયકુ—કલ જો માર્કીટ સે બંદર ખરીદ કર લાઇ હંય, ઉસે છુરી
 કાંટેસે ખાના સિખલાંતી હય.

ખયરસદ્દાહ—એવકુદ બંદરકો છુરી કાંટેસે ખાના કયસે આયગા.

સયકુ—કયું નહીં આયગા ! આખીર આપ કયસે સીખે ?

ખયરસદ્દાહ—ચુપ બેઅદબ કયા બકતા હય !

સયકુ—દેખો સાહેબ મેંબી આજકાલ તુમહારી તરફ સુધર ગયા
 હું; ખાત કરની હોતો દેશી જખાનમેં કરો, પર ગાલીયાં દેના
 હય તો ઈંગ્રેજ જખાનમેં દો.

ખયરસદ્દાહ—ભઇ વાહ ! ગાલીયાં ભી દો તો ઈંગ્રેજ જખાનમેં,
 નાક કાટલો મગર વિલાયતી છુરી સે ! અચ્છા ભઇ જા મેમ
 સાહેબ કો ખુલા.

સયકુ—અચ્છા તો અપને નામકા કાર્ડ દો.

ખયરસદ્દાહ—કયું ?

સયકુ—મેમ સાહેબકા હુકમ હય.

ખયરસદ્દાહ—અખે મેમસાહેબકા બચ્ચા, જતા હય યા નહી ?

સયકુ—દેખો સાહેબ હાથ મ લગાના અમર આપ તુ. ગરલબેગ
 કે એડીકાંગ હંય તો મેંબી મેમ સાહેબકા પ્રાઇવેટ સેક્રેટરી
 હું. (ખયરસદ્દાહ મારતા હય સયકુ ચિહ્વાતા હય) ઓ
 મેમસાહેબ દોડો, દોડો; માર ડાલા, માર ડાલા—

(ડાલી આતી હય.)

ડાલી—વોટ ઇજ ધી મેટર ?

ખયરસદ્દાહ—ઝાડો મેં ઇસકી જાન લુંગા !

ડાલી—આખર ઈસિસે ક્યા કુસુર હુવા ?

સયધુ—સિર્ફ ઇતની ખાતપર બિગડ ગયે—મેને કહા કે મેમ સાહેબ
સે મિલના હે તો અપને નામકા કાર્ડ દો.

ડાલી—ઓહ ચહે સચ કહેતા હય.

ખયરસદ્દાહ—તો ક્યા અપની જોડસે મિલના હો તો કાર્ડ દો
વરના ખયરંગ વાપસ જાવ.

ડાલી—ચહે તો કાયદે કી ખાત હય.

ખયરસદ્દાહ—મેરે ઘરમેં અયસા કાયદા વાયદા નહીં ચલેગા.

ડાલી—કયું નહીં ચલેગા ! જુરર ચલેગા.

ખયરસદ્દાહ—તુમ મુઝે ધમકાતીહો ! મેં તુમહારા શોહર હું !

ડાલી—મગર ઘરમેં આનેકે બાદ તુમહેં જોડ ખનકર રહેના હોગા.

ખયરસદ્દાહ—એસા કબી ન હોગા.

ડાલી—જુરર હોગા, વર્ના મેં અયસે ઘરમેં ન રહુંગી જહાં કાયદે,
ઔર ફેશનકી ઇજાજત નહીં.

ખયરસદ્દાહ—ભઈ વાહ, શોહર છુટે તો છુટે મગર ફેશન ન છુટે.
અચ્છા સાહેબ જાને દો.

ડાલી—નહીં તુમને મેરા ઇનસલ્ટ કિયા ઇસ લિયે મુઆશી માંગો.

ખયરસદ્દાહ—ક્યા મયેં મરદ હોકર તુમસે મુઆશી માંગું ?

સયધુ—અજી માંગ લિજયેના સરકાર, ચહેબી આજ કલકા ફેશન હય.

ખયરસદ્દાહ—અચ્છા ભઈ ફેશન હય તો માફ કરો.

ડાલી—થેંક્યું, ડીયર ઇસિસે માઅલુમ હોતા હય કે તુમ પહે જો-
ન્ટલમેન હો. ડીયર ચહે બિલ ચુકાદો.

ખયરસદ્દાહ—અરે કાહેકા બિલ ! ગયે મહિનેમેં પાંચસો લેન્ટ
ચઢા ચુકા.

ડાલી—ચહે તો ઇસ મહિનેકા હય, ઇસમેં તો સિર્ફ ચારસો નવે
રૂપીયે હયેં.

ખયરસદ્દાહ—(બિલ પઢતા હય) બાઇસકલકા લમ્પ તીસ
રૂપીયા, મોટરકારકા કિરાયા સાઠ રૂપીયા, કુત્તેકા ગલેકા પદા
નવ રૂપીયા, વાસકોટકા કપડા સાત રૂપીયા ઔર ઉશ્કી
સિલાઈ સાઠ રૂપીયા, અરે ક્યા સાત રૂપીયેકા કપડા ઔર
સાઠ રૂપીયા સિલાઈ ?

ડાલી—ક્યા સાઠ રૂપીયા બહુત હંચ ? ડાક્ટર ફીસમજીકી મિસિસ
તો એક એક પોલકેલી ડેઢ ડેઢ સો રૂપીયે સિલાઈ દેતી હય.

ખયરસદ્દાહ—જબહી તો ડાક્ટરકે દવાખાનેમેં મારવાડી બેલીફ
જાડે રહેતે હેં.

હાલી—ડીયર, ડીયર, ડીયર—

ખયરસદ્દાહ—વોટ ઈજ ધી મેટર ?

હાલી—જરા મેરે શુજકે બટનતો ખોલ દેના.

ખયરસદ્દાહ—અરે મેં તુમહારા શોહર હું યા નૌકર હું.

હાલી—મેરા પૈર ફરદ કરતા હે ઔર તુમહેં મસખરી સુઝતી હૈ.

દેખો જલદી ખોલો નહીં તો મેં બિગડ જાઉં છી.

ખયરસદ્દાહ—અચ્છા ભઈ બિગડો નહીં. ક્યા કરેં યારો ઘડેલી આજ કલકા ફેશન હૈં.

હાલી—ડીયર જરા સભા બી કર દો.

ખયરસદ્દાહ—અરે મેં તુમહારા શોહર હું ક્યા કોઈ મોઝી હું ? જરા મેરી મુછાંકાતો ખ્યાલ કરો.

હાલી—તુમ જેન્ટલમેન હોકર અયસી બાતેં કરો યહે ઠીક નહીં.

ખયરસદ્દાહ—તો ક્યા સખ જેન્ટલમેન અપને ઘરમેં અપની લે-ડીયેં કે જુતે સાફ કરતે હૈ.

હાલી—મેરા ટેમપર જાતા રહેગા તો મેં બિગડ જાઉં છી.

ખયરસદ્દાહ—અચ્છા ભઈ બિગડો નહીં, ક્યા હસ્તે હો યારો ખુદ જાતે મેરી તરફ કિતને જેન્ટલમેન અપને ઘરમેં અપની જે-ઝોકે જુતે સાફ કરતે હોંગે.

હાલી—થેક્યું ડીયર, ઇસ બરતાવસે મઆલુમ હુવા કે તુમ, પકડે જેન્ટલમેન હો.

ખયરસદ્દાહ—અરે લઆનત પડે અયસી જેન્ટલમેની પર બાહે-રતો મુછાં પે તાવ દેં ઔર ઘરમેં આયેં તો જોડકે જુતે સાફ કરે. (સચકુ આતા હય)

સચકુ—અરે ગજબ હુવા-ગજબ હુવા-ગજબ હુવા.

હાલી—ક્યા હુવા ?

સચકુ—આપકે બંદરને લેમ્પ ગિરા દિયા તો સરકારકા નયા કોટ પટલુન જલ ગયા.

હાલી—જલ ગયા તો જલને દે સરકાર તો નહીં જલ ગયે ?

સચકુ—સરકારકે જલનેકા તો મુઝેલી ગમ નહીં, મગર અફસોસ તો યહે હય કે સાથ આપકે રેશમી મોજેલી જલ ગયે.

હાલી—હેં-હેં ક્યા મોજેલી જલ ગયે કમખખત ક્યું નહી બચાયા, તેરા સત્યાનાસ જાય.

ખયરસદ્દાહ—હો સરકારકા કોટ પટલુન જલ ગયા તો ટસસે

મસ નહીં હુઈ, ઔર છે આનેકે મોજે જલ ગયે તો છાંદ.
રકી તરહ કુદ પડી. યહે બી આજકલકા ફેશન હૈ.

ડાલી—ડીયર આજ શામકો મેરે લીયે મોજે તો લે આના.

ખયરસદલાહ—મેં તુમ્હે સખ કુચ્છ ચીજે લા ફૂંગા, લેકીન તુ-
મ્હારી હરકતેં મુઝે પસંદ નહીં આતી.

ડાલી—તો તુમ ક્યા કહેના ચાહતે હો !

ખયરસદલાહ—તુમ દિલ ભર બાઈસીકલ ઉડાતી ફિરોંગી તો ધરકા
ધન્તેજમ કૌન કરેગા ?

ડાલી—ધર ગયા જહન્નમમેં. ધરકે ધન્તેજમકે લિયે કોઈ ગવરનેસ
નોકર રખ લો.

ખયરસદલાહ—તો ફિર તુમકો ક્યું શાદી કરકે ધરમેં લાયા હું ?

ડાલી—મિયાં વોહ દિન ગયે જખ ખલીલખાં ફાખતા ઉઠાતે થે, મર્દ
ઔરતકે હાલકી પકી પકાઇ ખાતે થે. આજ કલ ઔરતોંકા
દૌર દૌરા હય. ઝાડુ દેના, ચકકી પીસના, બરતન માંજના,
ખચ્ચે પાલના, ગરજ સખ કામ અખ મરદોં કો કરને પડેંગેં.

ખયરસદલાહ—ઔર ઔરતેં ક્યા કરેંગી ?

ડાલી—હાઇકેરટકી જજ બનેંગી, પારલામેન્ટકી મેમબર હોંગી,
અખબારોમેં મજમુન લીખેંગી, મજલીસમેં લેકચર દેંગી, ગરજ
કે હર ખાતમેં મરદોંકી નાક કાટેંગી.

ખયરસદલાહ—હાં, ક્યું ન કાટોંગી ! આજકલ દુન્યામેં તુમ્હારા
ડંકા બજ રહા હય.

ડાલી—બોય-બોય, હમારે લિયે એક કપ ચાય લાવ,

ખયરસદલાહ—ઔર મેરે વાસ્તે એક કપ કાશી લાવ.

સયદુ—ઠયરિયે સાહેબ, પહલે મેં અપને માલિકકા કામ કરંગા
ફિર તુમ્હારા.

ખયરસદલાહ—મેં તેરા માલિક નહીં હું ?

સયદુ—નહીં, મેં મેમસાહબકા નોકર હું.

ખયરસદલાહ—સુનતી હો ?

ડાલી—સચ કહેતા હય, ક્યું કે તનખવાહ મેરે હાથસેં પાતા હય.

ખયરસદલાહ—પર રૂપીયે તો મેરે હોતે હય.

ડાલી—ઔર હુકમ તો મેરા ચલતા હય.

ખયરસદલાહ—તુમ ચાહોગી તો હમકોબી કિસી રોજ નિકાલ દોગી.

ડાલી—યહે ક્યા વાહિયાત ખાત કરતે હો ! બોય, જાવ આયાકો
બોલો સાહબકે વાસ્તે કાશી લાવ.

સચકુ—ખુલ્લુ અમળ મેમ સાહબ.

ડાલી—(ગલ્લેમેં બાથેં ડાલ કર) ડીયર તુમ જ.રા જ.રાસી ખાત પર ખ.ફા હો જાતે હો, દેખો મેં તુમ્હાણી કયસી ફરમા.ખરદારી કરતી હું.

ખ.યરસદ્દાહ—કમખ.પત મેરા દિલતો બિલકુલ હિંદુસ્તાનની હય, જો ગલ્લેમેં બાથેં ડાલતેહી ઢીલા હો જાતા હય, ઓર ઉસ્કી ચટકમટક દેખ કર બિલકુલ પીલ પીલા હો જાતા હૈ.

ડાલી—માઈ ડીયર ખ.યર.

ખ.યરસદ્દાહ—માઈ ડીયર જોર.

ડાલી—કયા કહા ? જોર ! ચહે તો પુરાના આઉટ ઓફ ફેશન નામ હય, તુમ મુઝે જોરકે નામસે કબી ન પુકારના.

ખ.યરસદ્દાહ—તો કયા તુમ્હેં ચાચી, દાદી, નાની કહું, કયા કહું ?

ડાલી—ડોન્ય યુ નો માઈ નેમ ? સે ડીયર ડાલી.

ખ.યરસદ્દાહ—માઈ ડીયર ડાલી.

ડાલી—ચલો વોહ જો ઇંગરેજી ગાના મંચને તુમ્હેં સીખાયા હય વોહ ગાવ ઓર મેરે સાથ નાચો.

ખ.યરસદ્દાહ—કયા મંચ તુમ્હારે સાથ નાચું ? અને ચહે સખ બલે આદમી બયડેં હુવે હંચ વોહ મુઝેં રસ્તેમેં ચલને નહીં દેમે, ઓર કહેંએ કે દેખો છુઢા હુવા તો જોરકે સાથ નાચતા હય.

ગાના.

નાવ લેટ મી એલોન, ઘો આખ નો યુ વો'ન્ટ.

આખ નો યુ વો'ન્ટ, આખ નો યુ વો'ન્ટ

નાવ લેટ મી એલોન, ઘો આખ નો યુ વો'ન્ટ.

ઇમખ્યુડેન્ટ ખારની ઓ'હિયા.

ઇટ મેક્સ મી આઉટ રે જીયસ વેન યુ આર સો કાઉન્ટ
એજીયસ.

વોડ બેટર લુક આઉટ ફોર સ્ટાઉટ કોરની એરીયા.

હી ઇજ ધી બોય, ઘેટબી લિબ્બ, આખ એમ હિબ્બ જોય.

સો યુ'ડ બેટર બી હેવ ચોર સેલ્ફ ખારની ઓ'હિયા

ઇમખ્યુડેન્ટ ખારની.

નન ઓફ ચોર બલારની.

ઇમખ્યુડેન્ટ ખારની ઓ'હિયા. (ખાતે હુએ જાતે હેં.)

બાબ પહેલા.

પરદા પાંચવા.

તસનીમકા બાગ.

ગાના.

બાદે બહાર આઇ હોને નીસાર આઈ.
 કરતી હંય બુલબુલે શોર ખ્યારી નીગાર આઇ-છાઇ
 હરગુલપે હય લાલી બુલબુલ મનવાલી ઝુમેં હય ડાલી
 ફુલોંકી મહકસે જ્યા શાદ કરો હીલ મીલ મીલ સંગ
 ફુલોંકી ફખન ચલત પવન હરગુલપે.
 તુમપર બલહારી સખીયાં સારી વારેં જયરવા
 હરવા ગલેમેં ડાલેં દોહરા-હર ગુલપે

૧ સહેલી—સુખ, હાનસ્લાહ.

૨ સહેલી—માશાસ્લાહ !

અશઆર.

જાયે બહાર પિકર ઇશજર ઝુમતે હંય,
 એક દુસરેકો મિલકર મસ્તીમેં ઝુમતે હંય.
 રૈયા જ્યાં ચમનમેં અપની દિખા રહે હંય,
 બાદે સગા કે ઝોંકે ખુશખુ ઉડા રહે હંય.

૧ સહેલી—ઝુમ રહી હય પત્તી પત્તી ઇસ ગુલશનકી ડાલીમેં,
 કલ્યાં ખીલકર ફુલ રહી હૈ, ફુલ હય ક્યા હી લાલીમેં,
 કોયલ ઢોલ બજાતી હય ઔર બુલબુલ તાન લગાતી હય.
 દિલોંકો ફરહત તાક ધના ધન ક્યા ક્યા નાય નચાતી હય.

તસનીમ—જીસ તરફ દેખો ચમનમેં મેરે રઅનાઇ હય,
 મહવે નજરા હય દિલ, ચક્મ તમાશાઈ હય.
 મોતી બિખરે હય, કતરે હંય નહીં ચખનમ કે,
 અતિશે ગુલકા ધુંવા હય-કે ઘટા છાઇ હય.

૩ સહેલી—ગુલોંજરો સર્વકદ ગુન્યા દહન તુમબી તો હો,
 સરસે લેકર પાંઉં તક ખ્યારી ચમન તુમબી તો હો.

૪ સહેલી—ખ્યારી બાગકે સાથ કુચ્છ અપનીબી તો તઅરીફ કિજીયે ?

અબીયાત.

તસનીમ—મુઝમેં ક્યા દેખા હય જે ખ્યારી મચન કહેતી હો તુમ,
 છોડખાનીકો મેરી અયસે સુખન કહેતે હો તુમ.

૨ સહેલી—અજી સરકાર ચમનબી વોહ ગુલે બેખાર હય,
 જીસ પર બુલબુલ હજાર જાનસે નિસાર હય.

- ૧ સહેલી—હાં, હાં, ઇસ ગુલકો કિસી ખુલખુલહી કા ધન્ટેજર હય,
 ૩ „ —જહાં ફુલ હોતા હય વહાં ખુલખુલ દૌડતા હુવા આતા હય.
 ૪ „ —જહાં ચુહા હોતા હય વહાં બિલ્લી કુદતી હુધ આતી હય.
 ૨ „ —મગર પ્યારી કોઇ ખુલખુલ આય તો ઉસે ગુસ્સેસે ન ડરાના
 ૪ „ —બદ્દે ચુમકાર ચુમકાર કે પાસ ખુલાના.
 ૩ „ —જખ આજયે તો જુરર જાદી કે પીંજરેમેં ફંસાના.
 ૧ „ —જખ ફંસ જાયે તો રોજ ન ખરેકી છુરી ચલાના.
 તરનીમ—દેખો બધ અખ હમ સખ ખો દેંગે—જયાદ સતાવગી તો
 ખુદાકી કસમ રો દેંગે.

૨ સહેલી—પ્યારી તુમ્હેં અપની કદ્ર નહીં હય.

શાએ.૨.

પ્રી હો, મુસ્તરી હો, હુર હો મહવે તમાશા હો,
 ઉઠા કર આઈના દેખો તો હો મ.અલુમ તુમ ક્યા હો.

તરનીમ—નિગોડીયો ક્યા તુમ સબોંને મિલકર મુઝે છોડનેકી કસમ
 ખા લી હય.

૧ સહેલી—પ્યારી શાદીકા જુક કરતા ક્યા કોઈ ગાલી હય ?
 ગાના.

આએ આએ શામ સુંદર સધયાં સુન ગુધયાં,
 મંદરવા તોરા સાવરાં બાંહે ગરે ડારીયાં,
 છોડત કયું સારીયાં.
 શરમ ન કર મદન મોહનીયાં—આએ.
 જાઓ સખી ન સતાવો સખી અખ દુંગી મય ગારી જવો,
 દીલબર બરત સુંદર મનહર જન જન પ્યારા,
 ચલરી જ જ જ નકર હઠોરી અખ,
 ચતર સુગર મચેલે મચલ ચંચલ ચપલ મત હટકર.
 એ.....હાં નીહુર સગરી—આએ.

(જના સખકા આના શહરીયાર ઔર ફયજુકા.)

ફયજુ—અજ બંદા નવાજ ધરસે ઘોડે ખરીદને નિકલે ઔર વહાં
 કહાં ધંસ પડે. વહે બાગ જનાના હય, મરદોંકા આના મના
 હય. અગર હમ બેદુમકે ચુહોંકા પોલિસકા બાગડ બીલાદેખ
 પાયગા તો સિધા બડે ધર લે જાયગા.

શહરીયાર—અએ તેરી તબિઅત તો મુર્ગીકી તરહ ખે.ફ કે અડે
 દિયા કરતી હય, સહકે થકે માંદે જરા વહાં સસ્તાયેંગે કીસીકા
 બાગ અપને ધર ન ઉઠા લે જાયેંગે તુંતો ના.હ.ક સર ફિરાતા હય.

કૃષ્ણ—અગર મેરી બાતોંસે આપકા સર ફિરતા હય તો યે મુ-
રગા! અપની કુંકરકું બંદ કરના હય.

સહેલીયાં—(અંદરસે) ભાગો, ભાગો, શૈર આયા, શૈર આયા
(તસનીમ અંદરસે દૌડી હુધ આતી હય ઔર શહરયાર કે
હાથોમેં બહોશ ગિરતી હય. શહરયાર ફયેર કરતા હય.)

શહરયાર—મુજી સર્ફ હો ગયા. ક્યા ગુલાબસા ચહોરા ખે! ફશે
જદ હો ગયા.

કૃષ્ણ—અરે તેરીકી યે ક્યા.

શહરયાર—ક્યું ખે તું યહાં ક્યું આયા ?

કૃષ્ણ—આપકા નાટક દેખનેકો.

શહરયાર—ચલ નિકલ યહાં તેરી કોઇ જુરત નહીં હય.

કૃષ્ણ—સચ હય બાબા કબાબમેં હડ્ડીકી ક્યા જુરત હય.

શહરયાર—અય મુસબ્બકી કલમ, શાયરકે ખિયાલ, કુદરતકી કા-
રીગરી ગહરતે હુરોરી.

કૃષ્ણ—જનાબ આપકે હાથ થક ગયે હોગે લાઇયે મયેં લે લું.

શહરયાર—કમબખ્ત તું ફિર આયા ! જા ઔર શૈરન જા.

કૃષ્ણ—જા બજા હય કિબલા.

શહરયાર—જાગ જાગ અય હસિના જાગ ઔર કુદરતકા તમાશા
દેખ. (તસનીમકો હોશ આતા હય)

તસ્નીમ—(સહેલીયોંકો પુકારકે) અરે નરગિસ, સોસન, સખ્તુ મુઠ્ઠ
તુમ સખ કિધર હો !

શહરયાર—ઘબરાઇયે નહીં, વોહ સખ યહીં હય શેરકે ડરશે કહીં
ધંધર ઉધર છુપ ગઈ હય.

તસ્નીમ—સાહિબ ક્યા શેરસે મેરી જાન આપને બચાઇ ?

શહરયાર—ઇનસાનકી ક્યા મજલ હય બચાનેવાલા જુલજલાલ હય.

તસ્નીમ—નસીબે દુસ્મનાં-મેરે બચાનેમેં આપકો કોઈ જખ્મ તો
નહીં આયા.

શહરયાર—આહેરતો કોઈ જખ્મકા અસર નહીં, હાં કહી અંદર
ચરકા લગા હો તો ખબર નહીં.

કૃષ્ણ—ઇશકકી ઈંદર સબાકા પહેલા સીન શુર હો ગયા.

તસ્નીમ—આપ કોન સાહિબ હયેં ?

શહરયાર—મયેં એક મુસાફિર હું.

તસ્નીમ—યહાં કિસ ગરજસે તશરીફ લાયે હંય ?

કૃષ્ણ—એક બીબી દુડકેનો આયે હયેં.

તસ્નીમ—મયેં સમજી શાયદ શ-શ-શ-શ-

ફ્રેડી—હાં હાં, શાદી શાદીકે તલબગાર હયે, માશાઅલ્લાહ આપ
બડી સમજદાર હયે. (સહેલીયાં આતી હય.)

૧ સહેલી—ચ્હે લો યહાં તો ઓર હી કુચ્છ હો રહા હય.

૪ „ —ચ્હે સેર કે બાઇ સવાસેર કહાં આન કુદે.

૫ „ —પ્યારી ચ્હે કૌન સાહિબ હયે ?

તસ્નીમ—કૌન કહાં ?

૨ સહેલી—વૉહ જો બહુત ખુશ ખુશ નજર આતે હયે; હમે
યા તુમહે ખુદા જાને કિસે દેખકર મુસકરાતે હયે.

તસ્નીમ—કહાં હય, કીધર હય; યહાં તો કોઇભી નહીં.

૧ સહેલી—યું દેખો યું.

તસ્નીમ—ચ્હે, ચ્હે.

૪ સહેલી—હાં બોલો ના.

તસ્નીમ—ચ્હ તો વોહ હંચ જાહેને જાન બચાઇ—

૩ સહેલી—વોહ હયે, જખતો આપકો ઇનકા શુકીયા અદા કરના
ચહિયે.

ફ્રેડી—બિચારી શુકીયાહી તો અદા કર રહીથી.

૨ સહેલી—તો ક્યા હમારી બાનુકો અહેસાન ફરામોશ સમજતી હો!
શુકીયાભી અદા કિયા હોગા ઓર સાચ હી કોઇ બડા ભારી
ઇનામભી દિયા હોગા.

૧ સહેલી—હાં, હાં, પ્યારી ક્યા ઇનામ દિયા હમેંભી બતાવ.

૪ „ —અજી વાહ, બસ સમજ જવ.

તસ્નીમ—જવ જવ મુઝે ન સતાઓ, મુફતકી ફખતીયાં ન ઉડાઓ.

૩ સહેલી—અચ્છા અચ્છા ન શરમાવ, ન શરમાવ; બહુત દેર હુઇ
ચલો ધરકો આવ.

તસ્નીમ—હાં હાં ચલો—(શહયારસે) બંદગી. (જાના)

શહરયાર—તસલીમ.

શ. ઓર.

સુંવને ભી મયે ન પાયા થા કે વોહ ગુલ ઉડ ગયા.

ફ્રેડી—રહે ગયા ઉલ્લુકા પટ્ટા ઓર ખુલખુલ ઉડ ગયા. હત તેરીકી
ચ્હે તો ફિર આ ગઇ.

તસ્નીમ—જનાબ મુઝે મુઆફ કિજીએ, મયે જલદીમે આપકા
શુકીયા અદા કરના જુલ ગઇ થી.

શહરયાર—લેકીન ખુદાકે લિયે શુકીયે કે સાચ કહીં મુઝેભી ન
જુલ જાઇયેગા.

તરનીમ—આપકી મહેરબાની કહીં ભુલનેકે લાયક હય.

(આના સહેલીયોંકા)

૧ સહેલી—અજી વાહવાહ તુમતો ફિર યહીં કી યહીં હો ચલો
આવ—૧૯૬૬ કદમ બઢાવ (જના સખ સહેલીયોંકા)

શ.એર.

શહરચાર—મેરી ઉમ્મીદોંકી દુનિયામેં અધેરા હો ગયા,

ક્ય.જી—ભાધ્યાંસે ધર ચલો અખતો સવેરા હો ગયા.

શહરચાર—ચલ હટ હટ ઉધર બકબક ન કર. (આના તસનીમકા.)

તશનીમ—હાં કહીએ આપને ખુલાયા.

ક્ય.જી—અરરરર યહે ઐરાત તો કોઇ ગલેપકુ મઅલૂમ હોતી હય.

શહરચાર—હાં મંચ યહે પુછતા થા કે ચાંદ રાતકો ઐર સુરજ
સુખકો નજર આએ દેગા મગર યહે તુરાની ચહેરા ફિર કબ
દિખાઈ દેગા. (આના સહેલીયોંકા.)

૧ સહેલી—અરે વાહ ફિર તુમ યહીં આ ગઇ.

૪ „—અજી મિયા તુમહારા કહીં ધર-વર હય કે નહીં.

ક્ય.જી—ધર ક્યા અખ તો ઇનકી કબ્રબી યહીં બનેગી.

સહેલી—ક્યા યહાં ચમક પથર હય જો બાર બાર તુમહેં યહાં
ખીંચ લાતા હય.

„—બસ બસ જ્યાદા ન મચલો અખ ધરકો ચલો.

તશનીમ—અય અય- (પયર પકડના).

સહેલી—ક્યા હુવા ?

તશનીમ—પાઉમેં કાંટા ચુખ ગયા.

ક્ય.જી—પાઉમેં કાંટા ચુખ ગયા યા દિલમેં બસોલા ઉતર ગયા.

શહરચાર—અગર હુકમ હોતો મયેં કાંટા નિકાલું.

૧ સહેલી—બેશક યહે કાંટા અપહીસે નિકલેગા.

તશનીમ—અરે ચુપ ક્યા દીવાની હો ગઈ હય.

૨ સહેલી—બસ બસ અખ કાંટા વાંટા રહેને દો સીધી ધરકો ચલો.

શ.એર.

બંધી યહે સખ દિલકી ધાંતેં હય, ખુખ હય પાઇ હુઇ,

હાલ કહે દેતી હય દિલકા આંખ શરમાઈ હુઇ.

ગાના—હારે ગોરી ચાલો ન ઠારો અકેલી અલબેલી,

દેખો બાલાસા જોબના લુટે ન કોઉ સહેલી અલબેલી.

સખીરી મય હારી હય હારી મય હારી,

મોહે ન સતાવો અય જાઓ.

કાહે રંગીલે રસીલેસે પ્યારી નેહાં લગાયાં બતાઓ,
જઓ અબ ન બોલુંગી તુમસે શુધ્યાં રાર ન મચાવો.
ગઇ સખં જન સખીયાં કરકે ધાત કાહે છુપાત,
મનકી બાત, લેદ કહત હય મોહની અખીયાં-ચલો.

બામ પહેલા.

પરદા છટા.

મકાન ખ.યરસદલાહકા.

ખ.યરસદલાહ—લાહે, લવલાકુવત ! ફેશનેબલ જેરને તો મેરા દિવાલા
નિકાલ દિયા ચારેં મયેં પુછતા હું ઓરત જાત રાતકો બારા
બારાં બજે તક નાટક દેખનેમેં રહે કયા ઇસકા નામ ફેશન
હય ? ગયરોકે સાથ મોટરમેં બચકર હવા ખાનેકો જય કયા
ઇસકા નામ ફેશન હય ! હજરો રૂપીયે કપડોકે પીછે બરબાદ
કરના ઇસકા નામ ફેશન હય ? (કપતાનકા આના)

કપતાન—સુનોજી ખ.યરસદલાહ, નવાબ ક.લુખાનકી તરફસે હુકમ
આયા હય કે તુમ દો ઘંટેકે બાદ છાવનીમેં હાજર હો જના.

ખ.યરસદલાહ—બહુત અચ્છા, મગર આજકલ જરા.....

કપતાન—હાં મયે જનતા હું કે આજકલ તુમને એક ખુબસુરત
ઓરતસે શાદી કરી હય, ઇસ લિયે ઘરસે નિકલના નહીં ચાહતે.

ખ.યરસદલાહ—(ખુદસે) ખેટા ખ.યરસદલાહ ઇસ પુરાને ગુનાહગારકી
નિયત બિગડી મઅલુમ હોતી હય. (ડાલી આતી હય).

ડાલી—નોકર બડે ખેઅદબ હય એક દમ ગોલી માર દેનેકે કાબિલ હય.

કપતાન—ખ.યરસદલાહ યહે કૌન હય ?

ખ.યરસદલાહ—અરરર-યહે કહાં આઈ ! હુજુર મેરી બહન હય
અરે મેરી બીબી હય. (ડાલીકો) અરે તુમ યહાં કયું આઈ !

ડાલી—યહે કૌન સાહિબ હયેં ?

ખ.યરસદલાહ—તુમહેં ઇસસે કયા કોઇ બી હય.

ડાલી—મયેં ચહાતી હું મુઝે ઇનસે ઇનટ્રોડ્યુસ કરાવ.

ખ.યરસદલાહ—તો કયા મુઝે કોઇ મિલાવખાન સમઝી હો !

ડાલી—અબી તુમ એટીકેટસે મહબ, નાવાકીફ હો.

ખ.યરસદલાહ—અપની જેરકો દુસરેસે મિલાના ઇસકા નામ
એટીકેટ હય !

ડાલી—તો મયેં ખુદ ઇનસે મિલતી હું. જનાબ મયેં આપકા નામ
પુછ સકતી હું ?

.ਘਰਸਵੀਲ—ਨਾਮ ਕਯਾ ਆਪ ਤੋ ਗਵੇਥੀ ਮੀਲ ਸਕਤੀ ਭਯ.

ਕਪਤਾਨ—ਭੰਦੋਕੋ ਕਪਤਾਨ ਫਿਲੇਰਭੰਗ ਕਹੇਤੇ ਭਯੇ.

.ਘਰਸਵੀਲ—(ਘੀਡਾ ਕਰ) ਭੰਦੋਕੋ ਕਪਤਾਨ ਫਿਲੇਰਭੰਗ ਕਹੇਤੇ ਭਯ.

ਡਾਈ—ਮਯੇਂ ਆਪਕੋ ਫੇਅ ਕਰ ਘਲੁਤ ਘੁ.ਸ਼ ਭੁਖ.

ਕਪਤਾਨ—ਮਯੇਂ ਆਪਕੋ ਫੇਅਕਰ ਘਲੁਤ ਮਸਰਰ ਭੁਵਾ.

.ਘਰਸਵੀਲ—ਘੋਰ ਮਯੇਂ ਤੁਮ ਦੋਨੋਂਸੇ ਘੀਲਕੁਲ ਫਿਲਗੀਰ ਭੁਵਾ. ਘਸ
ਅਘ ਮੁਘਾਮਿਲਾ ਘੀਗਤਾ ਭਯ. ਭੁਘੁਰ ਆਪ ਖੁਘ ਨਾਸ਼ਤਾ
ਵਾਸਤਾ ਤੋ ਨ ਕਰੇਯੇ ?

ਕਪਤਾਨ—ਘੇਗਮ ਅਘਸੀ ਭ.ਸੀਨ ਘੋਰ ਘੁਸ਼ ਅਫ ਘੋਰਤ ਮਯੇਂ ਨੇ
ਕਮੀ ਨਈ ਫੇਘੀ.

.ਘਰਸਵੀਲ—ਅਰੇ ਘਵ ਭੁਘੁਰਕੇ ਲਿਯੇ ਖੁਘ਼ ਸ਼ਰਘਤਘਗਘਰਾ ਲਾਵ.

ਕਪਤਾਨ—ਨਈ, ਸ਼ਰਘਤਸੇਂ ਘ.ਘਾਫ਼ ਮੁਝੇ ਖ਼ਨਕੀ ਘਾਤੇਂ ਮੀਡੀ ਮਘ.ਲੁਮ
ਛੋਤੀ ਭਯ.

.ਘਰਸਵੀਲ—ਘਾਤੇਂ ਮੀਡੀ ਮਘ.ਲੁਮ ਛੋਤੀ ਭਯ ਤੋ ਘਾਤੇਂ ਕਰੋ.

ਡਾਈ—ਮਯੇਂ ਭਮੀਫ਼ ਕਰ ਸਕਤੀ ਭੁ ਕੇ ਆਪ ਫ਼ਿਰ ਕਮੀ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਲਾਯੇਂਯੇ.

.ਘਰਸਵੀਲ—ਘਨਾਘ ਮਯੇਂ ਵੋਫ਼ ਕਛਨਾ ਘਾਫ਼ਤਾ ਭੁ.

ਕਪਤਾਨ—ਘੁਪ ਰਛੋ ਘਾਘੁ ਘਤੇ ਛੋ ਘਵ.

.ਘਰਸਵੀਲ—ਛੋ ਛਮਾਰੀ ਘੇੜ ਘੋਰ ਛਮਛੀ ਘਾਘੁ ਘਤੇ ਛੋ ਘਯੇਂ
ਘਛੇਥੀ ਘਾਘਕਲਕਾ ਫ਼ੇਸ਼ਨ ਭਯ.

ਕਪਤਾਨ—ਮਯੇਂ ਆਪਕੀ ਘ.ਘਾਰਤਕੋ ਘੁੜਰ.....

.ਘਰਸਵੀਲ—ਅਘ ਮਯੇਂ ਤੁਮਛੇ.....

ਡਾਈ—ਛੋ ਘਾਫ਼ਮੀਕੇ ਘਿਘਯੇ ਘਾਰਘਾਰ ਘੋਲਨਾ ਘਛੇ ਕਛਾਂਕਾ ਕਾਘਫ਼ ਭਯ !

.ਘਰਸਵੀਲ—ਛਨਿਕੋਂ ਘਨੇ ਫੇ ਫ਼ਿਰ ਮਯੇਂ ਤੁਝੇ ਕਾਘਫ਼ ਅਤਾਤਾ ਭੁ.

ਕਪਤਾਨ—ਅਘ ਘੁਕੇ ਵਕਤ ਘਲੁਤ ਛੋ ਗਘਾ ਭਯ ਖ਼ਸ ਲਿਯੇ ਮਯੇਂ ਘ.
ਘਾਫ਼ ਨਈ ਭਯਰ ਸਕਤਾ ਭੁ.

.ਘਰਸਵੀਲ—ਘਨਾਘ ਘਛ ਸਲਾਛ ਤੋ ਆਪਕੋ ਮਯੇਥੀ ਫੇ ਸਕਤਾ ਭੁ.

ਕਪਤਾਨ—ਸੁਨੋ ਘ.ਘਰਸਵੀਲ, ਛੋ ਘਟੇ ਕੇ ਘਾਫ਼ ਛੀਲ ਕਾਟੇਸੇ ਕੇਸ ਛੋਕਰ
ਛਾਵਨੀਯੇ ਛ.ਘੁੜ ਰਛੇਨਾ.

.ਘਰਸਵੀਲ—ਘਲੁਤ ਅਘਛਾ !

ਕਪਤਾਨ—ਘੇਗਮ ਘੁਫ਼ਾ ਛੀਸ਼ੀਘ !

ਡਾਈ—ਮਛੇਰਘਾਨੀ.

(ਘਨਾ ਕਪਤਾਨਕਾ)

.ਘਰਸਵੀਲ—ਫੇਘੋਘ ਮਯੇਂ ਤੁਮਛੇ ਨੋਟੀਸ ਫੇਤਾ ਭੁ ਕੇ ਮੁਝੇ ਤੁਮਛਾਰੀ
ਘਾਘ ਛਰਕਤੇ ਪਸੰਫ਼ ਨਈ ਭਯੇਂ.

ਡਾਈ—ਵੋਟ ਘਾਛ ਛੇਰ ਅਘਾਛਟ ! ਤੁਮਛਾਰੀ ਪਸੰਫ਼ ਨਾਪਸੰਛੀ ਕੀਨ

પરવાહ કરતી હય. (ડાકટર મુહબ્બતખાંકા આના)

ડાકટર—ગુડ મોરનીંગ મેડમ.

ખયરસદલાહ—અમે ગુડમોરનીંગકે અચ્ચે પહેલે મિયાંકો સલામ કરતે હયેં યા ખીવી કો !

ડાકટર—તો કયા તુમ ઇનકા શૌહર હો ?

ખયરસદલાહ—નહીં તો કયા ઇનકા ભાઈ હું !

ડાકટર—મઆફકિજીયે, મયેં તો આપકો મેમસાબકા બટલર સમજા.

ખયરસદલાહ—એ પાઈ અયસે બટલર તેરે આપકોબી નસીબ હુવે થેં !

ડાલી—ડાકટર સાહબ, યહે જરા અનપટ આઠમી હય, ઇનકે કહેનેકા કુચ્છ ખયાલ ન કરના.

ખયરસદલાહ—અરે તેરે પઢે લીખેકી અયસી તયસી મેરે ઘરમે આકર મુઝેહી બટલર બનાતા હય.

ડાલી—તો તો ઇસમે તુમારા કયા જતા હૈ.

ખયરસદલાહ—તો કયા મંય તુમારા બટલર હું ?

ડાલી—ડીયર ખાં કયું હોતે હો તુમ સમજે નહીં.

ખયરસદલાહ—કયા નહીં સમજે ?

ડાલી—તુમહારી સુરતસેં અયસા મઆલુમ હોતા હય.

ખયરસદલાહ—કે મયેં તુમારા બટલર હું ?

ડાલી—ડાકટર સાહેબ આપ કુચ્છ ખયાલ ન કરેં. આપ મેરી તરફ દેખેં.

ખયરસદલાહ—યહે તો જબસે આયા હય આખે ફાડફાડ કર તેરી હી તરફ દેખ રહા હય; મગર ઇસ કબ્જસ્તાનકે ઠેકેદારકો યહાં કયું બુલાયા ?

ડાલી—તુમસે નહીં કહા થા કે મેરા કુતા બિમાર હય.

ખયરસદલાહ—તો કયા ઘરમે ડાકટર નહીં થા જો ડાકટર બુલાયા ગયા.

ડાલી—કયા તુમ ડાકટરબી હો ?

ખયરસદલાહ—મયેં તો ખાનદાની ડાકટર હું મરીજકી નબ્જ દેખતેહી ઉસ્કે બાપદાદાકા મરજ બતા દેતા હું.

ડાકટર—અચ્છા મિયાં ખાનદાની ડાકટર જરા યહે તો બતાવકે આઠમી પાગલ કયું હો જાતે હયેં.

ખયરસદલાહ—અરે તુમ ઇતનાબી નહીં જાનતે આઠમી હો યા હો પાંવકે ગધે ! શેમ !! શેમ !!!

ડાલી—યહે ગાલી શુદ્ધતાર કયસી ?

.अयरसद्वीह—वह्नाह मभ.तणु हो तो अयसा. भेटा अवलटपु,

.हकीम .भनासकी किताय अटकल भिनास मतयु.अ मदरासकी.

डाक्टर—७-७, क्या कहा हकीम .भनास और इसकी किताय
अटकल .भनसका नाम तो मयेने आनही सुना.

.अयरसद्वीह—कितायका नामभी नहीं सुना ! नयतों तुम कोछ
गटर किलास डाक्टर हो.

डाक्टर—अच्छा क्या केता हय ?

.अयरसद्वीह—तुमने क्या पुछा ?

डाक्टर—मयने यह पुछा के आदमी पागल क्युं हो नते हये ?

.अयरसद्वीह—आदमी पागल युं हो नते हये के उनके होशो
हवास भो नते हये.

डाक्टर—मगर मये' यही तो पुछता हुं के उनके होशो हवास क्युं
भो नते हये.

.अयरसद्वीह—मये' यही तो कहेता हुं के नय आदमी पागल
हो नते हये.

डाक्टर—(.भुदसे) समज गया. यह डाक्टरी वाक्टरी कुच्छ नहीं
ननता अच्छा ओके जात और पुछता हुं ?

.अयरसद्वीह—पुछो.

डाक्टर—मला यह तो अताव के आदमीका हिल कहां रहेता हय ?

.अयरसद्वीह—बिंदीका हिल छीछेमें कुंठुसका हिल पैसेमें, पार-
सीओंका हिल घंघे.७ हाठमें और हिंदुओका हिल पाछकाटमें.

डाक्टर—मये' यह पुछता हुंके आदमीका हिल सीनेमें किस जगाह
रहेता हय.

.अयरसद्वीह—बीवरके सामने ओर कलेजेके पीछे याने ठीक दहनी
पसली के नीचे.

डाक्टर—गलत ! आदमीका हिल सीनेमें जाये तरफ रहेता हय.

.अयरसद्वीह—अछ वोह अगले जमानेमें रहा करता था. मगर
नय लारड कर.जनकी हुकुमतसे धरारा गया तो जाये' तरफसे
निकल कर दहनी तरफको आ गया.

डाक्टर—अच्छा भेमसा.हेय मुझे वोह कुता दिभाव ?

दादी—अलिये डाक्टर साहिब, मये' अपना पयारा कुता दिभाती हुं.

.अयरसद्वीह—मगर सुनोतो कुतेके लिये डाक्टर घरमें बुलाया जाता
हय ओर मये' नय बिमार होता हुं तो कुता घरमें नहीं
आता हय !

હાલી—ડીયર મુઆફ કરના, મુજે અપના કુતા તુમસે જ્યાહા
ખારા હય. . . (દોનોકા જના)

ખયરસદલાહ—(ખુદસે) ચેહેલી આજકલકા ફેશન હયે. ખુદા જને
ધસિ કુતોવાલી મેડમસે કિસ તરહ નિખાહ હોગા અગર ધસ
વકત વોહ કમીશન એજન્ટકા ખચ્યા આતા તો ઉસકુ કચ્યાહી
ચખા જતા. . . (એજન્ટકા આના)

એજન્ટ—ગુંડેમોરનિંગ !

ખયરસદલાહ—હુ આર યુ ?

એજન્ટ—જનાબ આપને અલી તક હમારા કમીશન નહીં ભેજ.

ખયરસદલાહ—અમે કમીશનકે ખચ્યે, તુમ લોગોં કો કોઇ દુસરા
ધંદાહી નહીં મીલતા. જે યહે ધંદા કરતે હો; શરીફ આદમી-
એકે ગલેમેં અયસી દુન્યાકી ઉડી હુઈ ચૌરતે લાકર ખાંધતે હો !

એજન્ટ—કયા કામ નિકલ ગયા તો ખાતેં જનાતે હો ! કમીશન
દેતા પડતા હય તો બહાને જતાતે હો ! લાવ લાવ હમારા
કમીશન લાવ.

ખયરસદલાહ—(લાત મારકર) યહે લે તેરા કમીશન.

એજન્ટ—અરે યહે કયા નાજમજ હરકત ?

ખયરસદલાહ—ચહેલી આજકલકા ફેશન હય.

એજન્ટ—અરે યહે ફેશન તુમકો કિસને સિખાયા ?

ખયરસદલાહ—તેરી ફેશનએબલ જોડેને.

એજન્ટ—કયા કહેતે હો મિયાં શુક કરો કે તુમહે અયસા શુડ તેડી
મિલ ગઈ. વલ્લાહ મુજેતો તુમહારી ખુશનસીબી પર રસ્ક
આતા હય.

ખયરસદલાહ—અચ્છા તુજે રસ્ક આતા હયે તો ચલ અપની જોડેએ
ટ્રાન્સફર કરેં.

એજન્ટ—યાને ?

ખયરસદલાહ—યાને મેરી ફેશનએબલ જોડે તું લેજ, ચૌર તેરી
ખુદી જોડે મુજે દેજ. .

એજન્ટ—તો ક્યા તુમકો જોડેને નોકરોંકો ચને ચખવાયા હય ?

ખયરસદલાહ—અરે ભાઇ ઉસને નોકરોંકો બી અયસા સિખા રખા
હય કે વોહતી મેરી નહીં સુનતે.

એજન્ટ—કહીં અયસા હો સકતા હય !

ખયરસદલાહ—મય તેરી ખાત્રી કરું. અચ્છા આ ઈધર ખડા રેહ.
સયકુ અરે ભાઈ સયકુ—

સયકુ—કયા હય સાહેબ. સારા દિન સયકુ—સયકુ—

ખયસરદ્વાહ—(એજન્ટકો) ક્યું કમીશન લેતા હય ?

સયકુ—ખોલો સાહેબ ક્યા કહેતે હો, મુઝે કિરકેટ ખેલને જાના હય.

ખયસરદ્વાહ—રાતકો મેમ સાહેબ કહાં ગઇથી ?

સયકુ—નાટક દેખને.

ખયસરદ્વાહ—કિસકે સાથ ?

સયકુ—ડાક્ટર મુહબબતખાંકે સાથ.

ખયસરદ્વાહ—મગર મયેને તો કબી હુકમ નહીં દિયાં !

સયકુ—તમહારી ઓર તુમહારે હુકમકી પરવાહ હી કૌન કરતા હય.

ખયસરદ્વાહ—(એજન્ટસે) ક્યું કમીશન લેતા હય ?

(ડાલીકા આના.)

ડાલી—નૌકર બિલકુલ એવદબ હયે. એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાબિલ હયે, જખસે મયે ચિઘ્તાતી હું જવાબ નહીં દેતા.

(સયકુકો મારતી હય).

ખયસરદ્વાહ—(એજન્ટકો) લો મેમસાહેબ ફુલપારમેં હયે—

(ડાલીસે) જાને દો ખેચારે કો કાહેકો મારતી હો—

ડાલી—ખખરદાર ! તુમ મેરી ખાતોમેં ખીચમેં મત દખલ દિયા કરો—હાં ડાક્ટર તુમને મેરે કુત્તેકો તપાસા !

ડાક્ટર—હાં ઉસકો જરા સર્દાં હો ગઇ હય.

ડાલી—તો ફિર ક્યા કરના ચાહિયે ?

ડાક્ટર—એફ્રિક રહિયે. મયેને પ્રિસક્રિપશન લિખ દીયા હય ઉસકો દિનમેં તીન મરતખા પિલાઇયે.

ડાલી—ઓર ખાનેકો ?

ડાક્ટર—કુચ્છ નહીં સિર્ફ પાંચ છે બકરી કે બેજે, સાત આઠ અંડે, દસ બારા મુરગી, કા શોરખા, અયસી હલકી ખુરાક દેના.

ડાલી—ઓર પીનેકો ?

ડાક્ટર—હરએક ખાનેકે પહેલે એકશા નંબર વન કા એક એક પેગ.

ખયસરદ્વાહ—બધ વાહ, મિયાંકો તો ખેવડેકા વાંધા ઓર કુત્તેકો એકશા નંબર વન. અગર ખુદા મુઝે કુત્તાહી પયદા કરતા તો અચ્છા થા, મેમ સાહિબકી ગોદમેં બચકર નંબર વનકા પેગ તો ઉડાતા !

ડાક્ટર—અચ્છા મુઝે ઇજાજત દિજીયે.

ડાલી—ડાક્ટર સાહિબ મયેબી આપકે સાથ ચલતી હું, જરા મુઝે લીડીઝ જમખાના તક છોડ દેના. (દોનોકા જાના).

ડાક્ટર—ખુશીસે.

એજન્ટ—અરે વહે દુસરા સાહિબ કહાં ચલા ?

સયકું—ખીકવાયટ યુ કુલ !

ખયરસદલાહ—જા ભાઈ જા મથે અપંની જોર તુએ મુક્ત દેતા હું.

એજન્ટ—અરે વાહ તુ અપની પીડા મેરે પીછે કહાં લગાતા હય.

ખયરસદલાહ—અમે અયસા વક્ત શીર નહીં આપગા. અમર તેરે પાસ પૈસા નહીં હય તો લે વિક્ટોરીયા કા ભાડાની મથે દેતા હું.

એજન્ટ—અયસી ખીવી પર સો જુતે ઝોર અયસે મીયાં પર લાખ લાખ નંતં.

ખયરસદલાહ—મથે ક્યા જનતા થા કે ડાક્ટર કોપરખરાસકી લ-
ડકી અયસી હોગી, વર્ના ક્યું ઝક મારતા !

ગાના.

દેખો યારો ક્યા ઝક મારા ખીખી અયસી લાએ,
કે જીસને આતેહી મેરા દીવાલા પુકા હાએ હાએ.
યારોકે સાથ હોટલમે અપીનકી ખોતલ ખુલવાએ;
ઝોર યહાં તો મીસ્ટર ખયરસદલાહકા ડબ્બા ગુલ હોજાએ.
મીલે જીસકો જોર અયસી વોહ બહાર દેખે કયસી;
લાખ નંત ભેજે યારો અયસી જોરકી અયસી તયસી.
કોઈ આવે સયકલ લેકર ઝોર કોઈ લાવે મોટરકાર;
મીયાં તો ધરકી ખાએ હવા, ઝોર ખીખી જાએ બહાર.
ગયરોકી દેકર હાથ બગલમે શીરતી હય બઝાર;
અયસી ફેશનએબલ ઝોરતપર હો ખુદાકી માર-મીલે.
બટકે વોહરાતોંકો નાટક ફાટકમે ઉલજુલલ;
મીયાં રોકે તો ખીખી કહેતી હય ખીકવાયટ યુ કુલ.
દેખો યારો હા તુમની ન કરતા કોઈ અયસી ભુલ;
વરના તુમહારાની ચેહ કર દેવેગી ડબ્બા ગુલ.

બાબ પહેલા.

પરદા સાતવાં.

તોશીકકા ફિદઆ.૧.

તાહેરા—ઓ ખુદા, ઓ ખુદા, રહે ખૈાદનાક આવાજે કયસી આ
રહી હય. શાયદ જંગ છિડ ગઇ. અફસોસ! મુલકકી ઝોરતોં
માતમ કરો ક્યું કે આજ તુમહારી સેંકડો બહન બેવા ઝોર
બચે યમીમ હો જાયેગે, બચેગી ગિરયાઓજરી કરો લોગો
સિયાહ લિખાસ પહેનો; આજ તુમહારે હજારોં બાઈ તુમસે
હમેશાકે લિયે જુદા હો જાયેગે.

શ.એર.

હજારોં જન ઔર હજારોં તન ઇસ સિતમમેં આકર તખાહ હોગે,
જો ગરયે કલ તક કે જગમગાતે વોહ કોઇ દમમેં સીયાહ હોગે.

તોફી.ક—પ્યારી ખીવી.

તાહેરા—કોન તોફી.ક ! વાય બે.ઈ.જ.જતી ખસ દુર ખડે રહો. મેરે
કરીબ મત આવો.

તોફી.ક—તાહેરા તુમ મુઝે ગુસ્સેસે દેખ રહી હોં.

તાહેરા—હાં, મયેં તુમહેં ગુસ્સે હિરકત ઔર નફરતસે દેખ રહી હું.

તોફી.ક—લેકીન ઇસકા સખખ ?

તાહેરા—તુમ ખુબદિલ હો, ઔરત હોકર મદકા લીખાસ પહન દુ-
ન્યાકો ઘોકા દે રહે હો. ક્યા જંગ ફતહ હો ગઈ ?

તોફી.ક—અફસોસ ! સિવાયે હાર ઔર શિકિસ્ત કે અખ હમારે
નસીબોં મેં ઔર ક્યા હય, તમામ દ્વૈજ બે.જખાન બેડોઈ
તરહ વફાદારીકી કુરખાનગાહમેં હવાલ હો ગઈ.

તાહેરા—તો તુમ જસકો સખસે પહેલે મરજના થા કયસે જંદા
રહે ! ક્યા શિકસ્ત ખાકર મયદાને જંગસે ભાગ કર મેરે પાસ
કિસમતકી ફરીયાદ લાયે હો, યા મૌતસે મુકાબલા કરને કે
ખદલે મૌતકે સામનેસે ભાગ કર મેરી ગોદમેં છુપને કે લિયે
આયે હો !

તોફી.ક—યા ખુદા ! મંય ઇસકો ક્યા જવાબ હું ? પ્યારી ખીવી મંય
ઇસ લિયે આયા હું કે મરનેસે પહેલે તેરી આખરી વફાદારી
આજમાઉં. મયેં ઇસ લિયે આયા હું કે મરનેસે પહેલે તુઝકો
ઔર તેરે દિલકો કતલ કરું.

તાહેરા—ક્યા માલિક અપની લોંડીકો અજમાને આયા હય, શોહર
અપની ખીવીકો કતલ કરના ચાહતા હય, તો લો ય્હે સર
હાજર હય ખુશીસેં શૈકસે ગરદન ઉડાદો, ફરમાં ખરદારી
આજમાં તુકે અખ વફાદારી લી આજમાલોઃ—

શ.એર.

તુમહારીથી પહેલે, તુમહારી હું અખબી;

જખાં ટુકડે હો જો, કરું મુંહસે ઉફલી.

ચલો હટો, ખટો, મેરે માલિક ! મુખારીક હય વોહ ઔરત જો
અપને ખાવિંદ કે કદમોંપર કુરખાન હો જાયે.

તોફી.ક—સીખો, અય દુન્યાકી ઔરતો ! ખાવિંદકા હુકમ કિસ તરેહ,
ફર્જ હય ઔરતપર, વોહ ઇસ ઔરતસે સીખો. તાહેરા મયેં

તુઝે ક.તલ કરંગા ઔર જ.ર ક.તલ કરંગા, મગર હાથસે નહીં એકે ખાતસે.

તાહેરા—વોહ કયસી ખો.દનાક ખાત હય ?

તો.ફી.ક—સુનો, ઔર અચ્છી તરહ. સમજો. જીસ બચ્ચેકો હમને આઠ બરસ તક કલેજમેં રખકર પાલા, લિખાયા, પઢાયા, ઉસકી પરવરિશ મેં રાતકો દીન ઔર દીનકો રાત કરડાલા ઔર આખોસે લગાયુ આજ ઉસકી ફેરખાની કા દિન આયા.

તાહેરા—યાને ? યાને ? સાફ, સાફ, ખ્યારે શોહર સાફ, સાફ.

તો.ફી.ક—યાને સુહેલકો વફાદાર હુશશામ કે સાથ કહીં બગા દો, ઉસકે એવજ.મે દિલ પથ્થરકા કરકે જ.લમ તુગ.રલકી શમશીર પર અપને લખ્તે. જીગર રશીદકો બેંટ ચઢાદો.

તાહેરા—હાય ! તુમ આપ હોકર ક્યા ફરમાતે હો ? મયેં માં હોકર યહે કામ કિસ તરહ. કર સકતી હું ! મેરે માલિક, મેરે શોહર મુઝે મુઆફ કરો.

તો.ફી.ક—અગર બેટેકી મહોબ્બત માલિકસે એવફાઇ સીખાતી હય, દુન્યાકી ખુશીકે લિયે આકિબતકા ગુનાહગાર બનાતી હય, તો ધરકો જલાદો. તાહેરા તાહેરા, મુઝે ખો.દનાક અંનમકા ખ્યાલ હય; જખતક જ.લિમ તુગરલકો ચ્હે યકીન ન હો જયે કે દુસ્મન જીએહ હો ગયા તખ તક સુહેલ કહીં છિંપે; મગર જ.લીમકી તલવારસે બચ જના મુહાલ હય.

તાહેરા—મયેં માનતી હું મગર માનતા નહીં માનતી; મયેં રા.જી હું મગર મ.હોબ્બત રા.જી નહીં હોતી.

શ.એર.

ઇસ દિલકો, મામતાકો, તખ.અતકો ક્યા કરે,
કમ.બખ માં બતાવ મ.હોબ્બતકો ક્યા કરે !

તો.ફી.ક—અયસી મામતાકો ફુંક દો, આગ લગાદો—

શ.એર.

મેરે હર રૂએપે જીસકે લાખ લાખ અહેસાન હંય,
લાખ બેટે હેં તો ઉતકે લાલ પર ફુરખાન હંય.

તાહેરા—ખયર, તુમહારી ઔર ખુદાકી યહી મર.જી હય તો મંચ દિલ ક.ડા કરકે અપને જીગરકો અપને સામને જીએહ કરનેકો તૈયાર હું.

શ.એર.

બોંક ફુંગી ખંજર ઉસ મા.અસુમ કે હલકુમમેં,
ઔર સમજુંગી યહી લિખા થા બસ મ.કસુમમેં.

તોફી.ક—આફરીન—અય વફાદાર ઔરત આફરીન! અય મયે
જંગમેં ખુશી ઔર રાહતકી મૌત મરંગા, ઔર કયામતકે દિન
ગુરૂર ઔર ઇ.જ.જતસે ઉડુંગા—

અશ.આર—હશરમેં જબકે હિસાબોંકે લિયે જાંદા હોં—
યું ન કરના કે વફાદારોંમેં શર્માન્દા હો;
જબ તલક હોંશ રહે, જરમ રહે, જાન રહે—
કૌલકા પાસ રહે—શર્મ રહે—ધ્યાન રહે.

તાહેરા—મેરે માલિક કૌલ જાનકે સાથ હય,

તોફી.ક—મેરી ઇ.જ.જત સલામ, યહે આખરી મુલાકાત હય.

શ.ઔર.

પુન ખરસે દિન બદિન ઇસ તે.ગ જોહરદારસે,

મોતકી ખીજલી ચમકતી હો મેરી તલવારસે. (જાના તૌફીક.કા).

તાહેરા—હાય! મેરે સીનેમેં ટાઢેં માર કર કૌન રો રહા હય!
અય વફાદારી દુર હો, નિકલ જા; અય ખેર.હમી અલગ હો
જા, અય ખેટકી મહોખ્ખત મુઝે ખુદા ઔર શાહરસે ખેદમાન
ખનાના ચહાતી હય! નહીં, નહીં, મયેં ખેટકે પુનસે વફાદારી
કિતાબમેં દસ્તેખત કરુંગી. અય ઔરત કે દિલ હીમ્મત
પકડ, અય ખેર.હમી તું ઇસકે દરવાજે પર પહેરા દે તાકે ખાફ
ઔર ડર ધુસને ન પાયે. ઔ રાત તુ ઇતની અંધેરી હો કે
મેરે હાથકા કામ મેરી આંખેં દેખને ન પાયે. (હુશામકા આના)

હુશામ—હુ.જુર, હુ.જુર. અચ્ચોંકી હિફાજત કીજીયે; કિસેકા
મ.ગરેખી દરવાજાબી ફત.હ હો ગયા.

તાહેરા—હુશામ, હુશામ, વફાદારી દિખાવ, મુહેલકો લેકર ઔર
દરવાજેસે બાગ જાવો, મયેં ઇસકે એવ.જમેં અપને લખ્તે
જાગરકો કુરખાન કર દુંગી.

હુશામ—મગર યહે દાંવ કયું કર ચલેગા? હુશામન પહેચાન ન લેગા?

તાહેરા—નહીં મુહેલ ઔર રશીદકી કિમરમેં થોડાસા ફર્ક હય,
ઔર ચુકે શહેજદા બહોત કમસીનીમેં હમારે સર્દ કીયા ગયા
થા ઇસ લિયે કોઈ તમીજ નહીં કર સકેગા, કીસીકો વહમલી
ન ગુજરેગા. (મુહેલકા આના)

મુહેલ—અમીજાન મુઝે કહાં ભેજતી હો ?

તાહેરા—વહાં જહાં હુશામનસે અમાન હો.

મુહેલ—નહીં, નહીં, મંચ કહીં ન જાઈગા, કયા તુમહારે દિલસે
મેરી મહોખ્ખત જાતી રહી ?

તાહેરા—હાય! મંચ ઈસે કિસ તરેહ બતાઈ. કયા દિલ ચીર કર દિખાઈ! સુહેલ ભાગ, ભાગ, ઈસે કસાઈ ખાનેસે નિકલ જ, દોળખક કુતા છુરી લિયે હુએ તુએ બોંકને આ રહા હય.

સુહેલ—નહીં, નહીં, મયેં ન જાઉંગા.

તાહેરા—અચ્છા ખુદા હાફિજ! (હુશ્શામ સુહેલકો ઉઠા લે જતા હય. તાહેરા બેહોશ હોકર ગીરતી હય. રશીદ આતા હૈ)

રશીદ—અમ્મીજનન—અમ્મીજનન ? યા અલ્લાહ અમ્મીકો ક્યા હો ગયા ? બેલતી કયું નહીં ? અમ્મી પ્યારી અમ્મી—

તાહેરા—કૌન ? રશીદ મેરા લાલ મેરા બેટા—મગર કમખખત દુર હો તુ મેરા બેટા નહીં હય.

રશીદ—અમ્મી તુમ ક્યા કહે રહી હો ? મયેં તુમહારા બેટા હું.

તાહેરા—હાં હાં તુ મેરા બેટા હય. મેરા રશીદ હય. આ મેરી ગોદમેં આ, તુ મેરે ધરકા ઉજલા હૈ, આ મેરે અચ્ચે મંચને તુએ બડી મહેનતસે પાલા હય. મગર અચ્ચા કિસકા ? અચ્ચા કયસા ? અચ્ચા શયતાન બનકર મેરે ધમાનકો ઠગને આયા હય. જ જ તુએ કિસને ખુલાયા હય ? મેરા કોઇ અચ્ચા નહીં. મયેં કબી મા નહીં બની. મેરી અંધેરી દુન્યામેં કોઇ ચિરાગ પયદા નહીં હુવા.

રશીદ—અમ્મી ? અમ્મી ? તુમ દિવાની હો ગઇ હો ?

તાહેરા—હાં, હાં, મેં દિવાની હો ગઇ હું. ખુની હો ગઈ હું કાય-ન બી હો ગઇ હું.

(અંદર દૌડ જતી હય ઓર બેહોશીકી શીશી લાતી હય)

તાહેરા—રશીદ ધધર આ.

રશીદ—ચહે ક્યા હય ?

તાહેરા—બેહોશીકી દવા.

રશીદ—કયું ?

તાહેરા—તાકે તુએ મરતે વક્ત તકલીફ ન હો.

રશીદ—નહીં અયસા ન કહો.

તાહેરા—અબે કમખખત તુએ સુંધના હોગા— તુએ મરના હોગા.

રશીદ—આ ! રહમ !! રહમ !!! (શીશી સુંધાતી હય)

તાહેરા—સો ગયા, ખામુશ હો ગયા, જાજ રાહતકી દુન્યામેં જ, બહિસ્તમેં ખેલના; દુરાંસે દિલ બહેલાના, વહાં તેરે ખુજરગોંકી પાક રહેં મિલને આયેં તો ઉનસે મેરી મુસીબત બયાન કરનાં, અય મેરી માઓં—મેરી તરફ નફરતસે નજર ન ઉઠાવ, અમર

મેરી મજબુરી જાનતી હો તો બહુત નહીં ફક્ત દોહી આંસુ રહ્યું મને બહાઓ. હાય ! એ મેને ક્યા ક્રિયા ? બેટા ! બેટા રશીદ ક્યા ઇતની જલદી અપની માંસે ખાકા હો ગયે—હમેશા કે સ્થિતિ સો ગયે ! બોલો ફક્ત એક બાર બોલો.

શ.એર.

ખાકા માં સે ન હો, ગર હો ગયે બે.બર જીનેસે,
ઉઠો આઓ મેરે પ્યારે, જરા લગ જાવ જીનેસે.

(રશીદકો ઉઠાકર સુલાઆના આવાજકે સાથ કિલેકી દિવાર ગીરતી હય)

યા ખુદા એ બોદનાક ધમાકા ઓર એ યક-બ-યક દિવારમે દરવાજા કયસા હો ગયા ? અફસોસ ! દુસ્મન આ પહુચ્યા.

તુ.ગરલ—ફતેહ—કામયાબી ! કામયાબી ! હી હય ગંજે મુરાદ, સહી હય ખજાને કામગારી.

તાહેરા—કૌન હૈ ? જમીનકા બોઝા બલા તું કૌન હય ?

તુ.ગરલ—કૌન હું ! તુ.ગરલ, બહાદુર, સિપાહી, ફતેહ, જહાંગી ઇ.જ.જત.

તાહેરા—નહીં જહાંગી જલ્લત, નેકી ઓર ધમાનકા દુસ્મન.

તુ.ગરલ—અગર સુહેલકો નહિં દિયા તો ઇસસે જિયદા તેરા દુસ્મન બન જાઉંગા.

તાહેરા—અરે તુ ક્યા-અગર તમામ દુન્યાકે શયતાન મિલકર આવે તો સુહેલકો ન લે જાને પાયે.

તુ.ગરલ—બદજત એ બાત ! સફદર ધધર આઓ, બાંધો ઓર કોડે લગાવ.

તાહેરા—અરે કોડે ક્યા; તુ મૌતકે શિકંજમે ખિંચવા દે—સરતનસે ઉડા દે.

રૂબાઈ.

જલાદે, મિટાદે, સડાદે, ગલાદે,

તેરે પાસ જીતની હય તાકત દિખા દે,

ન હોગા, ન હોગા, ન હોગા, ન હોગા,

એ મેરી જખાન તુઝકો ઉસકા પતા દે.

તુ.ગરલ—મૌત મુઝસે જ્યાદા ઘેરહમ નહીં હય સફદર બહેન સફદર તુ ખડા હય ! ક્યા મેરા હુકમ નહીં સુનતા ?

સફદર—હજીર શરાફત મુઝે અપકા હુકમ સુનનેસે મને કરતી હય.

તુ.ગરલ—બોદે નામદ ખુજદિલી દીખાતા હય !

સફદર—સુઆફ કીજીયે, ખુજદીલ વોલ હયબે મદ હોકર એક કમ-જોર ઓરત પર હાથ ઉઠાતા હય !

તુ.ગરલ—જલીલ ! દ.ગાબાજ !! નિમક.હરામ !!!

સફદર—હયરીયે, મંચ નમક.હરામ નહીં હું. મેંને હંમેશાં આપકે પસી-
નેપર ખુન બહાયા હય. ઇસ જંગમે અપને દો નૌજવાન
બેટોકોં ક.લ કરાયા હય. મગર મજબુર હું કે ખુદાને યહે હાથ
ઔરત કે લિયે નહીં, મદકે લીયે બનાયા હય.

તુ.ગરલ—તો ક્યા તુ મેરા હુકમ ન ખજ લાયગા ?

સફદર—એ શરીફ ઔર બહાદુર હય વોહ મર જયેગા; મગર મરતી
હુઈ ઔરત પર કબી હાથ ન ઉઠાયેગા (તુ.ગરલ ફયેર કરતા હય
—સફદર મરતા હય. તોશીકો સિપાહી લાતે હયેં.)

તુ.ગરલ—ચુપ બદ સિયર લે જાવ મારો તલવાર ઉડા દો ઇસકા સર.
તાહિરા—અરે જલીમ ઇસ આઇનેકો ન તોડ જો તુજે તેરી અ-
સલી સુરત દિખાતા હય.

સફદર—ઓ ખુદા !

તુ.ગરલ—કૌન મેરા શિકાર !

તાહિરા—મેરે ગરીબ શૌહર.

તોફી.ક—મુસીબતોંકે તુફાન, તકલીફોંકી આંધીયાં, આફતોં કે રેલ,
ફકત જીતેજી કે હૈં ઝમેલે. જમીન પર આસમાન ચક્કીકે પાટકી
તરાહ જારી હય, અચપન ઔર જવાની તો પીસ ચુકા
ખુદાપેકી ખારી હય.

શ.ઔર.

હેય દુન્યા હય યહે, ઉકખાકી તલખગારીમેં,

આખરી સાંસભી નિકલે તો વફાદારીમેં.

તુ.ગરલ—એ જલીલ, બાગી મુજરસીમ ગદ્દારી ! યહે જીલ્લ તો ખારી
ઔર ફિરબી ન ગઇ વફાદારી ?

તોફી.ક—વફાદારી સચ્ચા દીન હય. પાક ઇમાન હય. વફાદારી પર
બાલ બચ્ચે, ખીવી સખ કુચ્ચ કુરખાન હય.

રૂબાઈ.

મત સમઝ દિલસે મેરે જહરે દ.ગા નિકલેગા,

ચીર ઔર દેખ શરાફતસે બરા નિકલેગા;

મરતે મરતે બી દ.ગાબાજ મેરે હોટા સે,

યા ખુદા નિકલેગા યા હરેં વફા નિકલે ગા.

તુ.ગરલ—નજીસ ખુદે જખાન બંદ કર જીંદગી ઔર મુહલ દોનોમેં
જો ચીજ જિયાદા ખારી હો અપને લિયે પસંદ કર.

તોફી.ક—ખુની કત્તે હમ જીંદગી દેગે મગર ખારે મુહલકો કબી ન દેગે.

તુ.ગરલ—આ તું મૈતસે બિલકુલ નહિ ડરતા હય ?

તો.શી.ક—સિપાહી મૈતકે સાથ રા.જ ખેલા કરતુ હય.

તુ.ગરલ—તો લે મૈત ચહે તેરા શિકાર હય (પીસ્તોલ મારના)

તો.શી.ક—ઓ ખુદા હ.ક અદા. (મારતા હય)

તાહેરા—હાય ! કમખ.ખત જાલીમ ! તુને કયા ક્રિયા ? ઓ ખુદા તું
અપની ખુદાઈ છોડ કર કહાં ચલા ગયા. . .

શ.એર.

ગફલતકી નીંદમેં કયા અખલી તુ સો રહા હય !

કયા દેખતા નહીં હય કયા જુલમ હો રહા હય !

તુ.ગરલ—ચુપ નાખકાર ખુદાકો નહીં મૈતકો પુકાર અગર સુહેલ કો
નદિયા તો તુઝેલી તેરે ખુનમેં નહેલાઉંગા. દુન્યા ઉલટા દુંગા,
તમામ ધરમેં આગ લગા દુંગા, કહીંસે લી સુહેલકો દુંઢકે
લાઉંગા; ઓર ઉસકે ખુનસે તલવારકી પિયાસ ખુઝાઉંગા.

તાહેરા—યા ખુદા !

શ.એર.

તાજે સરતો ગિરા પડા, અખ ગોદલી ખાલી કરું;

અપને હાથેસે મેં અપને ધરકી પામાલી કરું !

તુ.ગરલ—ખોલ ઓ મૈતકે નવાલે ખોલ ! મેરે ખંજરકા ચૌરંગ, મેરે
તીરકા હદક, મેરે નેજેકા નશાના કહાં હય ?

તાહેરા—જ ખુની કુત્તેહ વોહ તેરી ખુરાક પડી હય. ખા લે માર ડાલ,
નોચ લે, સર તનસે ઉતાર દે અય મુનઘમેં હકીકી કયા તું
સો ગયા ? કયા કા.તુને કુદર મનસુખ હો ગયા !

શ.એર.

શુસ્સેકી આગમે ઉઠ તન મન જલાદે ઇસકા,

કહરો ગ.જખ સે અપને સખ જોર ઢોદે ઇસકા.

(તુ.ગરલ રશીદકો ઉઠા લાતા હય).

તુ.ગરલ—ચહે હૈ મેરે દરખ્તે શુખ.અત કા સમર.

(ખંજર ભોકે દેતા હય)

તાહેરા—ઓ ખુદા ! ઓ ખુદા ! ચહે ખુદિશાં મંજર કિન આંખોસે દેખા
જાયગા. કયા તમામ દુન્યાકી મુસિખત એક હમારેહી વાસ્તે હય !

શ.એર.

મેરા ધર હય કે જાલીમ કરખલા હય,

યહીં હોતી જો નાજુલ હર ખલા હય.

ખાખ પહેલા ખતમ.

ખાખ દુસરા.

પરદા પહેલા.

જંગલ.

ગાના.

અખ મીલ જાઓ ઓ ખોને વાલે.

થક થક હારે. ખન ખનમે' હુંડકર બટકે હમ નક્કી નાલે.

છાન શીરે સગર ડગર ડગર હમ બટકે.

ખાઓ હય સઓ ઝટકે.

—હમદમ હય ખંદ સખમીલ ધર સટકે ઓ ખોને વાલે.

૧ સીપાહી—મિલ જા, બાઈ સુહલ મિલજા, યાર તુને તો હયરાન કર દિયા.

અશઆર.

દરખદર ફિરતે હયે' હમ પયરોમે છાલે પડ ગયે,

ધુપમે' જલુ જલકે સખકે કાલે ચેહરે પડ ગયે;

૧ " —હાં અખ ખતાવ સોચકે કિસ સિમ્મ હમ બહેં,

ખાંધે કિધરકી સીધ કિધરકો કદમ બહેં.

૧ " —ચહે રાસ્તા યાર ચેહ મુશ્કીલ ગુજર હય

દુશરા—ઐર ચું બહેં—

૧ " —તો રાસ્તે મેં એક ગાર હૈ.

૨ " —ઐર ચું બુકેં.

૧ " —તો દુર તલક કોહ સાર હય.

૨ " —ઐર ઇસ્તરફ.

૧ " —તો જાનલો ખેડાહી પાર હય.

૩ " —જખ સખ તરફ ખતર હય શીર અખ કીધર ચલેં.

૪ " —મેરી તો ચહે સલાહ હય કે સખ અપને ધર ચલેં.

૧ " —લો ચહે તો લૌટ ચલને કો તૈયાર હો ગયા,

કયા જીંદગી સે અપની તુ ખેજર હો ગયા,

શમસાકી સખતીઓંકી તુજે કયા ખખર નહીં,

પીછે હટે કદમ તો સમજ લે કે સર નહીં.

૪ સિપાઈ—અરે બાઈ સુહેલકો અખ તક ન પાયા તો અખ કયા પાયેંગે; મુક્તમે' કીસી શેર બેડયેકા નિવાલા હો જાયેંગે.

૧ " —તુ તો ખુજદિલ મઅલુમ હોતા હય.

૨ " —ઐર તુમ કયા ઇસ્તમકે સગે હોતે હો ?

૧ " —ખેશક હમ ખાનદાની બહાદુર હૈયે.

૪ " —શાયદ ફિરદોસીને શાહનામેમે' તુમ્હારેહી આપદાદોંકા જીક કિયા હય !

૩ „ —અરે તુમ સુહેલકો હુંડને નિકલે હો યા ગુલખપ કરને કો !

૨ „ —તો બસ સવારી આગે બદાઓ.

૧ „ —ટટુકો એડ લગાઓ.

સખ—ઉચેનીચો ચખતક ભટકેંગે અય યાર હમ સહરા નદીનાલે.

બાબ દુસરા.

પરદા દુસરા.

શાહી મહલ.

શમસા—બાગીઓંકા એક આ જુમુશાન ગીરોહ સુંલેહકી તરફકા બહાના કરકે અનકરીખ માબદોલત કે મુલકપર હુમલા કરના ચાહતા હય, ઇસ લિયે મયે તુમસે ઔર કતલુસે મશવરા કરના ચાહતી હું. તુમ દોનોં કીક વકત પર પહુંચકર અપને મુક-સીનકો કોઈ બેહતરીન રાયે દોગે.

ક.હરમાન—અય મલકયે આલમ ? ઇસ ઝુંટી ઔર દગાબાજ દુન્યામેં બાપ બેટેકા, બહેન બાઇકા, બેરૂખાવંદકા ગલા કાટ કર શાદ હોના ચાહતા હય, અગર મંચ વફાદાર હોનેકા વાઅદા કરે તો કિસકો યકીન હો ! લેકિન મયે કૌન હું ઔર કયા હું, અપને મુહસિન કે લિયે કયા કરના ચાહતા હું, વોહ આપકો ચંદ રોજ બાદ માઅલુમ હોગા.

શમસા—મેં ઉસ રૌજકા ઇન્તેબાર કરંગી. (ક.હરમાનકા જના).

શમસા—મેં જખ ચહે ખયાલ કરતીં હું કે ચાલાક તાહેરાને તુગરલ કી આંખોંમેં ખાક ઝોંક કર કિસ તરહ સુહેલકો બચા લિયા તો મારે જોશકે મેરા ખુન ખોલને લગતા હય.

ક.તલુ—બેફિક રહો, સુહેલ અખ ચંદ રોજસે જાયાદા નહીં જ સકતા. ઉસકી ગીરફતારીકે લિયે કાશી બંદોબસ્ત કર દિયા ગયા હય.

શમસા—અગર ઉસકા ખાતમા હો જાયે તો ફિર તુમ હમ ઇસ દુન્યામેં અખુખી અયશ કર સકતે હયેં.

ક.તલુ—બેશક ! (દોનોંકા જના ઔર ક.હરમાનકા આના).

ક.હરમાન—ખુની, ગાસિખ, મલાઉન કુતો ! કયા મજેસે હંસ્તે હુવે જ રહે હો કયા તુમ હમેશા ઇસી તરહ હંસ્તે રહોગે ? ઇસી તરહ ખુશિયાં મનાતે રહોગે નહીં, હરગીજ નહીં. તુમહારી ખુશી ગમસે, તુમહારી હંસી માતમસે, ઔર જો તુમને અપને રહને કે લિયે બહોત બના રખી હય, હમેશાકે લિયે જહન્નુમસે ન બદલાઈ તો ક.હરમાન નહીં ક.હર અનકર ન ઝપટા, ગજબ હોકર ન લપકા તો ક.હરમાન નહીં, બગિ-

ચોંકા એક હિસ્સા મેરી કોશિશોંસે બરી હય અબ્બ દુસરે હિસ્સેમેં બી મેરે લલકાર તેહી ઇન્તેકામકા ખન્નર ચમકેગા, તુમને મેરે દોસ્ત તોફીક. પર ઉસકે મઅસુમઅચ્ચે ઓર ખીવી પર, જો સિતમ ગુનરે હેં મુઝે વો સબ અચ્છી તરહ. યાદ હેં અબ ગફલતમેં ફંસે હુવે ગુમરાહો ! તુમ યહે સમઝતે હો, કે જનરલે કંહરમાન ફકત ઓહદે ઓર તનખવાહ કે લિયે તુમહારા સાથ દે રહા હય ? મેં કિસ લિયે તુમહારા શરીક હાલ હું ઓર કયા કરના ચાહતા હું ? મોકઅ પાકર જો જુદમ મેરે દોસ્ત તોફીક. ઓર મઅસુમ સુહેલ પર કિયે હેં ઉતકા ઇન્તેકામ હું.

મુસદ્દસ.

તુમ કિસ્તીએ રાહત તો મેં તુફાને બલા હું,
તુમ ખિરમને ઇશતર હો તો મેં બરકે કળ્લ હું.
તુમ અયશકી દુન્યા હો તો મયેં ઉસમેં વખા હું,
તુમ હિર્સકી જન્મત તો મેં દૌજખકી હવા હું.
હાં દેખના તુમ પાતે હોં યા ફતહો ! જફર મંય,
અબ્બ બિચમેં કિસમત હય ઉધર તુમ હો ઇધર મયેં.

બાબ દુસરા.

પરદા તીસરા.

મહેલ તસનીમ.

માસાઅદલાહ—હયર મંય પહેલે જાઉંગા.

ખયરસદ્દાહ—નહીં પહેલે મંય જાઉંગા.

માસાઅદલાહ—યહે દેખ પહેલે : મંય આયા.

ખયરસદ્દાહ—નહીં પહેલે મંય આયા.

માસાઅદલાહ—અબે મુર્ગે, ચોંચ સંભાલ !

ખયરસદ્દાહ—જ અન્ડે બેઝ ઓર પેટ પાલ.

માસાઅદલાહ—તો કયા તુ લડને પર આમાદ હય ?

ખયરસદ્દાહ—બેશક અગર તેરા ઇસાદા હય.

માસાઅદલાહ—ભલા ડોક ખ.મ.

ખયરસદ્દાહ—બસ ! દોસ્ત બસ ! હમ દોનોં જેન્ટલમેન હંય ઓર દોનોં જેન્ટલમેનોંકા આપસમેં બોકસીંગ કરના કયા અચ્છી ખાત હય !

માસાઅદલાહ—બિલકુલ ફેશન કે ખિલાફ હય, મગર તુમ યહે તો બતાવ કે યહાં કોઇ મુન્હેરી ઉલ્લુ ફાંસને કે લિયે આયે હો ?

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਏਯੋ ਮਿਆ ਮਾਥਾਅਵਾਹ, ਆਯੋ ਤਸਨੀਮਤੀ ਸਾਲ
ਗਿਰਫਕਾ ਈਨ ਏ ਖਸ ਵਿਯੇ ਮੇਂ ਅਪਨੇ ਆਕਾਂ ਟੁਗਰਲਯੋਗਤੀ
ਨਰਫਸੇ ਘੋ ਭੋਤੀਯੋਂਕਾ ਫਾਰ ਨਯੋਰਾਨਾ ਵਾਯਾ ਫੁੰ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਸੁਨੋ ਮੰਧਲੀ ਖਸੀ ਵਿਯੇ ਆਯਾ ਫੁੰ ਐਰ ਘੋ
ਫੁਲੋਂਕਾ ਫਾਰ ਟੁਫਕਾ ਨਾਮਫਾਰ ਸ਼ਹਰੀਯਾਰਤੀ ਨਰਫਸੇ ਵਾਯਾ ਫੁੰ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਅਰੇ ਯੋ ਯੋ ਸ਼ਹਰੀਯਾਰ ਕੇ ਤਫੇਫੇ ਪੈਰ ਤਸਨੀਮ ਨ-
ਯੋਰਲੀ ਨ ਡਾਢੇਗੀ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਐਰ ਟੁਗਰਲ ਕੇ ਨਾਮਕਾ ਫੁੱਟਾਭੀ ਨ ਪਾਢੇਗੀ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਕੁਯੁ ?

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਖਸ ਵਿਯੇ ਏ ਸ਼ਹਰਯਾਰ ਸ਼ੇਰ ਫਯ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਟੁਗਰਲ ਸਵਾਸੇਰ ਫਯ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਸ਼ਹਰੀਯਾਰ ਇਸਤਮਕਾ ਯਾਵਾ ਫਯ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਟੁਗਰਲ ਕੈਵਤਮੇਂ ਸੁਫੇਫ ਫੇਵਕਾ ਫਾਫਾ ਫਯ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਟੁਗਰਲ ਪਾਓਂ ਫਯ ਐਰ ਸ਼ਹਰੀਯਾਰ ਸਰ ਫਯ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਅਗਰ ਪਾਓਂ ਆਫੇ ਤੋ ਸਰਕੋ ਠੋਕਰੋਂ ਸੇ ਓਡਾ ਏ ਘੋ
ਭੀ ਅਘਰ ਫਯ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਅਘਾ ਯੇ ਅਘਾ ਫੇਖਨਾ. ਤਅਰੀਫ ਕੇ ਫਸਤਰਘਵਾਨ
ਪਰ ਵੋਫ ਮਸਾਲਾ ਲਗਾ ਕਰ ਸ਼ਹਰੀਯਾਰ ਕੋ ਪੇਸ਼ ਕੜੇ ਕੇ ਮਯੋ
ਆ ਯਯੇ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਯੇਟਾ ਮਯੋਂਭੀ ਵੋਫ ਨਮਕ ਮਿਯੋਂ ਛਿਡਕੁੰ ਕੇ ਤੋਰਾ ਪਕਾ
ਪਕਾਯਾ ਫੁਰਮਾ ਫੀਫੀ ਫਾਫ ਫੋ ਯਯ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਕਯਾ ਟੁ ਮੁਝਸੇ ਜ਼ਿਯਾਫਾ ਵਰਸ਼ਾਨ ਫਯ ?

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਕਯਾ ਟੁ ਮੁਝਸੇ ਜ਼ਿਯਾਫਾ ਯਯੋਂ ਯੁਘਾਨ ਫਯ ?

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਯਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਧ ਐਕ ਸ਼ਾਯਰਕਾ ਯੇਟਾ ਫੁੰ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਤੋ ਯੇਟਾ ਮਯੋਂਭੀ ਫਿਰਫੋਰਸੀਫੀ ਕਘ ਪਰ ਮੁਫਫਤੋ ਵੇਟਾ ਫੁੰ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਅਘਾ ਟੁਯੇ ਸ਼ਾਯਰੀ ਕਾ ਗੜਰ ਹੈ ਤੋ ਮੇਰੇ ਮਿਸਰੇ
ਪਰ ਮਿਸਰਾ ਲਗਾ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਯੋਵਤਾ ਯੋ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਸੁਨ, ਯੁਵਯੁਯਤੀ ਅੰਤੀਯੋਮੇਂ ਰੋ ਗੁਲਕੀ ਫਾਂਸ ਫਯ.

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਯੁਵਯੁਲਕੀ ਅੰਤੀਯੋਮੇਂ ਰੋ ਗੁਲਕੀ ਫਾਂਸ ਫਯ ਨਾਟ-
ਕਕੇ ਸੁਨਸ਼ੀਯੋ ਕੇ ਫੇਯੋਮੇਂ ਥੋਡਾਸਾ ਲੁੰਸਾ, ਥੋਡਾਸਾ ਗੋਘਰ, ਐਰ
ਥੋਡੀਸੀ ਫਾਂਸ ਫਯ.

ਮਾਸਾਅਵਲਾ—ਅਯੇ ਮਿਸਰਾ ਤੋ ਘੜ ਗਯਾ ?

ਘਰਸਦੀਵਾ—ਸ਼ਾਯਰੀ ਫਮਾਰੇ ਫਰ ਸੇ ਨਿਕਲੀ ਫਯ; ਮਿਸਰੋਕੇ ਘੜਾਨੇ
ਫਟਾਨੇਕਾ ਫਮੇਂ ਖਘਤਯਾਰ ਫਯ.

માસાઅલ્લાહ—અચ્છા તો અબ્બ એક ટેડી સુનાતા હું.

ખયરસલ્લાહ—ખોલ મથેં મારકુટ કર સીધી કર દેતા હું.

માસાઅલ્લાહ—કલ શબકો મુઝે ખવાબમેં ઉલ્લું નજર આયા.

ખયરસલ્લાહ—આખેં જો ખુલી સામને તો તુ નજર આયા.

માસાઅલ્લાહ—જાન ભાઇ તુઝે શાયર ખુદા જાને કિસ ઉલ્લુને ખનાયા હય.

ખયરસલ્લાહ—ક્યું ખચ્ચા કાદિયા તંગ હો ગયા.

માસાઅલ્લાહ—બલા અબકે તિસરે મિસરે પરતો મિસરા લગા, સુન.

ખયરસલ્લાહ—ઉગલ !

માસાઅલ્લાહ—રાતકો અંડા પકાયા વોહબી કચ્ચા રેહ ગયા.

ખયરસલ્લાહ—મર ગયે શાયર ફકત ઉલ્લુકા પઠા રેહ ગયા.

માસાઅલ્લાહ—ક્યુંમે શએર કહનેસે ધખરાયા તો ગાલીયાં દેનેપર ઉતર આયા, જાન ધાંસ ખા.

(દોનો લડતે હૈં તસ્નીમ ઓર સહેલીયાં આતી હૈં)

સહેલી—હંય ! હયં !! યહે કયસી હાથાપાઇ, મુશ્તકી લડાઇ ?

ખયરસલ્લાહ—દેખો યહે જલીલ રિજલા, નાનકખાખ મેચનેવાલા, મર જય ઇસ્કી ખાલા, મુશ્તમેં કરતા હય ગડબડ ઘોટાલા.

તસનીમ—મગર ઈનસે યહેતો પુંડો કે યહાં આયે કિસ લિયે હૈં !

ખયરસલ્લાહ—મેં અપને આકા તુગરલખેગકી તરફસે આપકી સાલગીરહ કી તકરીબ મેં યહે મોતીઓંકા હાર નજરાના લાયા હું.

તસનીમ—ઔર માસાઅલ્લાહ તુમ કયસે આયે હો ?

માસાઅલ્લાહ—મેં બી અપને આકા શહરીયારકી તરફસે આયા હું ઔર યહે કુલોંકા હાર નજરાના લાયા હું.

તસનીમ—આહા, તુગરલકી તરફસે મોતીઓંકા હાર, ઔર શહરીયારકી તરફસે કુલોંકા હાર, ઇસ હારકી તૈયારી મેં એક બી જાનકા તુકસાન ન હુવા હોગા, ઔર ઇસ હારકી તયારીમેં સેંકડો મહલીઓં ઔર ગેતેખોરોંકી જાને ગઈ હોંગી. યહે હાર ઇનસાનોં કે ગલે કટવાતા હય, ઔર યહે હાર ગલેકી જાનત ખદતા હય. યહે હાર દિમાગ કે શીફોં સે ચુર કરતા હય ઔર યહે હાર થકે હવે દિમાગ કા ખોઝ દુર કરતા હય, યહે ફકત અમીરોંકે મહેલોં મેં ચમકતા હય, ઔર યહે અમીરોંકે મહેલોં ઔર ગરીબોંકી ઝોપડીઓંમેં હર કહી મહકના

હય; ઇસકો અદના, આના, અમીર, ફકીર, પીર પયગમબર
સખ અપને પાસ રખતે હંય ઝોર ઇસકો નફરત ઝોર હિ-
કારત સે દેખતે હંય. ઇસ લિયે આ, અય પીર પયગમબર
કી પસંદીદા ચીજ? મયેં તુઝે મંજુર કરતી હું ઝોર જ
જુટી દુન્યાકે ચમકતે હુવે ફરેખી? તુઝે નફરતસે દુર કરતી હું.

ખયરસદલાહ—હંય! હંય! હુજુર યહે કયા કરતી હો?

તસનીમ—અસ જાવ, અપને આકાસે કહેદો કે આઈન્દા કેઈ તુહફા
ભેજનેકી તક્લીફ ન ઉઠાવે.

માસાઅદલાહ—ચલ નિકલ, ઝોર હુગહુગી બખતા ચલા જ.

ખયરસદલાહ—તુગરલ દેલ ઝોર શહરીયાર પાસ!

માસાઅદલાહ—ચલા જ બેટા ખુશ હવાસ.

ખયરસદલાહ—અચ્છા અચ્છા યહે સખ તેરા હી ફિતુર હય; કયા તું
કબી હમારે મહેલેમેં ન આયગા?

માસાઅદલાહ—અમે જ નહીં તો માર આયગા.

ખયરસદલાહ—નામરદા કહીંકા, પીઠકે પીછે મારતા હય મુંહપર
મારતા તો મજા ચખા દેતા. (જતા હય)

માસાઅદલાહ—અચ્છા અખ મુઝેભી ઇમજાત હય?

તસનીમ—મગર તુમ અપને આકાસે બાદ તસલીમ કે મેરી તર-
ફસે શુકરીયા અદા કરના.

માસાઅદલાહ—બહોત ખુશ! (જતા માસાઅદલાહકા.)

સહેલીયાં—

ગાના.

બનો બનો બનો સખી દુલહનીયાં
બને પ્યારકે ગરવામે ડારો ગોરી બૈયાં
રહો ગુલ્યાં વાકી છઠ્યાં કયસો પાયો તુને સૈયાં.

શબ્દ.

સુલુકે સરખે સીતમગાર દેખીએ કયા હો
કીયા હએ જોખે જુલુ હાર દેખીએ કયા હો
ઉમ્મીદે દીલમેં તો લાખોં બહાર અફજા હય
કે રંગ ગયબસે ઇજહાર દેખીએ કયા હો
વાહજ વાહ કયા ખુશ મીલા હૈ ચેહ પ્યારા
પ્યારા દીલદાર—બનો.

બાબ દુસરા.

પરદા ચૌથા.

જંગલપહાર.

ક.હેરમાન—કરીબ હય, કરીબ હય, ઉસ મલકેન ક.લુઓર નજસ શમશાક ખોદનાક અંજમ કરીબ હય.

૧-સાથી—ઉન્હી ખૂબીસેકિ મુજલિમ સે હમ સખ વતનસે બેવતન હોકર વહશીઓંકી તરહ. આજ પહાડોં ઓર જંગલોંમે અપની જાંદગી કે દિન પુરે કર રહે હૈં, ઓર ધસી રોજ કે ઉમિદવાર હયે જબકે ઇન્તેકામકા ખંજર દુસ્મનોકી આંખો કે સામને ચમકતા હોગા ઓર વોહ જાહેલ હોકર ઇન પયરોંકે સામને સિસકતા હોગા.

૨-સાથી—ખુદાકા શુકર હય કે માઅસુમ સુહેલ વફાદાર હુશશામ કે સાથ પહાડકી ડોહમે છુપા હુવા ઓર બદનસીબ તાહેરા જંગલમે ભટકતી હુધ હમે મિલ ગઇ.

ક.હેરમાન—હાં, બદનસીબ નાશાદ તાહેરાકો અબ કોન કહે શકતા હય કે વોહ જાંદ હય ? ધર લુટ ગયા, સુહાગ ઉજડ ગયા, જાંદગીસે સહારે કો ખો બચકી, દિનરાત દિવાનાવાર જંગલો ઓર પહાડોંમે ભટકતી હય. હાં, મગર કબી કબી જરા હોશ આ જતા હૈ વરના વહી દિવાનચતકા દૌર ચલા જતા હય.

૩ સાથી—દેખ્યે વહી તરફ આ રહી હૈ.

ક.હેરમાન—અન્દોહનાક ન.જરા ! (તાહેરાકા આના)

શ.એર.

તાહેરા—રાતેં ગઇ નિશાતકી ઇશરત કે દિન ગયે,
દો લ.અલે શખ ચિરાગ થે સો વોહ બી છીન ગયે.

ક.હેરમાન—અય ઇનકલાખે જમાનેકી જાંદ તસ્વીર યહે તેરા કયા હાલ ?

તાહેરા—અય ખુબસુરત ચાંદ તુહી અપના એક દુકડા દે દે, મયે ઉસકો રશીદ સમજકર પ્યાર કરૂંગી—

રૂબાઇ.

આસમાં પર ચાંદની હય ઓર જમી પર ચાંદની,
હો રહી હય તેરે દમસે આજ ધર ધર ચાંદની;
આ ઉતર આ તાકે રખલું અપને સીને મેં તુઝે,
મેરે બી વીરાને મેં હો જાય દમ બર ચાંદની.

૪ સાથી—હાય ! ખીચારી કો જુનુન હો ગયા ?

તાહેરા—અરે કીસી ઔલાદ વાલોસે પુંછ તો વોહ કહેગા તુ મન-
નુન હો ગયા.

૪ સાથી—બાતુ મેંબી ઔલાદ રખતા હું.

તાહેરા—હાં સય હય મગર—

શ.ઓર.

તું એક સર સખ્જ શાખ ઓર તાહેરા એક ખુશ્ક ડાલી હય,
તેરી ગોદ ભરી હય ઓર મેરી ગોદ ખાલી હય.

કહેરમાન—બાતુ મેરી બી એક બાત—

તાહેરા—નહીં એક નહીં વોહ દો થે ! એક આંખોકા દુસરા
દિલકા સુર. એક જાંઘીકા સહરા, દુસરા જાંઘી સેલી
જિયાદ પ્યારા. દેખો ! દેખો ! શમસા મેરે બચ્ચેકો માર રહી
હય. અરે ખુની તુગરલ તુ છુરી કયું તેજ કર રકા
અબ મેરી ગોદમેં કોઈ બચ્ચા નહીં રહા હય—

શ.ઓર.

લુટા બચકી હું સખ કુચ્છ મયેં જો થા અફલાક કે નીચે,
દખી હય જાંઘી ભર કી કમાઈ ખાક કે નીચે.

(આતા સુહયલકા)

સુહેલ—પ્યારી અમ્મા—

તાહેરા—લડકે તુ કોન હે ? શાયદ મેંને તુઝે કહીં દેખા હય, લડકે
તુઝે કહાં દેખા હૈ ?

હુશશામ—કયા આપ મ.અસુમકો ભુલ ગઈ ?

તાહેરા—ભુલ ગઈ મેં કબી નહીં ભુલી કોઈ માં અપને બચ્ચે કો
કબી નહીં ભુલાતી, મેરા બચ્ચા મુઝે ભુલ ગયા મગર મેં ઉસે
નહીં ભુલી.

એક સાથી—બાતુ ચહે કોન હય ?

તાહેરા—લડકે તુ કોન હય ?

સુહેલ—અચ્છી અમ્મી મંચ આપકા સુહેલ હું.

તાહેરા—કોન ? સુહેલ ! બાદશાહકી આખરી નિશાની ! મેરા દુલારા,
મેરે પ્યારોકા પ્યારા !

૪ સાથી—બાતુ ! ગમ કે દરખતકો આંસુઓકે પાનીસે સીંચ સીંચ
કર હરા રખતા કયા ફાયદા દેગા !

તાહેરા—હાં મુઝે રોને દો, રોને દો, જી ભરકે રોને દો; મંચ અપની
આંખોસે ખુનકા દરિયા બહાઈગી, ઉસમેં તયરંગી, નહાઈગી
ઔર આખીર ઉસીમેં ડૂબ કર મર જાઈગી.

કહેરમાન—આનુ, અગર આપકી યહી હાલત રહી તો યતીમ
ઔર બેકસ સહજાદેકી કૌન હી કાજ ત કરેગા ?

તાહેસ—આહ ! મેરે બચ્ચે મેં તેરે વારતે કુચ્છ ન કર સકી.

કહેરમાન—પુદાયા, ઇસકી મુસીબતકા ખાતમા કર.

બાબ દુસરા.

પરદા પાંચવા.

તુગરલકા મહેલ.

(તુગરલકા ખયરસલ્લાહકો ગરદનમેંસે પકડકે લાના.)

ખયરસલ્લાહ—દેખયે, દેખયે, એક જેન્ટલમેનકી ઇજાજત પર
હમલા કરના અચ્છી ખાત નહીં હય.

તુગરલ—તો બોલ મેરે હારકા ક્યા હુવા ?

ખયરસલ્લાહ—મગર ગરદન તો છોડીયે જનાબેવાલા.

તુગરલ—બોલ તસતીમને મેરે હારકે સાથ ક્યા સલુક ક્રિયા ?

ખયરસલ્લાહ—ઉસને તો આપકે હાર પર નજર બી ન ડાલી
ઔર કહેને લગી અયસે ખીસીયોં કુતે મેરી ગલીમેં ઠોકરે
ખાતે હયેં.

તુગરલ—મેરી મહોબ્બતકા ચહે અંજમ !

ખયરસલ્લાહ—મેરી મહેનતકા ચહે ઇનામ !

તુગરલ—મેરે હારકી યહે બેઇજાજતી !

ખયરસલ્લાહ—એક એડીકાંગકા યહે ઇનસલ્ટ !

તુગરલ—ગજબ !

ખયરસલ્લાહ—સિતમ !

તુગરલ—અચ્છા આગે બોલ ?

ખયરસલ્લાહ—મેંને કહા કે મેરે આકાકી શાનમેં યહે લાજખાની,
તો કહેને લગી તુમ્હારે આકાકે મુંહપર સુરખાબકી ઝાંઝૂ
ઔર હુકકે કા પાની.

તુગરલ—નમકહરામ હુંકરગદે ઉસને અયસી અયસી બેનુકત સુનાઇ
ઔર તુઝે શરમ ન આઇ !

ખયરસલ્લાહ—ગાલીયાં આપકો સુનાય ઔર શરમ મુઝે આયે ?

તુગરલ—તો ક્યા તુ મેરા એડીકાંગ નહીં હય ?

ખયરસલ્લાહ—એડીકાંગ ક્યા બલ્કે શયતાનકી ટાંગ હું.

તુગરલ—તો ફિર તુને કયું નહીં કુચ્છ મેરી તરફસે કહા ?

ખયરસલ્લાહ—મેંનેબી ખુબ કહા.

તુગ.રલ—ક્યા કહા ?

.ખયરસદલાહ—મેને કહા કે મેરે આ.કા. બડે મુજ. બડે પાણ
હંચ જળ ઉનકો ગુસ્સા આતા હય તો દિવાને, કુતોડી તરહ,
કાટ ખાતે હંચ.

તુગ.રલ—અખે તો શયતાન ચહે તુને મેરી તઅરીફ કી !

.ખયરસદલાહ—તઅરીફ કી જળ તો ફહેને, લૂગી કે જહાંફરિસ્તોંકા
મુજર નહીં, વહાં અયસે ભુતોંકો કૌન પુંછતી હય.

તુગ.રલ—અયસી નફરત ! હમર લઅનત ! ! .

.ખયરસદલાહ—ફીરબી મ્હો.ખત હમર ફીટકાર.

તુગ.રલ—અય ખુદા મંચ ક્યા કરે ?

.ખયરસદલાહ—ડેમેજસકી ફરીયાદી.

તુગ.રલ—કીસ પર ?

.ખયરસદલાહ—અપની મઅ.શુક કે આ.શીક પર, અપને ચારે કે
ચાર પર, અપની દીલદાર કે દિલદાર પર.

તુગ.રલ—તો ક્યા તસનીમકા દીલ કીસી ઔર પર શયદા હો ગયા ?

.ખયરસદલાહ—જ હાં જો હાંડી આપને પકાધી ઉસકા ખાને
વાલા એક ઔર પયદા હો ગયા.

તુગ.રલ—યાને કોન ? બોલ ! બોલ !

.ખયરસદલાહ—લેફ્ટનન્ટ શહરીયાર.

તુગ.રલ—શહરીયાર ?

.ખયરસદલાહ—જ હાં સરકાર.

તુગ.રલ—મગર શહરીયારકો તસનીમકી તરફ દેખનેકી જુરઅત
ક્યું કર હુઈ ?

.ખયરસદલાહ—તો ક્યા કીસી ઔરત કી તરફ દેખને કે લીયે લા-
યસન્સ લેના પડતા હય ?

તુગ.રલ—અદખત તેરા સીરતો નહીં ફીર ગયા હય ?

.ખયરસદલાહ—આસાર તો અયસેહી પાયે જાતે હયેં.

તુગ.રલ—મેરે ફુલકી તરફ હાથ બઢાનેકા ઉસે ક્યા હક હય ?

.ખયરસદલાહ—કોઈ નહીં સાહેબ, કા.તુન સાફ ના કહેતા હય.

તુગ.રલ—ક્યા તસનીમ મેરે હાથસે નીકલ જાયગી ?

.ખયરસદલાહ—તો સર.

તુગ.રલ—મેં જો આહું કર સકતા હું.

.ખયરસદલાહ—યસ સર.

તુગ.રલ—અસ જ નીકલ જ, મેં તનહાઈ આહતા હું.

.ખયરસદલાહ—હુ.જુર એડીકાંગકો હમેશા સાથ રખના આહીયે.

તુ.ગ.રલ—એડીકાંગ કા બચા નીકલ જા વરના ખા જલિયા કયા.

.ખયરસદલાહ—ચેક્યુ.

તુ.ગ.રલ—નાહીનજરો નાખકાર મેં તુમસે ખોદનાકં ઇન્તેહમ લુગા.

.ખયરસદલાહ—નહીં અયસા ન કરના.

તુ.ગ.રલ—અખે તું ગયા નહીં નાફરજમ, ક્યું ખડા હય ?

.ખયરસદલાહ—આપકો દીલાસા દેને કે દીયે.

તુ.ગ.રલ—ચલા જાં. મુઝે દીલાસે કી દોઈ જુરૂરત નહીં હય.

.ખયરસદલાહ—હજુર આપકો દીલાસે કી સખત જુરૂરત હય.

તુ.ગ.રલ—અસ, ફારન ચલા જા; વર્ના તેરે અંજર પંજર લીસે કર દુંગા.

.ખયરસદલાહ—ઓલ રાઈટ.

તુ.ગ.રલ—શહરયાર, શહરયાર મયેં તેરા ખુન કરુંગા.

.ખયરસદલાહ—તો સર.

તુ.ગ.રલ—અરે શીર આ ધમકા, તું નહીં જાયેગા ખાના ખસાખ.

.ખયરસદલાહ—ગુડમોરનીંગ (જના)

તુ.ગ.રલ—શેરકા શીકાર લોમડી છીને ! બેડયે કા લુકમા લેક દુખમ કરે ! તુને મુઝે અબી તક અસલ સુરતમેં નહીં પહચાના, અખ પહચાનેગા ઓર પુરી તરહ પહચાનેગા.

ખાખ દુસરા :

પરદા છડા.

તસનીમકા મહલ.

ગાના.

આવોજ આવોજ છયલા જલિ મય વારી તોરે
ગરે જૈયાં, ઓ સૈયાં મોહનીયાંકે ડારો છયલા મોરે
એજ ખાંકે છયલા મોરે—આવોજ.

આનઆનપર વારે જન તોરી રાધા

ઓ મોરે રાજ, એ હાં તુઝે મેરી કસમ મેરે અસમ દીલદાર સીતમ નહીં કરના.

ખાર ખાર દીલદાર ચારપર જીનીસાર હય—આવોજ.

શહરયાર—ખ્યારી તસનીમ, લોગ સય કહેતે હેં કે ઇશક કે દેવતા
કો આખે નહીં હોતી હૈ !

તસનીમ—યહે આપ કયસે ફરમાતે હેં ?

શહરયાર—અગર ઇશક કે દેવતાકે પાસ આખે હોતી તો તુ.ગ.રલ

કે મુકાબલે મેં એક સીપાહી જે શરોદત ઓર વફાદારી કે સીવા કુચ્છ નહીં રખતા ઈસ કદર કામચાખી ન પાતા.

ખચરસદ્દાહ—ખ્યારે સચ હય લેકિન જીસ તરહ ચાંદ નિકલને કે બાદ તોરોંકી કોઇ વક્ત નહીં રહેતી, ઇસી તરહ શરોદત ઓર વફાદારી કે આગે માલો જર કી કોઇ હકીકત નહીં રહતી. સુનો ઇસ્કી ખાંસરી કયા કહતી હય.

ગાના.

ચલે ઇશક મે આરે, જીગરપર દો ધારે
ચયન આશકકો દમભર કયું કર હો
મુસીબત ઝેલી બલાસર લેલી
તખીઅત ખેલી પહેને ગલે સએલી બજે ઇશક કો
પ્રેમ પીયાલા જળ તુમ દીનો મત હમરી ખઓરાઇ
હીરદે બાન નયનકે લાગે સુધ યુધ સખ ખીસરાઇ
ખ્યારી ખ્યારી બતીયાં, કરત, ધતીયાં તજેજી છતીયાં
લગોજી ખ્યારે તોરે વારી—ઇશક મેં. (આના સહેલીકા)

સહેલી—જનાખે આલી, આપકી મુલાકાતકા ઉમ્મેદવાર એક શખ્સ દરવાજે પે ખડા હય.

શહરીયાર—જરા દેખું તો યહે કોન આયા હય ?

તસનીમ—મગર જલ્દ આના દેર ન લગાના.

શહરીયાર—મેં અબી આયા. (જના)

તસનીમ—આહ ! આહ ! કયા શાને પરવર દીગાર હય ! તસનીમ કી દુસરી બહીસ્તકા નામ શહરીયાર હય.

ગાના.

હારે કોઈ બાકો સીપખયા લુભાએ ગયો

હારે મોહે જીયા હીયામે સમાએ ગયો—હારે.

તનમન બારા જેબન ખ્યારી ફખન વાંડે જીયરવા

સૈયાં દીવાની બનાએકે સોહાએકે રીઝાયે ગયો—હારે.

કોઈ ઔર કછુ સુઝત નાહીં અયસી ઝલક દીખાએ

આએ બસે નયનનમે મોરે રાખું પલક છુપાએ

અખતો હએ ધ્યાન યહી, ઉનપર કુરબાન ગઈ, તન મન ધન

વાર દમ-છયલા મોરે મન બાએ ગયો. (આના તુગરલકા)

તસનીમ—હાં યહે મુજ સાંપ કયા જહર ઉગલને આયા હય !

તુગરલ—તસનીમ ઇધર આવ, કરીબ આવો ઔર જે મંચ પુંછતા હું ઉસ્કા જવાબ દો.

અશઆર.

ખતા ચહે તૌ કે લાગત ખેવકા ઐયાર કીસકા હય ?

યહે ફાંસી કીસને ભેજ હય, ગલેમેં હાર કીસકા હય ?

તસનીમ—ફાંસી નહીં યહે ફાંસ હય દુશમનકે જીયરમેં,

ઐયાર હલકએ જાંજરે વકા મેરી નજરમેં.

તુગરલ—ખેવકા. •

કાંટા કહાં ઐયાર એક છુતે બાલા રૂ કહા !

નાખીજ શહરીયાર કહાં ઐયાર તું કહા !

જહરીલા વોહ દરખત હય ભાગ ઉસ્કી છાંવસે

ધસ હારકો ઉતાર કે મલ ડાલ પાઉસે.

તસનીમ—ગયર મુમકિન હૈ ગલે સે દુર મેરે હાર હો ! ચાહે જો

આજર હો યા જિન્દગીકી હાર હો.

તુગરલ—નહીં ?

તસનીમ—હરગીજ નહીં.

અખીયાત.

તુગરલ—ચ્હી જીદ ચ્હી વતીરા જો સિતમ શઅર હોગા,

તો ન યહે ગલા રહેગા ન ગલેમેં હાર હોગા.

તસનીમ—ચાલી અખ તો બંદા ગઈ હૈ ઉસ્કે દામનસે મેરી,

હાર ચ્હી જીન્હાર ઉતરેગા ન ગરદનસે મેરી.

તુગરલ—સરપે રખકર હાથ રોચેગી નસીબોં કે લીચે,

એક દૌલદમંદ સે નફરત ગરીબોં કે લીચે.

તસનીમ—શહરીયાર એક તાજ દરહત હૈ મેરે ગુલજાર કી,

જનસે ઇજજત જિયાદા હૈ મુઝે ધસ હાર કી.

તુગરલ—મેરે આગે ધસ કદર તૌકીર નાહનજાર કી,

દેખ યહે ઇજજત હય ઉસ્કી ઐયાર ઉસ્કે હારકી.

તસનીમ—આહ એજલાદ જલીમ ! હાય તુને ક્યા કીયા ?

તુગરલ—જો હુવા અચ્છા હુવા જો કીયા અચ્છા કીયા.

વોહલી યહાં હોતા તો યુંહી પાયેપાલી દેખતા,

અસમાન ફરશે જમીકી ઉસ્સે ખાલી દેખતા.

તસનીમ—અસ ! અસ ! જખાનકો લગામ દો, અયસે મનહુસ

અલફાજમેં અપને પ્યારેકી નીસ્બત સુનના નહીં આહતી.

તુગરલ—આ પીયારા ? વોહ રજીલ આવારા, નાકારા ઐયાર તેરા

તસનીમ તેરા પીયારા !

તસનીમ—હાં, હાં, મેરા પીયારા.

તુગ.રલ—તસનીમ હોશ કર, દેખ, સંભાલે સુન, માન તુ મોકા ખા રહી હય.

તસનીમ—છોટો મુઝે જાને દો. મેં તુમ્હારે લાયક નહીં હું.

તુગ.રલ—શીર કીસકે લાયક હૈ ?

તસનીમ—જે 'તુમ્હારી નજરોમે' નાલાયક હૈ.

તુગ.રલ—દેખો તુમ દોનોં પછતાવગે.

તસનીમ—જયસા કરોગે વયસા પાવગે. (જાની.) • • •

તુગ.રલ—મગર, સરકશ, મુરદાર, મુઝસા જરાર જીવીકાર તરહદાર માલદાર આશીદે, જા.ર ઓ શાદીસે ધન્કાર.

શહરીયાર—કૈન ? તુગ.રલ, (શહરીયારકા આના).

તુગ.રલ—લુટરે ડાકુ, મકકાર, આકાકા શીકાર ! માલીક ખર વાર તુઝે શર્મ ન આઈ નાખકાર ! (શહરીયારકા આના)

શહરીયાર—જનાબ ઇસ ખફગીકા સખખ આપ બતા સકતે હયે ?

તુગ.રલ—અચ્છી તરહ બતા દીયા જાયગા. બેઇમાન નમકહનામ ?

શહરીયાર—બસ હુન્નુર શહરીયાર નોકર હય ન કે ગુલામ.

તુગ.રલ—ખુદાકી શાન, કહાં જમીન કહાં આસમાન ! કહાં પુત્ર !

કહાં બપુલ ! કહાં મીઠા શહદ કહાં કડવી નીમ ! તુ ઔર તસનીમ ?

શહરીયાર—તો કયા આપ ઇસ લીએ નારાજ હયેં કે મય તસનીમસે મુહબત કરતા હું ?

તુગ.રલ—દુર દુર હો શહરયાર મેરે રાસ્તેસે દુર હો.

શહરયાર—આપ મુઝે ધમકી દેતે હંય ?

તુગ.રલ—મુઝે ધમકી દેતેકી તાકત હય.

શહરીયાર—આપકો કોઇ તકત નહીં હય.

તુગ.રલ—એક બાઅદમ માતહતકી તરહ કલામ કરેં.

શહરીયાર—આપની એક શરીફ અફસરકી તરહ કલામ કરેં.

તુગ.રલ—દેખ પછતાયગા ?

શહરીયાર—ઈંટકા જવાબ પથ્થરસે દીયા જાયગા.

તુગ.રલ—કયા તું મુઝસે જાયાદા તાકતવર હય ?

શહરીયાર—ઇસકા જવાબ બાબુ દેજૈ.

તુગ.રલ—કયા તુ મુઝસે જાયાદા ખુબસુરત હય ?

શહરીયાર—ઇસકા જવાબ આયના દેગા.

તુગ.રલ—કયા તું મુઝસે મુકાબલા કરકે જીત સકેગા ?

શહરયાર—ઇસકા જવાબ કીસમત દેગી.

તુગ.રલ—કયા તુ મુઝસે જાયાદા તસનીમકા હકદાર હય ?

શહરીયાર—ઇસકા જવાબ ખુદ તસનીમ દેગી.

તુ.ગરલ—શહરયાર મેં તુએ શીર કહેતા હું કે મેં તસનીમકા તુઝસે
જા.યાદા હ.ક.દાર હું.

શહરયાર—કીસ તરહ ?

તુ.ગરલ—ઇસ તરહ, કે તું એક મઅ.મુલી સીપાહી* હય ઓર મે
સીપાહસાલાર.

શહરયાર—તો ક્યા.મસ્કે! મ.હોખત પર સીપાહસાલારીકી મોહર
લગી હય ?

તુ.ગરલ—તુપ બદ લગામ,

શહરીયાર—કયું ?

તુ.ગરલ—યોં કે તુ મેરા માતેહત હય.

શહરીયાર—અગર અફસરી ઓર માતહેતી પર દારોમદાર હય તો
બંદા અયસી નોકરીસે દસ્ત ખરદાર હય.

તુ.ગરલ—શહરીયાર હોશ સંભાલ.

શહરીયાર—અપની નોકરી બા.ડમેં ડાલ.

તુ.ગરલ—યહે ખાત ! પકડલો—જકડલો.

(ચંદ સિપાહોંકા આના ઓર શહરયાર પર કાપુ પાના).

તસનીમ—ઘોડા, ઘોડા, યા પરવરદીગાર !

તુ.ગરલ—ખબરદાર !

બાબ હુસરા.

પરદા સાતવાં.

માશાઅલ્લાહકા મકાન.

ગાના.

સંસારી ધરદારી મંચનારી ક્યા જાનું કયસો હય;

સુંભાવ નરવા

અયસો રોકે ટોકે મોહે નીહુરવા

વાસે જરે ખરે મોદ્દા જગરવા—સંસારી.

ધુડકી ઝીડકી સુનત સુનત ભરે ભરે મોરા જયરા

કાટે કાટે મોહે કયદકો ધરવા રોકત મોરા ડગરવા.

મુમતાજ—યહે મરદુએ તો હમે કુચ્છ ખ.યાલમેં નહીં લાતે હમ
ઓરતોં કો ગોયા પાઉંકી જુતી કે ખરાખર જાનતે હયેં, લો
ધરમે ઝાડુ હમ દેં, ખરતન હમ માંજેં, રોટી હમ પકાવેં
ખચ્ચેં હમ પાલેં, ગરજ કે તમામ ધરકા ધન્ટે.જમ હમ કરેં
ઓર જરા કહી બાહેર સયેર કે લીયે જાયેં તો ગમ્મ કયું ?

ખીડકામેં ઝાંકા કયું ઉસે કયું દેખા ? દીમકા કયું આયા ? દીમકે કો કયું ખુલાયા ? મગર શુકર હયે કે મેં પહેલીસી અખ બેવકુફ નહી રહી, કુચ્છ ઇંગ્રેજ પઢને લીખનેસે, કુચ્છ મીસીસ ખયરસદ્લાહકી સોહબતમેં રહેનેસે આંઠ ગાંઠ કુમેત હો ગઇ હું. અખ મીયાંકી એક નહીં માનતી; કુચ્છ કહેતે હયેં તો એક એક કી દસદસ સુનાતી હું. (ડાલી આતી હય)

ડાલી—ગુડમોરનીંગ મેડમ, મુઝે મુ.આફ કરના કે ટાઇમકે ખીલાફ જરા દેર હો ગઇ.

મુમતાજ—કયા ઉનકે રોકને પરબી તું ચલી આઇ ?

ડાલી—નહીં તો કયા—ઉનકે રોકને સે હમ રક સકતે હયેં. ઉનકો તો હમ જુતીકે નીચે દબા કર રખતે હયેં મદદોંકો હમેશાં જુતીકે નીચે દબાકર રખના ચાહીયે. મગર તુમહારી માસા-અદ્લાહકે સાથ કયસી ગુજરતી હય ?

મુમતાજ—બહેન આખીર મેં ભી તો તુમહારીહી શાગીર્દ હું ના. મીયાં કો એક મુંહસે સો સો સુનાતી હું.

ડાલી—અયસાહી કરના ચાહીયે, મગર શયકો ઉસ મદદના લીખા-સમેં થીયેટર દેખને ચલોગીના ?

મુમતાજ—ચલુંગી તો સહી મગર મુઝે મરદાના લીખાસ મેં આતે જતે દેખકર લોગોને મીસ્ટર માસાઅદ્લાહસે યું કહે દીયા હૈ કે તુમહારે ઘરમેં કોઇ મરદ આતા જતા હય, ઇસિસે વોહ શક્કી બન ગયા હય.

ડાલી—નેવર માઇન્ડ, અગર વોહ શક્કી બન ગયા હય તો ઉસકો બનાતેમેં ચૌરબી જીયાદ મજબ આયગા. દેખો વોહ ચહીં આ રહા હય. (દોનોંકા ચલે જના માસાઅદ્લાહકા આના.)

માસાઅદ્લાહ—અજીબ દીલ લગી હય ! મકાનકે અંદર, ઘરકે આંગનમેં; કોઠેકે ઉપર, છજ્જે કે નીચે, અનાજકે મટકેમેં, મુર્ગીકે ડરબેમેં, ગર્જકે સખછાન મારા મગર હયરત અજબયબ પુરા સાડે પાંચ શીટકા આદમી ગાયબ. પતા નદારદ. કોઇ જનથા, ભુતથા, સાયાથા, છલાવાથા; થા તો કૌન થા ? ચોર ગયા તો કીધર ? કયા જમીન ખા ગઇ યા હવામેં ઉડ ગયા ! યા બારીતા આલા અખ તુહી હૈ મેરી ઇજજત સં-ભાલને વાલા. (ખયરસદ્લાહકા આના)

ખયરસદ્લાહ—કયું જનાબે વાલા.

માસાઅદ્લાહ—કૌન ખયરસદ્લાહ ? રો ચાર કરો.

ખયરસદ્લાહ—અરે પર કયું રોઉ કૌન મર ગયા ?

માસાઅદલાહ—યાર મેરી કીસમત પર રો, મેરી હાલત પર રો.

ખયરસદલાહ—ક્યું ખયર તો હૈ ?

માસાઅદલાહ—જીસ શહરમેં કાલ હો, જીસ મુદકમેં પલેગ હો, જીસ ઘરમેં ફેશનેબલ જોડ હો ઉસ ઘરમેં ખયર કયસી ?

(મુમતાજ કા આના.)

મુમતાજ.—ક્યા કહા ? ક્યા કહા ?

ખયરસદલાહ—આધ ગરીબકી કમખખતી, કુચ્છ નહીં જરા આપકી તઅરીફ કર રહે થે.

માસાઅદલાહ—તું જુટા હય, ઇસમેં ખુબીહી કૌનસી હય જો મેં તઅરીફ કરે !

ખયરસદલાહ—તો શીર ઇનમેં ખુરાઇ કૌનસી હય ?

માસાઅદલાહ—ખુરાઈ, અરે ખુરાઈ ? એક નહીં બલકે એક લાખ.

મુમતાજ.—ઝુટેકે મુંહમેં ખા.ક.

ખયરસદલાહ—ભઇ વાહ, યહે તો મેરી જોડકીબી નાની મઆલુમ હોતી હય.

માસાઅદલાહ—ક્યા ઔરતોં કો ખુદાને ઇસ લીયે પયદા કીયા હય કે વોહ આબદીસે શીરા કરે ?

મુમતાજ.—નહીં તો કિયા કરે ?

માસાઅદલાહ—ઘર સંભાલે ઔર બચ્ચે પાલે.

ખયરસદલાહ—તો ક્યા ઔરત કોઇ મુરગી હૈ જો બચ્ચે લેકર હડબેમેં બયઠી રહે.

મુમતાજ.—હાં દેખોતો—ક્યા ઔરતોં કો ખુદાને અયસે જલીલ કામકે લીયે પયદા કીયા હય ?

માસાઅદલાહ—શીર કીસ લીયે પયદા કીયા હય ?

મુમતાજ.—ઔરતકો ઇસ લીયે પયદા કીયા હય કે અચ્છેસે અચ્છે ખાને ખાયે, ઉમદાસે ઉમદા કપડા પહેને, થીયેટર દેખે, લેકચર કરે, પાર્ટી દે, ડેન્સ કરે.

ખયરસદલાહ—હે પ્રોગ્રામ તો ખીલકુલ બરાબર હય.

માસાઅદલાહ—ચુપ ! કમખખત. તુહી મેરી જોડકો હાં મે હાં મીલા કર ખીગાડતા હય. અચ્છા ખોલ મરદકી બાત ન માનના યહે ઔરતોંકો જોખા હય ?

ખયરસદલાહ—હરગીજ નહીં.

મુમતાજ.—ઔરતકો દીનબર ઘરમેં બન્દ રખના મદકો જોખા હય.

ખયરસદલાહ—કબી નહીં.

માસાઅદલાહ—ખીલા ઇબજત મદ કે દીનબર બાહર રહેના ઔરતોંકો લાજમ હય ?

ખયરસદલાહ—ખીલકુલ નહીં.

મુમતાજ—અગર જી.રત પડે, ઔ.રત બાહીર જાયે તો કુંછ નુક-
સાન હય.

ખયરસદલાહ—કબી નહીં.

માસાઅદલાહ—મરદોંકો રાજી રખના ઔ.રતોંકા ફર્જ હય.

ખયરસદલાહ—ખરાખર.

મુમતાજ—ઔર ઔ.રતોંકા ખુશ રખના મહે મરદોંકા ફર્જ હય.

ખયરસદલાહ—ચેલી ખરાખર.

માસાઅદલાહ—લાહો.લવલા ! ચહેલી ખરાખર વોહલી ખરાખર.

ખયરસદલાહ—ઔર ક્યા ?

માસાઅદલાહ—અચ્છા તુમહેં મેરી રાયસે ઇન્તેઝાક હય ?

ખયરસદલાહ—હાં ઇન્તેઝાક હય.

મુમતાજ—ઔર મેરી રાયસે ?

ખયરસદલાહ—તુન્હારી રાયસેલી ઇન્તેઝાક હય.

માસાઅદલાહ—બલા મર્દકા રૂળ્યા જીયાદા હય યા ઔ.રતકા ?

ખયરસદલાહ—મર્દકા.

મુમતાજ—મગર ઇસ તરફી કે જ.માનેમેં ઔ.રતકી ઇ.જ.જન
જીયાદા હય યા મર્દકી ?

ખયરસદલાહ—ઔ.રતકી.

માસાઅદલાહ—અ.જ.ખ દૂલમૂલ ચકી.ન આદમી હય. ચાલી કે ખ-
ચેંગનકી તરહ. કબી ઇધર લુડ.હકતા હય કબી ઉધર.

ખયરસદલાહ—અરે ચાર ખ.ફા કયું હોતા હય ? મયે તો સહી
ફયસલા કરતા હું.

માસાઅદલાહ—નહીં ! નહીં ! કબી આગ ઔર પાની એક નહીં
હો સકતે. ક્યા રહે ઔ.રત હય યા ફરિસ્તા ? મયે આદમી
હું યા ગંધા ?

ખયરસદલાહ—તુમ્હારે ગધે હોનેમેં શક હી ક્યા હય ! અગર
તુમ આદમી હોતે તો મેરે ફયસલેકી તઅરીફ નહીં કરતે !
ઔર દીલસે કદર.

મુમતાજ—લુક હીયર ! મીયાં દુન્યામેં તુમ્હારા હી.સ્સા હય તો હ-
મારાલી હી.સ્સા હય. તુમ આજ.દી ખરતોગે તો હમલી આજ.દી
દીખાયેંગે, દુન્યામે ઇન્સાન તો ઇન્સાન હયવાનલી આજ.દીકે
માઅને સમજતે હૈં, ઔર પઢને લીખનેસે જન ઔ.રતોંકી
આંખ ખુલ ગઈ હય વોહ કબી તુમસે દખકર નહીં ખચકેંગી
તુમ આજ.દી કરોગે તો હમલી આજ.દી દીખાયમે તુમ બાહર

ચયન ઉડાઓએ તો હમભી મળે. ઉડાયેંએ ક્યા ખુદાને તમ્હે
ધન્સાન બનાયા હય ઐર હમેં જનવર ?

ગાના.

હમભી મોંટરપે સયકલપે સયર કરન નીન જાએ,
હાંજ બેશક જહાં મન બાએ વહીં જાએ. •
બતીયાં કરન બેઠંગી નધ નધ ફેશનકો જીલસા,
બતીયાં સારી ઠીક હંય ધનકી વેહી ચાહત મન ધનકા.
ફાડ ફેકુંગી મેં દેસી સાડી,
પહેનું, ઈંગરેજ પોશાક બારી.

• ધૂરમેં બચકું તો ચયન નહીં પડે,

ટેનીસ બેલુ થીએટર દેખું—મોટરપે. (જના મુમતાજકા.)

ખયરસદલાહ—ભધ વાહ, ચહી હય આજકલકી ફેશનકા નમુના.

મેરે પાસ ન હુવા કેમેરા વર્ના ઉતાર લેતા ફોટુ તેરા.

માસાઅદલાહ—તૌબાહ ! તૌબાહ !

ખયરસદલાહ—ક્યું દેખા ? ઐરતોકોં ઈંગ્રેજ પઢાનેકા નતીજ !

મેં ન કહેતા થા કે ઐરતોકોં ઈંગ્રેજ ન પઢાવ ! ઉસ વક્ત,
ન માના અબ લુગતો મળ, મગર યાર અબ મેં અપની
ઐરતકો તેરી ઐરતસે ન મિલને ફુંગા, વર્ના તેરી નાબકાર
ઐરત કે ચાલ ચલન દેખકર મેરી નેક બીબીકા ચલન બી-
ગડ જાયેગા.

માસાઅદલાહ—અરે તેરી હી ઐરતકે તો ચહે સબ વતીરે હૈં
જબસે વોહ ફેશનેબલ બલા મેરે ધરમેં આને જાને લગી હય
તબસે મેરી બીબીકા સત્યાનાશ કર દીયા હય.

ખયરસદલાહ—અરે મેરી બીબી જબસી નેક તો દુન્યાકે પરદેમેં
ભી નહીં હોંગી. તૌબાહ ! કર તૌબાહ ! નહીં તો અપ્પશા
ન જાયેગા. ખુદા ઉસ્કો અપ્પશે અપને બાપકી તરહ, મેરી
ઈજ્જત કરતી હય.

માસાઅદલાહ—બસ જમેં આતા હૈ કે અપને બેજમેં પિરટોલ
મારકર મર જઈ. •

ખયરસદલાહ—તો ઈસમે ઉસકા ક્યા જાયેગા ? વોહ ઐર કોઈ
સંડા તલાસ કર લેગી.

માસાઅદલાહ—જળ દિલલગી ન કર, મેં એક ઐરતકા સતાયા
હું જીર ઉસને કોઈ યાર પયદા ક્રિયા હય.

ખયરસદલાહ—અરે ક્યા બેપરકી ઉડાતા હય !

માસાઅદલાહ—અરે ચાર મીર ખ.યરાતી, શેખ. શુખરાતી, ખુદા-
ખખસ બસાતી ખટપટ હલવાઈ, સલાહ નાનખાઈ, પીર બટયારા,
કહ્યું ધસિયારા યહ સખ લકજે મેરે ધરમે આતે જાતે હંય.

ખયરસદલાહ—અરે બાઈ સિદ્દે તુઝે ધોકા હય. તું નાહક ક્યું જી
જલાતા હય ?

માસાઅદલાહ—નહીં ! નહીં ? વોહ જીર આયા હય. ઐર મેરી
ખીવીને કહીં છીપાયા હય.

ખયરસદલાહ—તુને આંખોસે દેખા હય ?

માસાઅદલાહ—દેખા નહીં, મગર કાનોસે તો સુના હય.

ખયરસદલાહ—અરે બેવકુફ અગર કોઈ આકર 'કહે દે કે તુ મુઝીં
કે અંડેસે પયદા હુવા તો ક્યા માન લેગા ?

માસાઅદલાહ—અસ કુચ્છ નહીં, ઇસ ઉદાઈગીરોપર, ઇસ ઐરાત
પર, ઇસ ધર પર, સખ પર લઅનત કરતા હું. ખોલ તો મેરા
દોસ્ત હય કે નહીં ?

ખયરસદલાહ—દોસ્ત ક્યું નહીં હું ?

માસાઅદલાહ—ઐર સચ્ચા દોસ્ત ?

ખયરસદલાહ—સદક દિલસે.

માસાઅદલાહ—તુ મેરા સાથ દેગા ?

ખયરસદલાહ—જીર.

માસાઅદલાહ—કહાં તક ?

ખયરસદલાહ—ઇસ દુન્યામે કબ્જ તક ઐર ઉસ દુન્યામે જહ-
ન્નુમ તક.

માસાઅદલાહ—માર હાથ.

ખયરસદલાહ—એ લે (હાથપર પાંચ ઉઠાતા હૈ)

માસાઅદલાહ—અરે હાથ કે બદલે પાઈ ઇસકે ક્યા મા.અની !

ખયરસદલાહ—યા.અને બંદા અપને કૈ.લ પર સાખિત કદમ રહેગા.

માસાઅદલાહ—અસ મેંને ઠાન લિયા હય કે ખિસ્તોલકે જરીયે
અપની ગમગીન જીંદગીકા ખાતમા કરે.

ખયરસદલાહ—અરે ચાર ક્યું ઐરાત કે લિયે ખવાહ મ-ખવાહ
જાન દેતા હય ?

માસાઅદલાહ—મુઝે મજબુરન અયસા કરના પડેગા ઐર તુઝેબી
મેરે સાથ મરના પડેગા.

ખયરસદલાહ—હંય ! હંય !!

માસાઅદલાહ—હંય હંય કુચ્છ નહીં, ચલ તૈયાર હો જા.

ખયરસદલાહ—તૈયાર હો જા ! કિસ લિયે ?

માસાઅલ્લાહ—મેરે સાથ મરને કે લિયે.

ખયરસલ્લાહ—અરે વાહ મેં ક્યું મરને લગા !

માસાઅલ્લાહ—ક્યું તુંને અલી નહીં કહા થા કે મેં કશ્ચ તક સાથ હુંગા ?

ખયરસલ્લાહ—કશ્ચ તંકે સાથ દેને કો અબલી તૈયાર હું.

માસાઅલ્લાહ—વોહ કિસ તરહ ?

ખયરસલ્લાહ—ઇસ તરહ કે તું મર જા, ફિર મેં તુજે નિહલા-
ઉંગા, કફન મંગાઉંગા, સિલાઉંગા, કફનાઉંગા, જનાજમેં રખ-
કર કશ્ચ તક લે જાઉંગા. ચાહે અલી મરકે દેખ લે.

માસાઅલ્લાહ—તો કયા સાથ દેનેકે યહી માઅને હૈં ?

ખયરસલ્લાહ—નહીં તો કયા ખીન ખુલાયે ખુદા ગંજ પહુચ જાયે.

માસાઅલ્લાહ—દેખ યાર ચહે દુન્યા એક દોજખ હૈં ઐયાર વહાં
બહિસ્ત મીલેગી.

ખયરસલ્લાહ—તુજે બહિસ્તકી ઊમીદ હય તો તુ ચલા જા, મુઝ
ચુનાહગાર કો તો યહાં દોજખહી મેં પડા રહેને દે, યાર તુ
નાહક શકી બના હય, દેખ આજ રાતકો મેં રૂપ બદલ કર
તેરી ખીવી કે પાસ જાઉંગા ઐર તેરે મરનેકી ખબર સુના-
ઉંગા; અગર વોહ સુન કર રોચે ગમ કરે તો નેક હય ઐર
ખેપરવાહી કરે ઐર હંસે તો સમજ લેના કે બદરકાર હય,
ફિર મરનેકા તુજે ઇખતીયાર હય,

માસાઅલ્લાહ—ઠીક હય, મંજુર હય; તુ જુર્ર જાના ઐર
જલ્દ આકર મુઝે ખબર સુનાના.

(જના માસાઅલ્લાહકો)

ખયરસલ્લાહ—તોખાહ ! તોખાહ ! ચહ કૈસા જીન સવાર હૈં કમખખત
અપને સાથ મુઝેલી મારને કો તૈયાર હૈં મગર ઇસમેં
ઇસ ખેચારેકા કયા કુસુર હૈં ચહ તો સખ ઇન ઐરતોંકા શી-
તુર હૈં, આહ ! મેરા બસ ચલે તો અલ્લાહ મીયાં કે પાસ
સખ ઠાડહી મુછો વાલોંકા ડેખોડેશન લેકર જાઉં ઐર વહાંસે
ઇન ઐરતોંકા પયદાહી હોના બંદ કરા હું, ન ચહ પૈદા
હોંગી ન દુન્યામેં શીતુર હોગા. (જના)

બાબ દુસરા.

પરદા આઠવાં.

જંગલ

સુહેલ—દેખો હમ ક્યસે પુર દિ.ળ મકામ પર રહેતે હયે. બુલ—બુલકી કુલેલ, કાચલકા કુકુ કરના, છત તારે દરખ્ત પર ઝરને પુર આબ સખ.ળ શાદાબ, ફલ ફુલ બહાર દિખાતા હે, ફિલકો કયસી ફરહત પહુચાતે હે.

હુશશામ—બેશક હુ.જુર સિન.આ તે કિરદેગાર હૈ અબબ બાયે પુર બહાર હયે.

શ.એર.

સુહેલ—જહાંબરકા સામાને રાહન યહીં હય,
રહે જંગલ નહીં હય બહિસ્તે ખરી હય.

(શમસા કે ચંદ સિપાઈ આતે હંચ)

એક સિપાહી—યહે હય પકડલો જકડલો બાંધલો !

સુહેલ—નહીં નહીં મયેં નહીં આઈંગા, હુશશામ મુઝે બચાલો !

હુશશામ—છોડો, બદકારો ઇસે છોડો.

સિપાહી—નાહનબર બંદ કર તકરાર (તલવાર મારના)

હુશશામ—ખુની છુટેરે ચોર દોડો, દોડો હાઓ !

(અંદરસે તાહેરા ચૌર સાથી આતે હયે)

સિપાહી—કયસા ચોર ? કિધર હય ? કૌન હય ?

તાહેરા—હુશશામ તુમ લહુમેં તર હો.

હુશશામ—મેરી શીક છોડો. મુઝે મરને દો બવ; સુહેલકો હુશમનોં કે પંજેસે છુડાઓ, ચતીમ કો બચાવો.

તાહેરા—હુશશામ હુશશામ તુ કયા કહેતા હય ? કયા તકદીર ફિર બિગડ ગઈ ?

હુશશામ—અફસોસ ! કિસમત !! મનખુરી !!!

તાહેરા—નહીં નહીં જબતક મેં જાંદા હું વોહ કબી બચા ન હોગા
મેં અબી આંધી બન કર જાઈંગી ચોર અપને બચ્ચે કો છુડા લાવુંગી (દોડતી જતી હય)

એક સાથી—અબ કયા કરના ચાહિયે ?

દુસરા—હીંમત ચોર મદદ.

બાબ દુસરા.

પરદા નવાં.

જંગલ.

ગાના

પીયા બીજ ચંચળ નં આંખે મોહેં, જીકી કથા કાસે કહું,
હેરી દધ, મદન મોહન બીન સુધ પુધ ગધ મોરી હાં.

કિ.ત્યા.

તા કુળ શોરીશે ફરીયાદ ન આંખે લખતક,
સખ એક શએ હય મગર પ્રીરબી કહાંતક કખતક.

રહ.મકર દરદે જગર જન નીકલ જાએગી,
ચુંહી આંખેગાંજે ખીંચ ખીંચકે કલેજ લખતક.

ધતની બીનતી વાસે કહોજ તુમબીન બાવરી ભઈ.

તસનીમ—યા ખુદા ! મેં કિસસે મદદ માગું ? તુ હી મેરા હામી
ઔર મદદગાર હય. શહરયાર ઔર તસનીમ કી જન સિર્
તેરેહી હાથમેં હય. તુને હમેશા હુખતે કો બચાયા હય અબ
મેં હુખતી હું, મુઝેબી સંભાલીયો. (ચલી જના)

બાબ દુસરા.

પરદા દસવાં.

લશ્કરની છાવની.

અફસર—શહરયાર, ચંદ મિનટકે બાદ મૌત આકર તુમસે મુસાફર
કરેગી; આ તુમ એક દિવેર સિપાહી કી તરહ. ઉસકે ઇસ્તે-
કબાલકો તૈયાર હો ?

શહરયાર—બેશક તૈયાર હું.

અફસર—કોઇ ખવાહીશ હય ?

શહરયાર—કોઈ નહીં.

અફસર—કુચ્છ કહેના ચાહતે હો ?

શહરયાર—કુચ્છ નહીં.

અફસર—કુચ્છ બી.

શહરયાર—આ કહું ? જો ઇનસાફ ઔર કાનુનકે ગલેપે છુરી ચલા
યેં, અદાલતકા મજહકા ઉડાયેં જુંહી ગવાહીયાં દેકર ફુન્કા કી
લાલચકે વાસ્તે બેશુનાહકો કતલ કરાયેં, ઉનસે મેં આ કહું !

તુગ.રલ—ય્હે બેહુદા બકવાસ તેરે સીનેકો ગોલીઓંકા નિશાના બના-
નેસે નહીં બચા સકતી.

શહરયાર—યુપં ! નામદં કુત્તે, મેં તુઝસે ખાત કરના બી અપની
બે ઇ.જ.જતી સમજતા હું. અગર તુઝે અપની શિકરતકા બદલા
લેના થા તો એક બહાદુર સિપાહીકી તરહ, મયદાનમેં આતા.
મુઝે અપને મુકાબલે કે લિયે ખુલાતા, દોદો હાથ અજમાતા,
ઔર એક શરીફ સિપાહીકી તરહ, મારતાં યા મર જતા—

શએ.ર.

સામને આંકે જો ટોકે મરદ ઉસકા નામ હય.

આડ. લેકર વાર કરના પાછાઓંકા કામ હય.

તુગ.રલ—અહ.મક, તેરે પાસ અબ ચંદ સાસેં ખાકી, રહ ગઈ હયેં
ધન્હે બેહુદા બકવાસસે જા.યા કરને કે બદલે મૌતકે માતમ મેં
સર્ફ કર.

શહરયાર—મૌત પર માતમ કરના ઔરતોં યા તેરે જયસે નામરદોં
કા કામ હય. મૌત ક્યા હય ? એક મુકા.મસે દુસરે મુકા.મ
પર જાનેકા નામ હય.

શએ.ર.

સાહેબે તાજ ગયે, મુફલીસો મુહતાજ ગયે,

હમબી જાનેહી કે યે કલ ન ગયે આજ ગયે.

તુગ.રલ—તો ક્યા તુઝે અપને મરનેકા ગમ નહીં હય ?

શહરયાર—મુતલક. નહીં, હાં મગર અફસોસ હય તો ય્હે હય કે
મયદાને જંગમેં કિસી બહાદુર શરીફકી તલવારસે મારે જાને કે
બદલે તેરે જયસે નામરદ કે હાથસે મારા જતા હું, ઔર
ઇસ દગા.બાજ. દુન્યામેં ખ્યારી તસનીમ કો એકીલી છોડે
જાતા હું.

તુગ.રલ—મસનીમ ! જીંદગીમેં તસનીમ ઔર મરતે વક્ત, તસનીમ ?

શએ.ર.

તસનીમ નજર આયેગી અબ મેરી બગલમેં,

તુ ગોરમેં હોગા વોહ મેરે રંગ મહલમે.

શહરયાર—હરગીજ. નહીં, ફિરસ્તે ગુમરાહ હો જાયેં, સિતારે સ્પાહ
હો જાયેં, ચાંદ સુરજ ટકરા કર તખાહ હો જાયેં મગર તેરી
ઉમ્મીદોંકી દુન્યા હમેશા અંધેરી રહેગી, તસનીમ મેરીથી, મેરી
હય, ઔર મેરી રહેગી. (તસનીમકા આના).

તસનીમ—હાં હાં તેરી હું ઔર તેરીહી રહુંગી.

તુગ.રલ—કમળપત્નિ ! નામુરાદ, ક્યા તુ ઇસ બદનસીબકી લાશ પર માતમ કરને આઈ હય.

તસનીમ—નહીં, નહીં, મેં રહે કહેને આઈ હું કે મૌત હર વક્ત. હ.મલા કરનેકો તખ્યાર હય, વોહ હાય, જીસને બડે. બડે. શી-રૌનોકો નેસ્તો નાખુદ કર દિયા અબી તક વયસાહી તાકતદાર હૈ.

અશ.આર.

બગરં જનતે હો કે તુમ એક બશર હો,

અગર અપની તાકતકી તુમકો ખબર હો.

તો હસ્તી મિટાવ ન ઇસ બે ગુનાહકી,

કરો રહ.મ—રહ.મ એક સિદ્દત હય ખુદાકી.

શહરયાર—તસનીમ, વોહ રહે.મ જો શયતાનકે આગે હાય ફયલા કર હાસલ કિયા જય મુઝે નહીં ચાહિયે.

તસનીમ—નહીં પ્યારે હહેરો, મુઝે બોલને દો, કિ.સમત આજ.માને દો. કિયું સાહેબ ?

અફસર—નહીં, જીસકે વાસતે અદાલતસે સબ.એ મૌતકા હુકમ હો ચુકા હૈ, ઉસકે લિયે હમ કુચ્છ નહીં કર સકતે.

તસનીમ—અગર અદાલતસે હુકમ હો ચુકા હય તો મેં તુમહારી ઇનસાન્યતકી અદાલતમેં અપીલ કરતી હું.

શહરીયાર—તસનીમ અપને મુંહકે મોતીઓંકો કુતો કે આગે ન ફેંક તું કયસી સૌદાઈ હય ! ક્યા તું મેરે કમીને હરીફ કે સામને મરતે વક્ત. મુઝે જલ્લીલ કરને આઈ હય ?

તસનીમ—દો મીનીટ, સિર્ફ દો મીનીટ, મુઝે ઓર બોલને દો.

શહરીયાર—બસ કર ! તસનીમ બસ કર !! મેં તુજે મ્હો.ખ્યત કી કસમ દેતા હું કે મુજે મરને દે.

તસનીમ—મેરે પ્યારે તુમ ક્યા કહેતે હો ?

શહરીયાર—ચેહી કે મયેં નાશાદ હું; નામુરાદ હું; બદનસીબ હું. દુન્યા જવાહેરાત સે બરી હુધ હય, અ.ક.કલકી રૌશની મેં દેખકર અપને લિયે કોઇ નાયાબ હીરા પસંદ કર લેના. જા, જી ઔર ખુશ રહે.

તસનીમ—પ્યારે ક્યા તુમ મુજે બેવફા જનતે હો ! મેરી મ્હો.ખ્યત તકો બાબરી ઔરતોંકી મ્હો.ખ્યત જનતે હો ?

અફસર—વક્ત. પુરા હુવા.

તુગ.રલ—હઠ જાવો, તસનીમ મુલજીમ કે પાસ સે હટ જાઓ.

તસનીમ—નહીં, જાજ તક મેં લાશ બનકર અપને પ્યારેકે કદમેં પર ન ગીર જાઉં મુઝે કોઈ નહીં હટા સકતા.

તુગ.રલ—દેખ મેં ફિર કહેતા હું કે ઇસ કમખખત, કે લિયે અપની
જાન ન દે.

તસનીમ—ઔર મેંબી કહેતી હું કે ચંદરોજી, જીંદગી કે લિયે ઇમાન
ન દે.

શ.એ.ર.

ચાર દિન હય શાનો શૈકત ચાર દિનકા જખ હય,

ફિર ખુદા હય ઔર તું હય ઔર અંધેરી કબ્ર હય.

તુગ.રલ—ખેવકુદ, આ ઇસ અજલ રસીદાકી સાથ તુંબી અપની
કિસમતસે હાથ ધોના ચાહતી હય ?

અશ.આર.

તસનીમ—છિન ગઇ આંખેં તો ફિર ઇસ જીંદગી કો આ કરું !

જીંદગીકા સુખ ગયા તો જીંદગી કો કિયા કરું !

ઔરતોં કા ફર્જ હય દીન હય ઇમાન હય,

અયસે મરને પર મેરી સૌ જીંદગી કુરખાન હય.

તુગ.રલ—નહીં માનતી તો ઇસકે સાથ ઇસ મુરદારકોબી જહન્નુમ
મેં જાને દો, ગોલીયાં ચલાવો.

તસનીમ—ઓ ફિરસ્તો મેરે ફિરસ્તે કો બચાવો.

(જનરલ કહરમાન કા અંદરસે ફયેર કરના ઔર જલાદકા ગોલી
ખાકે મરના, ઔર તુગ.રલ કે સિપાઇઓંકા ગિરફતાર હોના).

બાબ દુસરા.

પરદા અગિયારહવાં.

શમશાકા મહલ.

શમશા—કતલુ આ ખખર લાયા હય ?

ક.તલુ—મયેં અયસી ખખર લાયા હું જીસકો સુનકર તુમ ઉછલ
પડોગી મારે ખુશી કે આપે સે ખાર હો જાઓગી.

શમશા—બોલ જલદી બોલ—એ કહી લઇજ.મેં બોલ—એકદમ બોલ
આ દુશમન મર ગયા, ખપ ગયા, ગિરફતાર હો ગયા.

ક.તલુ—સુનો સુહેલ હમારે હાતમેં ગિરફતાર હો ગયા.

શમશા—કતલુ કતલુ ચહે તુ આ કહેતા હય ?

ક.તલુ—મયે સચ કહેતા હું.

શમશા—અસ તો જલદી કરો—

શ.એ.ર.

આસ્તીં ઉલટો છુરી હો, આજ દરદે સર ગયા;

આકે ફિર જલદી કહો, મુજસે કે મુજ મર ગયા.

ਕ.ਤਲੁ—ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਖਸ ਟਰਫ਼. ਮਾਰਨਾ ਖ਼ੁ.ਘ ਨ. ਛੋਮਾ.

ਸ਼ਮਸ਼ਾ—ਕੁਝ ?

ਕ.ਤਲੁ—ਅਗਰ ਖੁੰ ਖ਼ੁਲੇ ਤੋਰ ਪਰ ਸੁਢੇਲਕੋ ਕ.ਤਲੁ ਕਰ ਦੇਂਗੇ ਤੋ ਰੈਯਤ
ਯੁ.੩੨ ਅਫ਼ਗ਼ੁਮਾਨ ਹੋ ਜਾਯਗੀ ਐਸੇ ਯੋਧੇ ਫ਼ਤਹ ਦੇ ਅਗਾਵਤ ਪਰ
ਸਰ ਉਠਾਏਗੇ.

ਸ਼ਮਸ਼ਾ—ਆਪਿਰ ਕਿਆ ਕਿਆ ਜਾਯ ?

ਕ.ਤਲੁ—ਭਲਾ 'ਮਕਾਨ' ਸੁਢੇਲ ਕੋ ਕ.ਯਦ ਕੀਯਾ ਫ਼ਤਹ; ਕਲ ਰਾਤਕੋ ਘਰਾ-
ਘਰ ਆਰਾ ਅਯੇ ਸੁਰੰਗ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਆੜਫ਼ਸੇ ਮਕਾਨ ਉਡਾ ਦੇਂਗੇ ਐਸੇ
ਕਫ਼ੇ ਫ਼ੇ. ਜੇ ਕੇ ਖ਼ ਤੋਸ਼ਾਕਫ਼ੇ. ਤੌਰਸੇ ਮਕਾਨ ਗਿਰ ਗਯਾ, ਐਸੇ
ਉਸਮੇਂ ਸ਼ਫ਼ਾਹਤ ਸੁਢੇਲ ਫ਼ਤਹ ਕਰ ਮਰ ਗਯਾ.

ਸ਼ਮਸ਼ਾ—ਅਛੋਤ ਖ਼ੁ.ਘ ! ਅਯਾ ਜਾਯ ਐਸੇ ਸੁਰੰਗਕਾ ਖ਼ਨੇਜ਼ਮ ਕਰੋ.

ਕ.ਤਲੁ—ਮਗਰ ਸ਼ਮਸ਼ਾ ਵੋਫ਼ ਸ਼ਾਦੀਵਾਲਾ ਕੌਲ ?

ਸ਼ਮਸ਼ਾ—ਸੁਢੇਲਕੋ ਆ.ਤਮਾ ਹੋ ਜਾਨੇ ਹੋ, ਫ਼ਿਰ ਸ਼ਮਸ਼ਾ ਟੁਮਫ਼ਾਰੀ ਐਸੇ
ਟੁਮ ਸ਼ਮਸ਼ਾ ਕੇ ਹੋ. (ਜਾਨਾ ਕ.ਤਲੁਕਾ) ਯੇਵਕੁਫ਼ ਕੌਲੀਕਾ ! ਮੁਝਸੇ
ਸ਼ਾਦੀ ਕੀ ਤਮਨਾ ! ਕ.ਤਲੁ ਕ.ਤਲੁ ਟੁ ਕਯਸਾ ਸਮਝਦਾਰ ਫ਼ਤਹ !
ਕੌਨ ਸ਼ਖ਼ਸ ਘੋ ਘਾਫ਼ੇਗਾ ਕੇ ਭਲਾ ਖ਼ਿਮਾਰੀਸੇ ਅਯੀ ਅਯਾ
ਫ਼ਤਹ ਹੋ ਫ਼ਿਰ ਉਸ ਖ਼ਿਮਾਰੀਸੇ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰ ਹੋ ! ਯੇਸ਼ਕ ਮਯੇਨੇ
ਸ਼ਾਦੀਕਾ ਵਾਅਦਾ ਕਿਆ ਥਾ; ਮਗਰ ਕੁਝ ? ਸਿਰਫ਼ ਅਪਨਾ ਮਤਲਬ
ਨਿਕਾਲਨੇ ਕੇ ਲਿਯੇ. ਮਯੇਨੇ ਅਪਨੇ ਆ.ਵਿਫ਼ਕੋ ਜ਼ਫ਼ੇਰ ਫ਼ੇਕਰ
ਮਾਰਾ, ਕੁਝ ? ਅਯਾਫ਼ੀਕੇ ਲਿਯੇ, ਮਯੇਨੇ ਅਪਨੇ ਸਗੇ ਭਾਧ
ਕੋ ਤੇਰੇ-ਫ਼ਾਥੀ ਭਯੇਲ ਕਰਾਯਾ. ਕੁਝ ? ਸਲਤਨਤਕੇ ਲਿਯੇ ਟੁ
ਘਫ਼ੇ ਘਾਫ਼ਤਾ ਫ਼ਤਹ ਕੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕੇ ਜ਼ਰੀਏਸੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾ ਕੋ
ਅਪਨੇ ਖ਼ਿਮਾਰੀਸੇ ਲੇਕਰ ਖ਼ਨੇ ਹੋਨਾ ਘੀਜ਼ੇਸੇ ਮਫ਼ਰਮ ਕਰ
ਫ਼ਿਆ ਜਾਯ ! ਨਹੀਂ ! ਨਹੀਂ ! ਕ.ਤਲੁ ਫ਼ੇਰ ! ਸੁਢੇਲਕੀ ਮੈਤ ਤਕ ਫ਼ੇਰ
ਜਾ, ਫ਼ਿਰ ਤੇਰਾਭੀ ਆ.ਤਮਾ ਕਰ ਫ਼ਿਆ ਜਾਯੇਗਾ.

ਅਸ਼ਾਅ.੨.

ਮੇਂ ਕੌਨ ਹੁੰ ਟੁ ਅਯੀ ਜਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮੁਝਕੋ;

ਮੇਂ ਕਿਆ ਅਯਾ ਹੁੰ ਘਫ਼ੇ ਪਛੇਯਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮੁਝਕੋ;

ਫ਼ੁਰੀ ਫ਼ਤਹ ਮੇਰੀ ਫ਼ਗ਼ਾਯਾਯਾ ਐਸੇ ਗੁਲੂ ਤੇਰਾ,

ਮਯੇਂ ਵੋਫ਼ ਅਯਾ ਹੁੰ ਕੇ ਪੀ ਜਾਯਗੀ ਲਫ਼ ਤੇਰਾ.

ખાખ દુસરા.

પરદા ખારહવાં.

માસાઅલ્લાહકા મકાન.

ખયરસદલાહ—ભઈ વાહ, માસાઅલ્લાહની કિતના ખુશ કિસમત હય જે અયસી જેર પાછ હય, જસને મરનેકી ખખર સુનકર એક ધુમધામકે જલસેકી ઠહેરાઈ હય ભઈ વાહ ! જેર હો તો અયસી હો મરે ખાવિંદ કરે જલસા, જેર હો તો અયસી હો. અખ હમારી જેરકી સુનિયે વોહ તો કહેને લગી, ખાવિંદ મરા ઐર ગલીકા કુત્તા મરા ખરાખર.

(માસાઅલ્લાહકા આના).

માસાઅલ્લાહ—મરનેકી ખખર દેને આયા ઐર ખુદહી મર રહઈ હય. કયા હુવા કયા કહા ? બોલ; મેરી મરનેકી ખખર સુનકર ઉસપર કયા અસર હુવા ? મેરી જેર, કયા બોલી ?

ખયરસદલાહ—ઉસને કહા એક કુત્તા મર ગયા ઐર ખુખ હંસી ખુશી હુઈ.

માસાઅલ્લાહ—બેવકા; કુત્તા, કહખા ગમકે બદલે ખુશી, રોનેકે બદલે હંસી માતમકી જગેહ યહે જવાખ !

ખયરસદલાહ—અરે વોહ તો કહેને લગી પલેગ ગયા પાપ કટા અખ મેં ધી કે ચીરાગ, જલાઈગી ઐર હર જુમેરાતકા જાકર ઉસકી કબ્ર પર દોલ બજાઈગી.

માસાઅલ્લાહ—ઈસ જાંઘગી પર લાઅનત, ઈસ જાંઘ પર તુફ અસ અખ મેં ઝઘડાહી મિટાયે દેતા હું પિરટોલ લાકર ઉસકા તેરા ઐર અપના ભેજ ઉડાયે દેતા હું.

ખયરસદલાહ—અરરર ! મેરા કિસ લિયે ?

માસાઅલ્લાહ—ઈસ લિયે કે તેરી મેરી દોસ્તી હય.

ખયરસદલાહ—અરે ભાઈ મેં તેરા દોસ્ત નહીં હું.

માસાઅલ્લાહ—ફિર કૌન ? દુસ્મન ?

ખયરસદલાહ—હાં તું મુઝે અપના દુસ્મન હી જાન.

માસાઅલ્લાહ—અગર દુસ્મન હય તો સખસે પહેલે તુઝે માફગા.

ખયરસદલાહ—અરે વાહ દોસ્ત હો જખ મરો, દુસ્મન હો જખ મરો ! ચિતભી ઈસકી પટભી ઈસકી.

માસાઅલ્લાહ—હાં દેખ ખખરદાર ! જખ તક મેં પિરટોલ લેકર ત આઈ યહાંસે હીલનેકા નામ ન લેના.

ખયરસદલાહ—અરે પર સુનતો ?

માસાઅદલાહ—ક્યા સુનું ?

ખયરસદલાહ—અરે ભાઈ મુઝે તો જાને દે.

માસાઅદલાહ—નહીં, બસ ! મારંગા ઓર મરંગા.

ખયરસદલાહ—મારંગા—મારંગા ખ્વાહ મ-ખ્વાહ.

માસાઅદલાહ—અબ મેં એક હરફલી સુનતા નહીં ચાહતા બસ
મરનેકો તૈયાર રહેના. (જના).

ખયરસદલાહ—લો ઇસ તરફ દરવાજા ખંદ હય ઓર યહાંસે તો
વોહી આગળા. હાં યહાં પરદેકે પીછે છિપ જાઉં.

(પરદેકે પીછે છિપતા હય ઓર ડાલી આતી હય.)

ડાલી—અચ્છા, આપ અભી યહીં મૌજુદ હંય !

(મુમતાજકા આના.)

મુમતાજ.—ચલો ચલો થિયેટરકા વક્ત હો ગયા.

ડાલી—કેરો થિયેટરસે જિયાદા તો યહીં તમાશા હો રહા હય.

મુમતાજ.—વોહ કયસે ?

ડાલી—ઇસ પરદેકે પીછે મેરે મિયાં છિપે હૈં, જરા તુમ આશક
બનકર મુઝે છેડના શુર કરો.

મુમતાજ.—હાં, હાં, ઠીક હય મેરી જાન કિસ ખ્યાલમેં હો ?

ડાલી—ઇસ ખિતાબસે તો આપ મુમતાજકો પુકારા કરો.

ખયરસદલાહ—અરરર ! ચહે કોન બદલગામ કહીં વોહ તો નહીં
જાસકા જાકે માશાઅદલાહને ક્રિયા થા.

મુમતાજ.—ક્યા આપકો મેરી મહેબ્બતસે ઇનકાર હૈ ?

ડાલી—દેખિયે મેં એક ગઝેર ઓરત હું મુઝસે યહ કલામ ન કરો.

ખયરસદલાહ—બેશક ચહે ઠીક કહેતી હય ?

મુમતાજ.—ક્યા આપકો મેરી મહેબ્બતકા યકીન નહીં હય ?

ડાલી—મગર આપ તો મુમતાજસે પ્યાર કરતે હૈં ?

મુમતાજ.—અગર મયેં મુમતાજસે અપના દિલ વાપસ લેકર તુમહેં
હું જાતો મંજુર હય ?

ખયરસદલાહ—સાફ ના મંજુર.

મુમતાજ.—કયું જવાબ નહીં દેતી ?

ખયરસદલાહ—મયેં જો જવાબ દે રહા હું.

મુમતાજ.—ચહે કોન ખોલા ?

ડાલી—ધરકા કુતા.

ખયરસદલાહ—દેખો કમખખત મુઝે કુતા બતાતી હય.

ડાલી—બલા ખાવ કસમ !

ખયરસદલાહ—અરર ! યહે તો દિસત્ર ચલી અય ખુદાયે તવાના
મેરી ખીવીકા ઇમાન ખયાના !

મુમતાજ—અપને દિલકી કસમ તુમહારી મહોબતકી કસમ.

ડાલી—જખતો મુઝે મંજુર હય.

ખયરસદલાહ—અરર ! કામ બિગડ ગયા. આખર આ ગઇ ન
અપની વાધરનકી જાન પર. (માસાઅદલાહકા છુરી લિયે
હુવે આના)

માસાઅદલાહ—ખયર પિસ્ટોલ ન મિલી તો છુરી હી સહી. એક
વાર ચૌર ઝગડા હી પાર હંચ ! ખયરસદલાહ કહાં ગયા ?

ખયરસદલાહ—લો યહે તો ફિર આ ગયા.

માસાઅદલાહ—યહે કેન ! સમજા, સમજા, ચેહી હય વોહ રીજલા
જસને મેરા ઘર ઘાલા કયુંજી તુમ યહાં કયસે આયે ?

મુમતાજ—હમારી ખુશી.

માસાઅદલાહ—ખુશીકા બચ્યા સાફ સાફ ખોલ વર્ના ખા જાઉંગા
કચ્યા.

મુમતાજ—બસ દિલને ચહા તો હમ આયે.

માસાઅદલાહ—અખે તુઝે ઇસ ઘરમે આનેકા કયા હક હય ?

મુમતાજ—હક કયું નહીં યહે મેરી મઅશુકકા ઘર હય.

માસાઅદલાહ—કૌન મઅશુક ?

મુમતાજ—મરતે નાજ સરાપા અંદાજ મેરી ખ્યારી મુમતાજ.

માસાઅદલાહ—તેરી ખ્યારી તેરી ખ્યારી કયસે ? કયા તુને ઉસસે
શાદી કી હય.

ખયરસદલાહ—હાં ઇસને ચૌર ખાજારસે ખરીદી હય.

મુમતાજ—લો મુફતમે એક હસીન ચૌરત હાથ આયે તો શાદી
કરનેકી કયા જરૂરત હય ?

માસાઅદલાહ—બદમાશ તુઝે નહીં મઅલુમ કે વોહ મેરી ખીવી હય ?

મુમતાજ—તુમહારી હોકે તુમહારે બાપકી; મગર આજ કલ તો
હમારી હય.

માસાઅદલાહ—કમબખત, પાછા બદમાશ મયે તેરી જાન હુંગા
ચલ મેરે મુકાબલેકી તયારી કર.

મુમતાજ—કયા તુમહારા મુઝસે લડનેકા ઇરાદા હય ?

માસાઅદલાહ—ખેશક !

મુમતાજ—(ડાલીસે) અચ્છા તો આપ જાઇયે ચૌર દો પિસ્ટોલ
લે આઇએ.

ખયરસદલાહ—ભુત ઓર શયતાનકી જગ શુર હો ગધ.

માસાઅદલાહ—પાછ, દેખુંતો મેરે હાથસે કયું કર ખચતા હય !

અભી જાહેર હો જાયેગા કે ખુજદિલ કૌન ઓર બહાદર કૌન હય !

મુમતાજ—ખેશક ! અભી માઅલુમ હો જાયગા કે હમ દોનોં મેં

મરદ કૌન ઓર ઔરત કૌન હય ?

ડાલી—(દો પિરટોલ લાતી હૈ) ચહે લીજીયે ઔર ચહે આપ લીજીયે.

અચ્છા દોનો સોંહેખ અપની અપની જગેહ પસંદ કરકે ખડે હો જાવો.

માસાઅદલાહ—મંજુર, મેં ચહે જગેહ લેતા હું.

ડાલી—(મુમતાજસે) ઓર આપ ઇસ જગેહ ખડે હો જાવો.

ખયરસદલાહ—અરે યહાં કહાં ખડા હોતા હય. વોહ પિરટોલ ચલા-

યેગા તો મેરા તો ખાતમા હો જાયગા. (હટતા હય.)

ડાલી—હરેરો ચહે જગેહ ઠીક નહીં હય. તુમ યહાંસે નિશાના બાંધો.

ખયરસદલાહ—અરે યહે કમખખત યહાંભી આ ગયા. ઇસકો મરને કી કોઇ જગેહ હી નહી મીલતી.

માસાઅદલાહ—અરે યહે પરદા આપ હી આપ કયસા ખીસકતા હય.

ડાલી—રેડી-વન-ટુ હરેરો યહે જગેહભી ઠીક નહીં. તુમ યહાં.

ખયરસદલાહ—ખેટા ખયરસદલાહ, અખ જનકી ખયર નહીં.

ડાલી—રેડી-વન-ટુ-થ્રી. (દોનોંકા પિરટોલ ચલાના ઓર ખયરસદલાહકા પરદે કે પીછેસે બાહેર નિકલ આના.)

માસાઅદલાહ—હય ! કૌન ખયરસદલાહ ?

ખયરસદલાહ—અરે માર માર, ઇસને તેરી હી નહીં મેરી જોડભી હજમ કી હય.

માસાઅદલાહ—અખે લુંગાડે તુને કિતને શરીફકે ધર બિગાડે ?

ખયરસદલાહ—દેખો બદમાશ જવાબ દેનેકે બદલે મુછાં પર તાવ દેતા હય. અચ્છા મેં ઇસકી મુછે ઉખાડ લેતા હું.

માસાઅદલાહ—હેં કૌન મુમતાજ !

ખયરસદલાહ—મરદકી જગેહ ઔરત !

ડાલી-મુમતાજ—કયું કયસા બનયા ?

ખયરસદલાહ—દેખો. ખીવી યહે ઔરતોંકા શેવા નહીં.

માસાઅદલાહ—ઔરત હોકર અયસી હરકતે કરતે હુવે તુમહે શર્મ નહીં આતી ? તુમહારે ફેશનકે પીછે હમારે હજારો રૂપીયેકા નાશ હો ગયા, ફિરબી તુમ અપની હરકતોંસે બાજ નહીં આતી.

મુમતાજ.—અગર તુમકો હમારી હરકતે પસંદ નહીં થી તો એક ફેશનએબલ લેડીસે શાદી ક્યું કરી ? ઇસકે બદલે કિસી બુદ્ધિ-આસે શાદી કરતે.

ખયરસદલાહ—કમબખ્તસે ચેહી તો બુલ હો ગઈ, અગર બુદ્ધીસે શાદી કરતા તો જોરે ઔર માં દોનોંકા મળ. આતા.

મુમતાજ.—તુમકો કોઇ શોહર હી નહીં મિલા જો અયસે ખુસટસે શાદી કરી ?

ડાહી—મયેં તો ખુદાસે દોઆ કરતી હું કે મુઝે ઇનકે પંજસે છુડાય; મગર ખુદાબી નહીં સુનતા.

ખયરસદલાહ—અબ જુરર સુનેગા ક્યું કે આજકલ વોહ ઔરતો પર ખાસ દિલસે મેહેરબાન હય.

મુમતાજ.—દેખો તુમ હમારા ઇનસલ્ટ કર રહે હો. હમ તુમહારે પર નાલેશ કર દેગે, તુમકો ઉસકા જવાબ દેના પડેગા.

માસાઅદલાહ—ક્યું નહીં કરેંગી તુમહારી તરફસે તો વકીલ બારી-સ્ટરબી લડનેકે લિયે મુક્ત તૈયાર હો; જાયગે.

ખયરસદલાહ—બલ્કે કોઇ દીનપાટયા જજ હોગા તો ફેસલાબી ઇનકા ઇનકી ફેવરમેં હો જાયેગા.

મુમતાજ.—અચ્છા હમારી હરકતેં તુમકો પસંદ નહીં આતી હય તો તુમ ચહે રસ્તે જાવ ઔર હમ ચહે રસ્તે જાતે હયેં.

(જના દોનોંકા.)

ખયરસદલાહ—ક્યું બાઈ દેખા !

માસાઅદલાહ—હાં બાઈ ખુબ મળ. ચખા.

ખયરસદલાહ—અબ ઇન ઔરતોંકા એક રસ્તા બાકી રેહ ગયા હય. સબ ડાહી મુછોંવાલે લોગ જમા હોકર અલાહુતઆલાકે પાસ ડેપ્યુટેશન લેકર જાયેં ઔર ઇન ઔરતોંકા પયદા હી હોના બંદ કરા દે.

માસાઅદલાહ—ઔર હમ ક્યા કરેં ?

ખયરસદલાહ—તુમ બુદ્ધે બેચો.

માસાઅદલાહ—ચાર તું તો હંસતા હય !

ખયરસદલાહ—અરે હંસતા કૌન હય ? મેંબી તો તેરી તરફ રૌતા હું.

માસાઅદલાહ—તો ક્યા તુમ ઉસકો તલાક દે દેગે ?

ખયરસદલાહ—તલાક ન દુંગા તો ક્યાં કરુંગા. ઇનકી ફેશન કે પીછે મેરા દિવાલા તો નીકલ ગયા, ફક્ત જેલમેં જના અબ બાકી રેહ ગયા બસ અબ ઇનપર લખાનત બેજે.

માસાઅદલાહ—બસ તો મુઝે તુમહારી રાય કુખુલ હય.

ગાના.

હુવે બધકાંટ, મીલા દીનપાટ ગધ જોરજી,
તેરી મેરી જોરજી, કયસી ડાલીથી લૂટ, મગિ ડાસનકા ખુટ.
કબી લાવે ન સુટ, તો મડમ જાએ રૂઠ,
અયસી બનીથી ફેશનપે લોટ
મુઝે તો મેરી જોરને સમજ થા મોટ,
ગઈ ઘરસે બલા, પાપ સરસે ટલા.
અબતો વોહ ટોપી અમ્મામા પુરાના વોહ જામા સજાકે કરે
હાઠ ખાટ.

બાબ દુસરા.

પરદા તેરહવાં.

જંગલ.

ક.હેરમાન—નિકલ ગયા—નિકલ ગયા, મયે હોતા તો મુજાઓંકા
કબી ન જાંદા જાને દેતા.

૧ સાથી—અફસોસ ! હમ જાલીમ શમશા ઓર નાપાક ક.લુકે
લિયે ખીસીયોં ઇન્તેજામ કરતે હયં ઓર કર રહે હયં મગર
ગરીબ સહેલકે લિયે કુચ્છ નહીં કર સકતે. ઓર કમખખત
શમશા આજહી યા કલ ઉસકા ફયસલા કર દેગી.

ક.હેરમાન—અફસોસ ! અમ હમ કુચ્છ નહીં કર સકતે હંય.

૩ સાથી—ગૌર કરો, આપને જીસ તરહ અયન મોકે પર પહુચકર
શહરચારકી જાન બચાઇ હય વયસેહી તફવીર કોઇ ઓર ખિયા-
લમે આ જાયેગી.

ક.હેરમાન—દેખો, દેખો, એક ખાત મેરે ખિયાલમે આતી હંય આજ
સખકો જખકે રાતકી સિયાહી પુરી તરહ ફયલ જાયે હમારે
તમામ સિપાહી મુખતેલિફ મુકામોં પર છીપે રહેં ઓર વક્ત
ઓર મોકા પાતેહી એકદમ હમલા કરેં.

૧ સાથી—મેં ઇસ રાયકે સાથ ઇતિફાક કરતા હું.

દુસરા—આપ વક્ત મુકરર કરેં.

ક.હેરમાન—ઠીક બારા બજે.

૧ સાથી—અચ્છા ઇન્તેજામ કરતેકે લિયે ઇજાજત ફરમાઇયે.

ક.હેરમાન—જાવો કિસમત ઓર ખુદા મદદ કરે. (સાથીઓંકા
જાના) દિલમેં ઇમાન હય, જીરમમેં જાન હય, હાથમેં તલ-
વાર હય, ઓર ઉસમેં ધાર હય, વહાં તક ક.હેરમાન મઅસુમ
સહેલકી હિફાજતકાબી જમાવાર હય.

બાબ દુસરા.

પરદા યૌધવાં.

પુરાના શાહી મહલ.

શહરયાર—આહીસ્તા આહીસ્તા ઓર હુશ્યારીસે કામ લેના.

તાહેરા—આગે જો શાહી આરામગાહ કહેલાતાથા વોહ અબ ક-
સાઈખાના હય. અય બેરહમ સંગી મકાન, ખુની દરે દિવાર
કયા તુમકો બનાતે વકત કારીગરોને અચ્છી તરહ પાની નહીં
પિલાયા થા જો એક મઅસુમ બચ્ચેકે કે ખુનસે અપની પંચોસ
ખુઝાના ચાહતે હો ! અગર ઇસમે જાને કે લિયે રાસ્તા ન
મલા તો મંચ અપને સરકી ટકરોસે ઇસમે રાસ્તા બનાઈગી
ઓર પ્યારે સુલેહકો છુડા લાઈગી. સુલેહ ? સુલેહ ? તુ ક-
યસા બદનસીબ હય જો તેરે ખુન કે પ્યાસે હયે મીટી ઓર
પથ્થરબી.....

શહરયાર—નિકલા, નિકલા, કામચાખીકા રાસ્તા નિકલા. દેખો ઇસ
તરફકી દિવારમે એક ઈંટ સરકી હુઈ હય. મયે જાકર કોઈ
હથ્યાર લાતા હું તુમ યહાં ઠેરો.

તાહેરા—યા ખુદા ! જીસ તરહ તુને વહે રૌજન દિખાયા હય કા-
મચાખીકા રાસ્તા બતાયા હય ઉસી તરહ દસ્તે હિફાજત ફયલા
કર મેરે લાલકો બચાના. (શામસાકા આના)

શામસા—કૌન તાહેરા ?

તાહેરા—અફસોસ ! શામસા ?

શામસા—ગયર વકત યહાં આનેકા તેરા મતલબ ?

તાહેરા—મતલબ યહે કે ખુદાસે ડર અપને બતીજે કે ખુનસે
હાથ ન ભર.

શામસા—કયા તુમ્હે ચાહતી હૈ કે ઇસ સાંપકે બચ્ચેકો છોડડું;
ડસનેકે લિયે બડા હોને હું; નહીં કબી નહીં, યહ ખ્યાલે
ખામ હૈ ઉસ મુજકા ગલઝ ઘોટના ઇસહાયકા પહેલા કામ હૈ.

તાહેરા—દેખો છોટા બચ્ચાબી અપને ખુબસુરત ખિલોનેકો જાન
ખુઝકર નહીં તોડતા, ફિરબી તું એક ચલતે ફિરતે, હંસતે
ખેલતે ખિલોનેકો જીસકો ખુદાને પુરે નવ મહીનેકી મહેનતમે
બનાયા હય એક લહજમે તોડ દેના ચાહતી હય, યહે બાત
કાખિલે નફરત હય.

શામસા—ખેવકુદ ઓરત, અગર તું મેરે હમખિયાલ હોતી તો કયું
ઇસકદર પાયેમાલ હોતી !

તાહેરા—શુક હય કે મેં તેરે જયસી નહીં હું હાં, ઐરત હોનેકે લેહાજસે તુ ઐર મેં એક હે લેહીન તેરે ખિયાલાત બદ હેં ઐર મેરે ખિયાલાત નેક હેં તુને દૌલત ઐર હુકુમતકે લિયે અપને ભાઇકો કતલ કરકે ભતીજેકી જીંદગી ખવાર કર દી, ઐર મેંને તેરે ભાઇ ભતીજેકે લિયે અપને બહાદુર ખાવિંદ ઐર મંઅસુમ બચ્ચોંકી જીંદગી નિસાર કર દી, તુઝકો દૌલત ઐર હુકુમતકે સામને ઇજત ઐર ધમાન તક અજબ નહીં ઐર હુકુમત કોઇ ચીજ નહીં.

અશઆર.

તુઝકો સિતમ અજબ હય મુઝકો રહમ અજબ.

તુઝકો દગા અજબ હય મુઝકો વફા અજબ.

તેરી જુદા પસંદ હય મેરી જુદા પસંદ,

તુઝકો ખુદી પસંદ હય મુઝકો ખુદા પસંદ.

શમસા—ધન સખ કુજીલ ખાતોંસે તુ મેરે દિલમેં સુહેલકે લિયે રહમ પયદા નહીં કર સકતી.

તાહેરા—નહીં શમસા તુઝે જરૂર રહમ કરના ચાહિયે.

શમસા—હાં જરૂર કરંગી.

તાહેરા—ખિયાલ કર, અગર વોહ તેરા બચ્ચા હોતા તો તેરે હાથ ઉરકે કતલકે લિયે તૈયાર બન જાતે ?

શમસા—હાં મયેં વોહ ઐરત હું અગર મેરે દુધ પીતે બચ્ચેસેભી આગે ચલકર કોઇ ખાદ હો તો ઉસ બચ્ચેકી મહોબતકો તાઃ પર ધર હું, ઐર ઉસી વક્ત ઉસ મુઝકો જમીનપર લેટાકર જખાહ કર હું.

તાહેરા—દેખ ! વોહ ઐરત જીસને અપના ઘર છુટતે હુવે આંખોસે દેખા મગર ઉધ તક નહીં કી, વોહ ઐરત જીસને અપને બચ્ચેકો કતલ હોતે આંખોસે દેખા ઐર આહ તક ન કી, વોહ ઐરત જો સિવાય ખુદા ઐર ખાવિંદ કે કિસીકે સામને સર ન ઝુકાઇ, વહી ઐરત આજ અપને માલિકકે બચ્ચેકે વાસ્તે તેરે કદમોંપર સર રખકર દામન ફયલા કર સુહેલકી જીંદગી તુઝસે ભીકમેં માંગતી હય.

શમસા—મયેં તેરી ભીકમેં ઠોકર દેતી હું.

તાહેરા—નહીં, નહીં, મુઝે મેરા બચ્ચા દે.

શમસા—હાં દુંગી, મગર જીંદા નહીં મુદાં. ઠેર ઐર દેખ. કોઇ હય ?

(સીપાહી આતા હય)

સિપાહી—હુજુર.

શમસા—બાંધો ધસી. મયેં અબી સુરંગ ઉડાતી હું. (જના)

તાહેરા—નહીં નહીં મુજે અપને ખીવી બચ્ચેકે સફેમેં છોડ દે.

(શહેરયારકા આકર સીપાહીકો માર દેના)

શહેરયાર—ચલિયે ! ચલિયે !! જલદી કિજીયે !!!

(તાહેરાકા સિપાહીકે પંજેસે છુટના ઔર મહલ કી દિવાર

તોડ કર અંદર ધુસના. શહેરયારકાબી સીપાહીકો માર કર

અંદર જના બચ્ચદ તુગરલકા આના)

તુગરલ—કૌન ? શહેરયાર ઔફ તાહેરા. (અંદર જના.)

(તુગરલકા અંદર જના, તાહેરા ઔર શહેરીયાર કા સુહેલકો બાહેર નિકાલ લાના, ઉસી વક્ત, મકાનકા ગીર પડના. તુગરલકા દબ્બકે મરના, શમસા ઔર કહેરમાનકા આના).

શમસા—ફતેહ ! ફતેહ !! ખુશી-ખુશી !!!

કહેરમાન—નહીં શિકસ્ત ! શિકસ્ત !

શમસા—તુ કૌન ?

કહેરમાન—મેં ?

શમસા—કૌન ? દગાબાજ, કહેરમાન ?

(કહેરમાન લજેરા શમસા ઔર કતલુ કો કચક કર લેતે હે.)

કહેરમાન—ઉધર દેખ.

શમસા—કૌન ? તાહેરા ઔર સુહેલ. જિંદા ઔર આબદ !

બાબ તીસરા.

પરદા પહેલા.

કવાયદ.

સુહેલ—ક્યું દોસ્તો અગર ફુસ્મનને ફિર સર ઉઠાયા, લડને મરનેકાં મૌકા, આયા તો તુમ ક્યા કરોગે ?

પહેલા લડકા—હમ ક્યા કરેંગે ? અગર વોહ પહાડ હોગા તો ઉસમેં પિલ પડેંગે.

દુસરા—અગર વોહ દરિયા હોગા તો ઉસમેં હમ ફાંફ પડેંગે.

તીસરા—અગર વોહ આગ હોગી તો ઉસમેં હમ કુદ પડેંગે.

અશઆર.

બૌથા—કાફરકે દો હાં હાથ જો મયેં હું જીનેવકા,

મુંહ ફેર હું એક આનમે થપ્પડસે દેવ કા.

માથવાં—મયાદાને જંગ ઉસીકા હય મયેં જીસકા સાથ હું,

શત્રુમબી જોલ જોલે અગર એક દાશ દં

છઠ્ઠા—દેખે ને આંખ ઉઠાકે તો સુરત બિગાડ. હું,
દુસ્મન પહાડભી હો તો જડસે ઉખાડ હું.

મુહેલ—શાખાશ ! મેરે બહાદુર દોસ્તો શાખાશ ! ચંચો અખ ક વાયદ
શુર કરે.

ગાના.

આજ ચલા હય લશ્કર રતપર બનકર મસ્તાના,
ધનગોર જેસે ગરદું પર હો બાદલકા આના;
• હાં—જુમકર હરએક સીપાહી મીસ્લે પરવાના,
• મુશતાક. હંચ જંગી આતીશમેં ગીરના મરદાના.
અરમન જરમન યુનાની રશીયન પુરફન બપાની,
દુસ્મન તે ગજન ધરાની, સખસે ચહે પલટન લાસાની.
(બાદ ક. વાયદકે લડકોકા બના).

બાખ તીસરા.

પરદા દુસરા.

શાહી હતિયાર. બાના.

તાહેરા—શમસા ઓર કતલુ, જહાં એક હાકમકા કા.તુન ઓર ધન-
સાફ જરી હોતા હય વહાં કોઇ ફરદે બશર જુર્મેકા ધરતિકાબ
નહીં કરતા; મગર તુમને તુમ દોનોને જહાં ખુદાસે હાકિમ,
ચાંદ સુરબસે ગવાહ, ફરિશ્તોંસે બસુસ, જહાં હકીકી ધનસાફ
ઓર કા.તુન જરી હોતા હય વહાં કયેસે ગુનાહ પર ગુનાહ
કિયેં જસકી બરયતકા કોઇ સુખુત તુમહારે પાસ નહીં હય.

શમસા—ચહે સખ તુ કિસસે કહે રહી હય ?

તાહેરા—તુઝસે. જસને ચંદ રોખ. જંદગી કે લિયે કયસે જુલ્મે.
સતમ કિયે ઓર ધસસે ને ગુસ્સેમેં જમીનકો આસમાન પર
ઉછાલતા થા અખ વોહ તેરા કરોફર રોખો દાબ કહાં હય ?
દેખ ધસવક્ત. તુ કિસ હાલમેં હય; વોહ તેરા ગુફર કહાં હય ?

શમસા—બેશક સર્દી કે બાદ ગરમી, ગરમી કે બાદ બારીશદીન કે
બાદ રાત તુલુ કે બાદ ગુરખ, પયદા હોનેકે બાદ મુરખના
ધન્ટેહાયે ખુલંદી પર પહુચને કે બાદ નીચે આના કુદરતકા
કા.તુન હય. અગર મેં અપને કો ધસ હાલમેં દેખકર અફ-
સોસ કરેં તો અહમક. હું, ઓર તુ ખુશ હોતી હય તો
મજનુન હય.

ताहेरा—किसीकी मुसीबतों को देखकर प्रु.श होता जहाँ का काम
हय में प्रु.श नहीं हूँ उसके इह. जो.इसे थरराती हय में यह
देखती हूँ के तु पड़ेले ज्याथी और अय अया हो गछि. अय
तु किस मुँहसे मुआ.री मांग सकती हय.

शमसा—मुआ.री ? तुम सबोंसे, जे मेरे दस्त-रुम्मानसे गीरे हुवे
हुकडे जन्मआ. करके पेट भरते थे, उनसे में मुआ.री मागुंगी !
आसमान ज.मीनके आगे सर झुकायेगा ! शेर कुत्तेके आगे
गिडगिडायेगी ! शमसा अपने ज.लील गु.लामोसे रह.मकी दर-
आस्त करेगी ?

क.हेरमान—ज्यों क.तलु अया हो गया ? लाशकी तर.ह सई, क.अकी
तर.ह. आ.मोश, वयरानेकी तर.ह. उदास पडा हय ?

शमसा—अ.परदार ! क.तलु अ.परदार ! घ.ज.ज.तमें पयदा हुवा,
घ.ज.ज.तमें जया घ.ज.ज.त में भर जना; मगर जवाय देते
वक्ता. ज.लील दुश्मनको पुज.दिली न दिधाना.

क.तलु—अस शमसा, अय हम दोनों घस का.गिल नहीं रहे के प्रु.दा
और धनसान को गु.इसे जवाय दे.

शमसा—शर्म कर शर्म, नामई ओदे तेरी आतोसे पुज.दिली डिपु
आती हय.

क.तलु—मगर तुझे मआ.लुम हय के घस नहीं का अया नतीज होगा ?

शमसा—अया होगा ! सिर् मौत.

क.हेरमान—प्रु.दाकी क.सम, अगर अयसी काहर औरतके बिये
इरिस्तेबी सिद्धारीश करें तो बी रह.म न करना चाहिये.

ताहेरा—नहीं क.हेरमान, प्रु.दा रही.म और करीम हय, और वोह
अपने जंदोमेंबी रह.म और करम देखना चाहता हय. अगर
हमने घसको मार डाला तो उसकी मौतसे हमें कोई फायदा
न होगा; अगर यह ज.दा रहेगी और आयाँदा के बिये तौआह
करके नेक बन जायगी तो हमको ओक गुनाहगार इह.को
दोज.अ.से छुडानेका सवाय मिलेगा. शमशा, कलका ज.क हय
के में सर झुका कर गिडगिडाकर इकी.रनीकी तर.ह. दामन इय-
लाकर सुहेलकी ज.दगी बीकमें मांगती थी.

शमसा—अया तु यह समझती है के मेंबी तेरी तर.ह. आ.जेज.करुंगी ?

ताहेरा—नहीं, नहीं, मेरा यह पि.याल नहीं हय; में इकता तुजे
चाह दिवाना चाहती हूँ के उस वक्ता. मेरी बीक में तुने
होकर दी थी.

શમસા—હાં દી થી.

તાહેરા—મગર મેં આજ તુએ બગચેર માંગે તેરી જીંદગી બખ્શતી હું.

શમસા—તુ મુજે મુઆફ કરતી હય, મેં તેરી મુઅફરીકો તેરે જલીલ ચહેરેપે નફસ્તસે વાપસ ફેંકતી હું.

ક.તલુ—શમસા નાશુકર ગુજાર ચૈરાત જીંદગીકી કફ કર.

શમસા—જુલામોકી તરહ જીનેસે આકાઓં કી તરહ મર જના બહેતર હય.

ક.તલુ—મગર હમ દોનોં મૌતકે લિયે તૈયાર નહીં હંય.

શમસા—કયોં ?

ક.તલુ—મૌતસે જીંદગી જયાદા પ્યારી હય.

શમસા—ચુપ ! યુજદિલ પસ્ત હિમ્મત શર્મ કર. મંય ચૈરાત હોકર મૌતસે નહીં ડરતી ઓર તુ મર્દ હોકર ખૌફ ખાતા હય ?

ક.તલુ—ખુદાકે લિયે જી ઓર જીને દે.

શમસા—હાં મેં તુએ જીને દુંગી ઓર જીંદગી ચું. (શમસાકા કતલુકો ગોલી મારના ઓર ખુદબી ગોલી મારકર મર જના).

ક.તલુ—અફસોસ ! યહે હય બદકાર ચૈરાતકી મહેાખ્ખતકા નતીજ !

તાહેર—જો ચંદ મીનટ આગે ઇસ જીસ્મમેં ગુરૌંકા ખુન ઉખલતા થા, અફસોસ ! વોહ જમીન પર બેહસો હરકત પડા હુવા હય યહે પાઉં જો ઠોકરેં માર માર કર હજારેં ગરીબોંકે સર તોડતે થે, યહે હાથ જીસમેં ખૌફકા ખંજર ચમકતા થા, યહે સર જીસકે સામને હજારેં આદમી સર ઝુકાતે થે, અલગરજ. યહે શમસા ઓર ક.તલુ ગુસ્સેમેં જમીનકો આસમાન તક ઉછાલતે થે વહી ઇસ વક્ત. ધુલ, કંકર, પથ્થર પર પડે હુવે દુન્યાકો અપની જીંદગીકા તમાશા દિખા રહે હંય. અય લોગો જો દુન્યા પર ફુલ ગયે હો, આખિરાતકો ભુલ ગયે હો, ઇસકો દેખકર ઇખિરાત પકડે.

શએ.ર.

જહાં નહીં હય બિહીસ્તો દોબખ, યહીં જગ્ગઓ સજા મીલેગી, ભલા કરોગે ભલા હી હોગા, દગા કરોગે દગા મીલેગી; સમજો વર્ના એક દિન તુમહારા બી યેહી હાલ હોગા.

બાબ તીસરા.

પરદા તીસરા.

રાસ્તા.

(શીરીંકા આકર દોડ જના જસકે પીછે પાગલ શહેબાજકા

હાથમેં ડંઠા લિયે હુવે આના.)

શહેબાજ.—મેરા નામ શહેબાજ. ઉર્દૂ ડંડેબાજ, આરુ મેરે ડંડેકા નામ પાજનવાજ. કોઇ જરા કનમનાયા કે મયેને સોંટા જમાયા. આજ મેં એક આદમીકે કહેનેસે એક ઐરાત પર આશક હો ગયા હું; મગર વોહ મેરે દામમેં નહીં આતી હય, અપનેકો શોહરદાર બતાતી હય, ખયર દેખા જયગા. અબ મયેં ઉસકી જુસ્તેજુમેં જાતા હું. (જના).

બાબ તીસરા.

પરદા ચૌથા.

ડાક બંગલા.

ખયરસદલાહ—શુક્ર હય કે નાક કાન સલામત લેકર ઇસ પોશાકકી ખદોલત ઇસ સલામતી કે ડરખેમેં આન પહુચા, વર્ના જો ગત તુગરલકે હાલી મવાલીઓંકી હુધ વોહ મેરીલી હોતી.

(આના શીરીંકા.)

શીરીં—ઉધ અલાહ ! યહે મુવા તો મેરા પીછાહી નહીં છોડતા.

ખયરસદલાહ—હયેં અધેરેમેં યહે કીટસન લાઈટ કહાંસે આ ગધ.

શીરીં—સાહેબ ?

ખયરસદલાહ—ખેગમ મેં સાહેબ નહીં હું, મેં એક મ.અમુલી દેસી આદમી હું.

શીરીં—મુઆફ કીજીયે આપકે લિબાસસે મુઝે સાહેબકા ધોકા હુવા.

ખયરસદલાહ—ઇસકી મેટૂક મયેં આપકો સમજાતા હું. ચુકે આજ કલ રેલવે કુંપની વાલે દેસી પેસેનજરોંકો લાવારીસ જાન કર લેડ બકરીકી તરહ. ઉપર તલે ઠસાતે હયેં ઇસ લિયે મેંને કોટ પટલુન પહેન લિયા, તાકે મેરે કમ્પાર્ટમેન્ટમેં કોઇ ધુસ ન આયે.

શીરીં—આપકા નામ ?

ખયરસદલાહ—ખયરસદલાહ.

શીરીં—જનાબ આપકો યંહે સુનકર રંજ હોગા મેં અપને શોહરકે સાથ રેલમેં આ રહીથી કે એક સ્ટેશનપર વોહ કીસી

જી.રત કે લિયે ઉતરે, ધતિનેમેં સીટી હુઈ ઔર રૈલ ભાગ નીકલી. મેં યહાં આતીથી કે એક નીમ વહ.શી મેરે પીછે પડ.કર સતાતા હય.

ખયરસદલાહ—તુમ જયસી હ.સીન ઔ.રતકોં હરગીજ. હરગીજ. તન્હા સફર ન કરના ચાહીયે. ક્યા આપકો મઅ.શુમ નહીં આજ કલ બરાબર યુજ.દિલાના હ.મલે હોતે હં.ય.

શીરી—મેં જનુટી હું કે આપ કોઇ શરીફ આદમી હેં.

ખયરસદલાહ—ઇસમેં ક્યા શક હય યહે તો મેરી શકલ કહેતી હય, ચુકે દેહલી દરબારમેં લાટ કર્જ.ન ઔર મેં એક હી હાથી પર અચઠે થે.

શીરી—મેં ઉમીદ કરતી હું કે મેરે શૌહર કે આને તક મુઝે ઉસ સખ.શસે બચાયેંગે.

ખયરસદલાહ—આપ બિલકુલ બેફિક રહેં. અગર વોહ યહાં આયા તો એક હી છું.સેમેં ઉસકી ખોપડી. કે સાઠે. સતરા ટુકડે. કર ફંગા.

શીરી—મેં જ.રા બાબ.ર તક જાતી હું, લેકીન વોહ ફુશ્મનેં જાન મેરે પીછે ન આને પાયે.

ખયરસદલાહ—મજલ હય ! મેં ઉસકી મુસ્કેં કસ લુંગા.

શીરી—તો મેં આપ પર બરોસા રખ્યું ?

ખયરસદલાહ—બલકે યહે સમઝીયે કે આપ અપને શૌહરકી હિ.કાજ.તમેં હેં.

શીરી—તસલીમ ! (જાના).

ખયરસદલાહ—ક્યા લજ.જ. ઔ.રત હૈ, અગર યહે કિસી નાટક કંપનીમેં નૌકરી કરે તો કંપની વાલોં કે દિન ફિર જાયેં.

(સહેબાજ.કા આના).

સહેબાજ.—અબે તુ કૌન હય ? ઇસકા બાપ હય, બાઈ હય, શૌહર હય, કૌન હય, વોહ કહાં હય ?

ખયરસદલાહ—યહે નઇ ટાઇપિકા જાનવર કહાંસે નિકલ આયા ?

સહેબાજ.—અબે ગધે કે બચ્ચે મેરી તરફ ક્યા દેખ રહા હય નિગાહ નીચી કર ઔર બોલ વોહ કહાં હય ?

ખયરસદલાહ—વોહ ! કૌન વોહ !

સહેબાજ.—વોહ બીલી જો મેરે ચુહે જયસે દિલકો જ.ખી. કરકે યહાં આઇ હય.

ખયરસદલાહ—મેં કીસીકો નહિં જાનતા.

સહુખાજ.—દેખના, ખખરદાર, હોશયાર, વરના ઇસ ડંડેસે તેરા ભેજ હવામેં ઉડતા નજર આયેગા.

ખયરસદલાહ—અરે અરે યહે ક્યા કરતા હય ?

સહુખાજ—હેર જા, મેં દેખતા હું કે તુ કિસ તરફ મરતા હય ?

ખયરસદલાહ—ક્યા દુન્યામેં મેં કોઈ ફાલતુ આદમી હું જો મરું.

સહુખાજ.—દુન્યાકો તેરી કોઈ જુરત નહીં હય.

ખયરસદલાહ—મગર મુઝેં તો દુન્યાકી જુરત હય.

સહુખાજ.—અગર તુ કોઈ અયરા ગયરા નથ્યુ ખયરા હય તો ઇસ પાજી ફટકાર કે ડંડેસે તેરા ભેજ ફેડ ડાલુંગા.

ખયરસદલાહ—અરે દોસ્ત ખુવાહ મ ખુવાહ લડતા હય; અપના મતલબ તો ખતા.

સહુખાજ.—અચ્છા તો દેખ તુ ઉસકા શૌહર હય તો મેં ઉસ્કે ઇસ્કસે ખાજ આ જાઉંગા.

ખયરસદલાહ—જા દોસ્ત મેં કહેતા હું કે તુઝે ઉસસે ખાજ આના પડેગા.

સહુખાજ.—ક્યું ?

ખયરસદલાહ—ક્યું કે વોહ મેરી ખીવી હય.

સહુખાજ.—ક્યા ખીવી ? અરે જા જા તું તો ઉસકા બાપ માલુમ હોતા હય ?

ખયરસદલાહ—તેરે બાપકી કસમ અગલી જુમેરાતકો મેરા ઉસકા નિકાહ હુવા હય.

સહુખાજ.—ખયર અગર નાલાયક માખાપને અપની લડકી તેરે જયસે ચીડીમાર કે હવાલે કર દી હય તો મેં બી ઉસકે ઇસ્કસે હાય ઉઠાતા હું, ઓર અપને ઇસ્કકે જનાજે કો કિસી મઅશુક કી કબ્રકે પાસ દફન કરનેકો લે જાતા હું, મગર તેરા નામ ?

ખયરસદલાહ—મેરા નામ ખયરસદલાહ.

સહુખાજ.—તુ ઝુંટા હય, બદમાશ હય, ઉસને અપને શૌહરકા નામ મુસ્કીલ આસાન ખતાયા હય.

ખયરસદલાહ—હાં, હાં, દોસ્ત મેરા ચ્હી નામ હય,

સહુખાજ.—તો પહેલે ક્યું નહી ખતાયા.

ખયરસદલાહ—મેંને જરા તુઝે દિલલગીમેં ઉડાયા.

સહુખાજ.—અચ્છા તો મેં જાતા હું.

ખયરસદલાહ—જા બાઈ ખુદાકે લીયે જા.

સહુખાજ.—મગર દેખના, અગર તુ ઉસકા શૌહર ન હુવા તો મારે ડંડેકે તેરી ખોપડી પીલપીલી કર દુંગા.

ખયરસદલાહ—અરે કમખખત ફિર આ ગયા, જા બાધ મેં સય કહેતા હું. (જના) કમખખતને ડંડા તાન તાન કર મેરા આધા દમ નિકાલ ડાલા. પર ચહે સામનેસે પુલીસકા આગડ ખીલ્લા કયસે આ રહા હે !

જમ.અદાર—ધધર આવો.

ખયરસદલાહ—લો ઇનકે ખાવાકા હુકમ ચલતા હય, ધધર આવો.

જમ.અદાર—તુમ. જાનતે હો હમ કૌન હંય ?

ખયરસદલાહ—આપ ઇસ શહરકી ઝાડુ હંય.

જમ.અદાર—ઇસકા કયા મતલબ ?

ખયરસદલાહ—જયસે કચરપટી મ્હોલેકે ગધે કુરે કરકટકો સાફ કરતે હંય, વૃયસે હી આપ બદમાશોંસે શહરકો પાક કરતે હંય.

જમ.અદાર—બલા યહે કયા હય ?

ખયરસદલાહ—લકડી ઉત્તરા જસસે બદમાશોં કી હજમત કી જાતી હય.

જમ.અદાર—અચ્છા દિલ લગી છોડે. ઝૌર યહે ખતાવો ઇધર કોઇ નીમ વહશ્મી આદમી તો નહીં આયા થા ?

ખયરસદલાહ—હાં હાં અબી એક લમતડંગા હાથમેં ડંડા લિયે નાજીલ હુવા થા, જે ખાત ખાતમેં સોંટા તાનતા થા.

જમ.અદાર—તો તુમને ઉસકો પકડા કયું નહીં ?

ખયરસદલાહ—યહે કામ તુમહારા હય.

જમ.અદાર—દિવાનેકો પકડના હમારા કામ નહીં હય.

ખયરસદલાહ—ફિર તુમહારા કામ કયા હય ? રાસ્તે પર સોદા બેચને વાલેકો સતાવો, ખટારે વાલોંકો પકડ, લેજવો, ખુદા ખ-ખસ નાટક દેખને આવો, મિયાં સીધી તરફ ચલે જવો વર્ના સુપ્રીન્ટન સાહેબકો ખખર હો ગઇ, ઝૌર ચહે કાલી કફની ઉતર ગઈ તો કરાફરડ મારઝીટમેં હેલપાટી કરની પડેગી.

જમ.અદાર—દેખો ગ્રાંટરોડ પર રહેના હય તો પુલીસવાલોંસે આડી તીરછી ખાતેં ન કરો.

ખયરસદલાહ—અચ્છા બધ ખતા હુઇ મુ.આફ કરો.

જમ.અદાર—ખતાવો વોહ કિસ તરફ ગયા ?

ખયરસદલાહ—વોહ સીધા કાંજહાઉસ કી તરફ ગયા હય.

જમ.અદાર—અચ્છા હમ ઉસકી તાલાશમેં જાતે હંય અગર ખત-નેમેં યહાં આ જાય તો ઉસકો પકડ રખના.

ખયરસદલાહ—જુરર જુરર મયેં ઉસકી મુશ્કેં જકડ કર પુલીસ

સ્ટેશન પર ભેજ દેતા હું (જમ.અદારકા જાના) લો મેં ઉસકો પકડને લગા. કમળપ્રત ખાતખાતમેં તો સોંટા તાનતા હય, અગર પકડનેકા નામ હું તો મેરા ભેજ હી ન નિકાલ દે.

(સહેબા.જ.ઝાંર મુશ્કીલઆસાનકાં આના)

મુશ્કીલઆસાન—હાં મેરે ચચાકા યહી નામ હય.

સહેબા.જ.—કયા મુશ્કીલઆસાન ?

મુશ્કીલઆસાન—હાં મુશ્કીલઆસાન.

સહેબા.જ.—તો દેખો વોહ હૈં.

મુશ્કીલઆસાન—કૌન ? રહે !

સહેબા.જ.—કયા તુમ અપને ચચાકો નહીં પહેચાનતે ?

મુશ્કીલઆસાન—નહીં.

સહેબા.જ.—સખખ ?

મુશ્કીલ—સખખ યહે કે વોહ ખહોત અરસેસે યહાં ચલે આયે હૈં. આજ તક મયેંને ચચાકી સુરત ઝાંર ચચાને મેરી સુરત નહીં દેખી હય (ખયરસદલાહસે) ચચા જાન મુઝે અપને કદમ ચુમનેકી ધજાજત દિજયે.

ખયરસદલાહ—હૈં ! તુ કૌન હય બાધ ?

મુશ્કીલ—આપકા ભતીજા.

ખયરસદલાહ—(ખુદસે) મેરા તો કોઇ ભાઈહી ન થા શીર યહે ભતીજા કહાંસે ટપક પડા !

મુશ્કીલ—મંચ આપકા ખત પાતે હી ખિદમત મેં હાજિર હોતા મગર રાસ્તે મેં રેલ છુટ ગઇ ઇસ લિયે વકત પર ન આ સકા મુઆફ કિન્નિયે.

ખયરસદલાહ—ખુદ જાને કિસ ખાતકી મુઆશી મંગતા હય ! મ.અ.લુમ હોતા હય કિસી ઝાંરકે ઘોકેમેં મુઝે ચચા ખનાયા હય, અગર કુચ્છ બોલું તો કમળપ્રત સોંટા તાનતા હય, ઇસ લિયે અખતો જો કુચ્છ આયા અંટ સંટ બક હું.

મુશ્કીલ—ચચા જાન !

ખયરસદલાહ—ચુપ શયતાન તુ બડા નાલાયક હય.

મુશ્કીલ—બેશક.

ખયરસદલાહ—તેરા બાપ તુઝસેબી જયાદ નાલાયક થા.

મુશ્કીલ—સચ હય; મયેંને ચચાકો જયસા આતિશ મિ.જાજ સુનાથા વેસાહી પાયા.

ખ.ખરસદલાહ—ચલ મેં એક સરીફ આદમી હું ઇસ લિયે તેરા કુસુર મુઆફ કરતા હું.

શહેબાજી—ચલ અપને ચચાકો આદાબ બન લા.

મુશકીલ—આદાબ.

અયરસદલાહ—આદાબ સે કયા હોતા હય કાન પકડ.

મુશકીલ—લીજયે કાન પકડતા હું.

અયરસદલાહ—કાન પકડનેસે કયા હોતા હય પાઉં પડ.

મુશકીલ—લીજયે પીઠેભી પડતા હું.

અયસદલાહ—પાઉં પડનેસે કયા હોતા હય નાક રગડ.

શહેબાજી—બસ, દોસ્ત બસ ? છતની આજેજી પરતો ખુદાબી મુ-
આફ કરતા હય. ચલો અબ અપને ભતીજેકો ગલે લગાવો
(મુશકીલ ઔર અયરસદલાહકા ગલે મિલના) ઓહો ખુશી-
ખુશી—હીપ-હીપ-હુરે.

મુશકીલઆસાન—ચચા જાન આપકી કનીજબી આપ હય અગર
ધમજત હોતો ખિદમતમે હાજર કરે ?

શહેબાજી—પુછનેકી કયા જીરત હય, જા ખુલા લા. (મુશકીલઆસા-
નકા જાના ઔર ઉસકે અસલ ચચા મુશકીલઆસાનકા આના).

અયરસદલાહ—ચલો એક બલાતો ટલી, દુસરી બલા ટલ જાયે
તો બંદા ચહાંસે નિકલ જાય.

ચચા—મે'ને અપને ભતીજેકો ખત લિખકર ચહાં ખુલાયા હય, ચ-
કીન હય કે વોહ આયા હોગા બોલો તુમ દોનોં મેંસે મેરા
ભતીજા કૌન હય, મેં કિસકા ચચા હું ? બોલતે કયોં નહીં ?
કયા તુમ દોનોં ગુંગો હો ? તુમહારા નામ ?

શહેબાજી—શહેબાજીખાં ડંડેબાજી.

ચચા—ઔર તુમહારા નામ ?

અયરસદલાહ—મુશકીલઆસાન.

ચચા—મુશકીલઆસાન તો બસ તુહી મેરા ભતીજા હય.

અયરસદલાહ—લો થોડી દેર પહેલે ચચા થા અબ ભતીજા
બનગયા.

ચચા—નાલાયક ઇધર દેખ, બતા મેં તુએ કયા કહું !

અયરસદલાહ—તુમ મુએ કુચ્છ ન કહો.

ચચા—તુ ઇસ દુન્યામેં એક હી બેવકુફ હય.

અયરસદલાહ—નહીં ચહે ઔર મેં દો હયેં.

શહેબાજી—કયું બે !

અયરસદલાહ—મુઆફ કર દોસ્ત.

ચચા—મુએ ઇસ બાતકા જવાબ દે કે તુને શાદી કયું કરી ?

ખયરસદલાહ—ઇસ લીચે કે તીસરા બેવકુફ ઔર પેદા હો.

ચચા—મગર શાદી બી કી તો ઔરત સે કયૈં કી ?

ખયરસદલાહ—ઔરત કે સાથ નહીં કરતા તો કયા કીસી મર્દ કે સાથ કરતા ?

ચચા—ઔર ફિર યહે દીટાઇ કે શાદી કે લિચે મેરા હુકમબી ન લિયા.

ખયરસદલાહ—શાદી કે લિચે હુકમ લેનેકી કયા જુરત થી ?

શહેબાજ—જુરત કયું નહીં થી; આજ તો બિલા હુકમ ચચાકે એક ખીવીકા શૌહર હો ગયા, કલ બગચેર ધનનત એક બચ્ચેકા આપ બન જાયેગા.

ચચા—ખયર અગર તુ ચહે ચાહતા હય કે વસીયત નામેસે તેરા નામ રદ ન કરે તો અપને ગુનાહોં કી મુઆશી માંગ.

ખયરસદલાહ—કિસ ગુનાહ કી મુઆશી માંગું ?

શહેબાજ—કયું મુઆશી કયું નહીં માંગતા હય કયા શર્મ આતી હય ?

ખયરસદલાહ—શરમ કાહેકી ? મુઆશી માંગના તો આજ કલ ફેશનમેં દાખિલ હય.

ચચા—તો બોલ કે ચચાજન મેં ખતાવાર હું.

ખયરસદલાહ—ચચાજન મેં શયતાનસે જિયાદા ગુનાહગાર હું.

ચચા—ઔર મુઆશીકા ઉમીદવાર હું.

ખયરસદલાહ—ઔર મુઆશીકા તલબગાર હું.

ચચા—શાબાશ ! જાદાબાશ, બસ અબ મેં તેરે કુસુર મુઆફ કરતા હું ઔર તેરી ખીવીકી તરફસેલી દિલકો સાફ કરતા હું.

ખયરસદલાહ—મેં આપકા શુક્રીયા અદા કરતા હું. (શીરીકા આના)

શીરી—મ.અલુમ નહીં મેરે મીયાને ઇતની દેર કહાં લગાઈ.

ખયરસદલાહ—બેગમ આવો અપને શૌહર કે ચચાકો આદાબ બન લાવો.

શીરી—આહા, આપ તશરીફ, હ્રે આયે હંય; મંય કદમબોસ હોતી હું.

ચચા—બેટી તુ યહે સુનકર જ.યાદા ખુશ હોગી કે મયેને તેરે ઔર તેરે શૌહર કે કુસુર બિલકુલ મુઆફ કર દિયે.

શીરી—ચચા જન ઇસ વકત શુક્રીયા અદા કરનેકે લિચે જો મેરા શૌહર મૌજુદ નહીં હય, લેકીન મેં ઉનકી તરફસે બી શુક્રીયા અદા કરતા હું.

ચચા—બેટી તેરા શૌહર તો યહાં પહેલેસે મૌજુદ હય.

શીરી—આપ કિસે શોહર ખતાતે હયેં ! મયેં સમઝી નહીં.

ખયરસદલાહ—ખીવી ઇધર આવ મયેં સમઝાઉં.

શીરી—હેં સાહિબ આપ દિવાને તો નહીં હો ગયે ?

ખયરસદલાહ—હુવા તો નહીં મગર અબ હો જાઉંગા.

શીરી—છોડે, છોડે, મેરે હાથ મેં તુમહેં એક શરીફ આદમી સમઝી થી.

ખયરસદલાહ—શરીફ તો હું મગર જરૂરત કે લિયે પાછા ખન ગયા હું દેખો એક શરીફ આદમી તુમહારે પાઉં પડતા હય.

શીરી—ખાઉં પડતે હુવે તુમહારે શરમ નહીં આતી ?

ખયરસદલાહ—પાઉં પડના તો આજકલ ફેશનમેં દાખિલ હય.

શહેબાજ—કયું બે ઇધર છીપ છીપકે કિયા સમઝાતા હય !

ખયરસદલાહ—ચુપ ! મીયાં ખીવી કે મુઆમિલાતમેં કયું દખલ દેતા હય.

શીરી—તુમને ફિર મુઝે ખીવી કહા ?

ખયરસદલાહ—ખુદાકે લિયે પાંચ મનટ કે વારતે મેરી ખીવી ખન જવો મુઝે આફતસે બચાવો.

શીરી—તુમ કહીં દિવાને તો નહીં હો ગયે હો ?

ખયરસદલાહ—દેખો ખીવી માન જવો.

શીરી—અરે જ બાધ જ.

ચચા—નાલાયક, યહે મુઆમિલા કયા હય ? યહે તુઝે બાધ કહેતી હય તુ ઇસે ખીવી ખતાતા હય, તુમ દોનોંકા ગડબડ ઘોટાલા મેરી સમઝમેં નહિ આતા હય. (મુશકીલઆસાનકા આના)

મુશકીલઆસાન—આહા, પ્યારી શીરી તુમ આ ગઈ ?

શીરી—વાહ સાહેબ ખુબ રાહ દિખાઈ.

ખયરસદલાહ—બસ, અબ જુતીયાં ખાનેકી નૌખત આઈ.

મુશકીલઆસાન—મેંને રાહ દિખાઈ યા તુમને દર લગાઈ, ચલો ખયર ચચાજનકે કદમ ચુમો.

શીરી—હેં તુમહારે ચચા તો ચહે હેં.

મુશકીલઆસાન—કૌન ચહે ખુદા ?

શીરી—નહીં પ્યારે મુશકીલઆસાન તુમહારે ચચા તો ચહે હેં.

ચચા—હંય મુશકીલઆસાન ! મુશકીલઆસાન તો ઇસકા નામ હંય.

શીરી—કૌન કહેતા હય ! ઇસકા નામ તો ખયરસદલાહ હય.

ખયરસદલાહ—બસ અબ અલ્લાહી અલ્લાહ હય.

ચચા—મ.અલુમ હોતા હય કે ચહે મેરા બતીજ નહીં હય.

ਮੁਸਕੀਲਿਆਸਾਨ—ਮ.ਅਲੁਮ ਹੋਤਾ ਫੁਕ ਕੇ ਘੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆ ਨਹੀਂ ਫੁਕ.

ਸਾਫ਼ਿਆ.ਭ.—ਮ.ਅਲੁਮ ਹੋਤਾ ਫੁਕ ਕੇ ਘੇ ਖਸਕਾ ਸ਼ੈਲਰ ਨਹੀਂ ਫੁਕ.

ਸ਼ੀਰੀ—ਮ.ਅਲੁਮ ਹੋਤਾ ਫੁਕ ਕੇ ਘੇ ਸ਼ੀਰੀ ਨਹੀਂ ਫੁਕ, (ਜਮ.ਅਫਾ-
ਰਕਾ ਸਿਖਾਈਐਂਕੋ ਸਾਥ ਆਨਾ ਐਰ ਸਾਫ਼ਿਆ.ਭਕੋ ਪਕੜ ਲੈਨਾ)

ਜਮ.ਅਫਾਰ—ਫੁਟ ਤੇਰੇਕੀ, ਘਟੀ ਮੁਸਕੇਲੀਸੇ ਫੁਕ ਆਯਾ.

ਧਿਆ.—ਐਰੇ ਭਾਖ ਖਸਿ ਐਂਗੁਨਾਫਕੋ ਕਧੁ ਪਕੜਤੇ ਫੇ ?

ਜਮ.ਅਫਾਰ—ਘੇ ਨੀਮ ਵ.ਫੇਸ਼ੀ ਪਾਗਲ ਆਨੇਕੀ ਫਿੰਵੀਰ ਫਾਂਫ, ਕਰ ਭਾਗ
ਨਿਕਲਾਥਾ ਕਮਯ.ਘੁਤਨੇ ਫਮੇਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਘਾਥਾ.

ਸਾਫ਼ਿਆ.ਭ.—ਐਰੇ ਛੋਡ ਨਹੀਂ ਤੋ ਭਾਰ ਡਾਲੁੰਗਾ, ਪੀਸ ਡਾਲੁੰਗਾ, ਰਗੜ
ਡਾਲੁੰਗਾ.

ਘਯਰਸਵਲਾਫ—ਕਧੁ ਧਿਆ ਘਯ ਸੋਂਟਾ ਧਲਾਨਾ ਲੁਲ ਗਯੇ ! ਕਮਯ.ਘੁਤਨੇ
(ਪਕੜ ਕਰਕੇ ਯਨਾ) ਮੇਰਾ ਨਾਕਮੇਂ ਫਮ ਕਰ ਰਘਾ ਥਾ.

ਜਮ.ਅਫਾਰ—ਫੇ ਧਯੋ.

ਘਯਰਸਵਲਾਫ—ਧਯੋ ਮੇਂ ਫੀ ਤੁਮਫਾਰੇ ਸਾਥ ਖਸਕੋ ਪਾਗਲ ਆਨੇ ਪਫੁ-
ਥਾਨੇ ਆਤਾ ਫੁ.

ਧਿਆ.—ਭਾਗਤਾ ਕਫਾਂ ਫੁਕ ਨਾਫ਼ਰਯਮ, ਤੁ ਮੇਰਾ ਭਟੀਯ ਫੈ ਘੇ ਤੁਨੇ
ਕਫਾਫੀ ਕਿਧੁ ?

ਮੁਸਕੀਲਿਆਸਾਨ—ਤੁ ਮੇਰਾ ਧਿਆ ਫੁਕ ਧਫੇ ਤੁਨੇ ਕਫਾਫੀ ਕਧੁ !

ਸ਼ੀਰੀ—ਤੁ ਮੇਰਾ ਸ਼ੈਲਰ ਫੁਕ ਧਫੇ ਤੁਨੇ ਕਫਾਫੀ ਕਧੁ ?

ਘਯਰਸਵਲਾਫ—ਘਯਥਾ ਮੇਂ ਤੁਮ ਸਘਕੋ ਅਲਗ ਅਲਗ ਜਵਾਘ ਫੁੰ
ਥਾ ਐਕਫਮ ?

ਧਿਆ.—ਐਕਫਮ.

ਘਯਰਸਵਲਾਫ—ਘਫੁਤ ਘਯਥਾ ਫੇਡੀਯ ਐਂਡ ਜੇਂਟਲਮੇਨ ਮੇਂ ਨਿ-
ਫਾਧਤ ਸ਼ੁਕ ਗੁ.ਯਰਤਾ ਫੁੰ ਕੇ ਆਪ ਲੋਗ ਅਪਨਾ ਫ਼ੀਮਟੀ ਟਾਫਮਿ
ਵੇਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਸੋਟ ਐਂਡ ਸਟੀਟ ਲੋਕਧਰ ਸੁਨਨੇ ਕੇ ਲਿਧੇ
ਤੈਧਾਰ ਫੁੰਧ.

ਧਿਆ.—ਤੁਯੇ ਲੋਕਧਰਘਾਯ ਕਰਨੇ ਕੋ ਕਿਸਨੇ ਕਫਾ ?

ਘਯਰਸਵਲਾਫ—ਭਾਫ਼ ਫੋਰਡ ਐਂਡ ਜ਼ੂਰੀ ਮੇਂ ਘਯਰਸਵਲਾਫ ਵਫੇ ਸੇ-
ਘਸਵਲਾਫ, ਸਾਂਫਿਨ ਕਸਾਫ਼ ਮੁਫਲਵਾ ਤੁਮ ਸਘਕੋ ਸਾਮਨੇ ਘੁਫਕੋ
ਫਾਯਰੋ ਨਾਯਰ ਯਨਕਰ ਖਕਿਰਾਰ ਕਰਤਾ ਫੁੰ ਕੇ ਨ ਮੇਰਾ ਕੋਫ਼
ਧਿਆ ਫੁਕ, ਨ ਭਟੀਯ ਫੁਕ, ਨ ਜੋੜ ਫੁਕ ਧਫੇ ਸਘ ਗਡਘੜ ਧੋ-
ਟਾਫਾ ਖਸਿ ਫੁੰਫੇਘਾ.ਭ ਕੇ ਸੋਟਿਕਾ ਫੁਕ, ਮੇਰੇ ਘੁਫੇ ਐਰ ਜਵਾਨ
ਫੋਸਟ ਘਫੇ ਪਾਗਲ ਖਸਿ ਐਰਤਕੇ ਪੀਥੇ ਪੜ ਗਯਾ ਥਾ ਖਸਿਕੋ
ਸਤਾਤਾ ਥਾ, ਮੇਨੇ ਧਫੇ ਘਫਾ ਅਪਨੇ ਸਰ ਮੋਲ ਫੀ ਖਸਿਕੀ ਖਸਿ-
ਮਤ ਘਧਾਧ ਐਰ ਖਸਿ ਆਫ਼ਤਮੇਂ ਨਾਫ਼ਕ ਆਪਨੀ ਯਨ ਫੁੰਸਾਫ਼.

ચચા—મગર તુને અપના નામ મુશકીલ આસાન કયોં બતાયા ?

ખયરસદલાહ—અગર મેં અપના અસલ નામ બતાતા તો યહે કમખખત સોટીસે મેરા બેગ હી તોડ દેતા.

ચચા—તૌબાહ ! તૌબાહ ! કયસે બલે માનસકો હમને સતાયા બાઈ મેરા કુસુર મુઆફ કરના.

ખયરસદલાહ—ખુદા સમજે.

મુસકીલઆસાન—મેંનેલી જો કુચ્છ ક્રિયા હય ઉસકી મુઆરી ચાહતા હું.

ખયરસદલાહ—શયતાનકા હવાલા.

શીરી—જવાબ, ફકત મેરી ઈજ્જત બચાનેમેં આપ પર યહે મુસીબત આઈ ઇસ લિયે મેરાલી કુસુર મુઆફ કિજીયે.

ખયરસદલાહ—પહેલે નંબરમેં તુમહારા કુસુર મુઆફ.

ગાના.

હમકો માફ કરો સાહેબ તુમકા જો કુચ્છ હય કહા,
મુજકો ખીલકુલ ધન ચક્કર ચેહ ડોંડેબાજને ક્રિયા;
બેશક પાગલને હમ સખપર ચેહ અધેર કર દીયા,
ગડબડ ઝાલા સખ ગોંટાલા હુવા ઉજ્યાલા;
અદેશા લો મીટ ગયા, હરએકથા ભુલાબાલા કયા,
ખર આયા હય મુદદાઆ કયાહી દોબાલા ખારીતા આલા વાહ.

બાબ તીસરા

પરદા પાંચવા.

જશનતાજપોશી.

મુસદસ.

દરખારી—જહેમુકદરકે નિગહતે મુશ્ક અજ સર નૌ ખુતનમેં આઈ,
દિલોંકો ફરહત હુધ મયસરકે રહ ફિર જનોં તનમેં આઈ.

૨ „—મુખારિક અફસુરદા ખાતિરોંકો બહાર રફતા ચમનમેં આઈ,
નવીદ હો ચશ્મ મુન્તઝરકો કે શમઅ ફિર અંજુમનમેં આઈ.

કહેરમાન—ગુજર ગઈરાત રંજો ગમકી જહામેં રાહતકા રોજ આયા,
જીલુસ કરનેકો તખ્તે દૌલતપે મહેરે આલમ ફરોજ આયા.

શોભે નિત સુકટ સીસ બાજે સંસારમેં ડંકકા ગગન ગરજ
ગરજ સરકારકા,

હુંડે જંગ તુમરી છાંવ ચરન ન લાંગે ગાંવ ગાંવ
લોગનમાં સદા નાવ ગુંજે દરબારકા—
જીવે તુમ જુગ જુગ હમ તારે તુમ ચંદ્રમાન
તુમસે જંગ ચમકે જોતીશ રૂપ પ્યારે-હાંજીયે. '
નસીબે ચાર જહાં જેરે ઇક્તેદાર રહે
હમેશાં ગુલશને ઇકિબાલમેં બહાર રહે
છીન છીન બડહે તુમરી શાન આન બાન હો નિસાર
સારે-જગત પ્રાણુવારે-મગન મગન-જીયો.

સુહેલ—અમ્મીજનન, તુમ ખુશીકે બદલે રોતી કયું હો ?

તાહેરા—યહે ગમકે આંસુ નહીં હંય ખુશીકે આંસુ હંય જનીંબ
ચુકે આપ મુલકકે મહેસીન હંય ઇસ લીયે તાજપોશી કી
મુઆરિક રસ્મ આપહી કે હાથોસે અદા હોતી ચાહિયે.

શહરીયાર—યહે મજમા તમામ મુલકકી જખાન બનકર ઇસ બયા
નકી તાઈદ કરતા હય.

કહેરમાન—મંય ઇસ તહરીકકો અપના ફાત્ર ચૌરઘજજત સમઝતા હું.

સુહેલ—હહેરીયે, હહેરીયે, પહેલે અમ્મીજનનકો પહનાઇએ.

તાહેરા—નહીં બેટા યહે તુમહારેહી સરપર અચ્છા મ.અલુમ હોગા.

સુહેલ—નહીં મેં ન માનુંગા, તુમકો તાજ પહનના હી પડેગા.

તાહેરા—બેટા તુમને કભી માંકે સાથ જુદ નહીં કી આજ કયું
કરતે હો ?

સુહેલ—અચ્છી આમાં તુમને બી કભી બેટે કી ખાત નહીં ટાલી
આજ કયું ટાલતી હો ?

કહેરમાન—કિતની ખુબસુરત દલીલ (સુહેલકા તાજ લેકર તાહેરાકો
પહેનાને ચાહના, તાહેરકા રોકના)

સુહેલ—લો પહેનો.

તાહેરા—બેટા યહે તુમહારે હી સર પર અચ્છા મ.અલુમ દેગા, તુમ
હી પહેનો તાકે મેં દેખકર ખુશ હું ચૌર તુમકો દોંઆયેં હું.

સુહેલ—દેખીયે સમજાઇયેના.

કહેરમાન—ખાનું અગર અયસે હજાર તાજખી આપકો પહેનાયે જાયેં
તો આપને જો જો કીમતી કુરખાનીઆં ઇસ મ.અસુમ કે લિયે
દી હંય, ઉસકી અદાઇ નહીં હો સકતી.

તાહેરા—જનાળે આલી, આપ મેરે પીછલે દુખોં કી તરફ ખારખાર ધશારા કરકે અપની મૌજુદાં ખુશી કે ખેમજ ન કરે.

કહરમાન—મુહતરમ ખાતુન, બસ ! અબ હમારે શહનશેહા દિલ છોટા ન કિંજયે.

તાહેરા—અગર આપ લોગોંકી યહી મરજી હય તો મેંયલી અપની મરજીકો સુહેલકી ખુશી કે તાળે કરતે હું.

મુહેલ—(તાજ પહેના કર) દિલ ખોત ખુશ હવા.

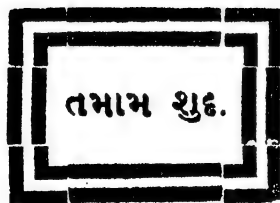
તાહેરા—બસ ખુશી પુરી હુઈ, લો અબ તુમ પહેનો ઔર ઉસકે સાએમિં અદલો ધનસાફસે રઈતકો ખુશ કરો.

અખીયામ.

સખ—નુરે ઇકબાલ તેરા આજસે ઘરઘર ચમકે,
હશર તક તાજે હુકુમત તેરે સરપર ચમકે,
યા ઇલાહી તેરા ઇકબાલ તાબંદા રહે,
મુદકકી કિસમતકા માલીક હશર તક હંદા રહે.

આમીન !   આમીન !!   આમીન !!!

નાચ હોકર તમાસા ખતમ હોતા હૈં.

૭૮૬ શ. એર

તુમ લાખ કહે જાવજે દેખા હય જ. માનાં

આંખે. તો યહી કહેતી હંય હાં કુછ નહીં દેખા.

શાય. કીનો ! ઇસ્સે જ્યાદા ઓર કયા ચહિયે ?

જી. લમેં દર્જ કિયે હુવે દૂમે નિહાયત આખોતાખસે છપકર

મૌજુદ હંય.

સયદે હવસ	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
જહરી સાંપ	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
અસીરે હિર્સ	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
ખુખસૂરત બલા	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
ખવાખે હસ્તી	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
ખુને નાહક	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
કાલે ન. જર	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
સુફએદ ખુન	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
અમૃત	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
બજમે ફાની	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
દાગે હસરત	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
અલીબાબા	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
અલાઉદ્દીન	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
મીઠા જહર	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
સુનેહરી ખન્નર	...	...	...	...	...	૦-૮-૦
કાલી નાગન	...	...	...	...	...	૦-૮-૦
ધન્તે. કામ	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
ભુલભુલૈયાં	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
હામાન	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
દિલારામ	...	...	...	...	...	૦-૬-૦
હુતહુસ્શામ	...	...	...	...	...	૦-૮-૦
ખુશર હસીના (નાટકના જરત. ખચ)	...	...	...	...	...	૦-૮-૦
ચતરા બકાવલી (જર ત. ખચ)	...	...	...	...	...	૦-૮-૦
“ કસૌટી ” ઉર્ “ દૌરંગી દુન્યા ”	...	...	...	...	...	૦-૬-૦

અગર આપ સાહબકો ઉર્દુ કિતાબ દેખનેકા શો.ક હોગા તો વોહબી હમારે યહાંસે મીલ સકેગી.

મીલનેકા પતા

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે બુકસેલર્સ

તીનદરવાજા—અમદાવાદ.

મીલનેકા પતા

એમ. એસ. મુન્શી

ઓપોઝીટ ડુ ડીપો-નવસારી.

છપાય છે?   છપાય છે??   છપાય છે???

મુંબાઈ, કરાંચી, કલકત્તા, રંગુન, બનારસ વિગેરે પ્રખ્યાત શહેરોમાં
લોકપ્રીય. મધ પડેલો જાણીતો અને માનીતો ખેલ.

મુન્શી કરીમુદ્દીન “કરીમ” સાહેબની કસાયેલી

અને માનીતી કલમથી લખાઈ પ્રસીદ્ધ પામેલો.

• ચતુરા-બકાવલી.

ઑગસ્ટ માસની આખર તારીખે બહાર પડશે.

અગાઉથી નામ નોંધાવનાર પાસેથી.   કીમત   ૦-૬-૦
પાછળથી.   ....   ,,   ૦-૮-૦

મળવાનું ઠેકાણું,
મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે
બુકસેલર.
ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

} નુરમહંમદ તાજુરે કુતુબ
ખેતવાડી મસ્જિદ ગલી
મુંબઈ.

મળવાનું ઠેકાણું.

એમ. એસ. મુન્શી.

ડીપો સામે-નવસારી.

ઈસલામી દુનિયાકી ખિદમતમેં કાળીલે કદર તો હડા.
 દિલોમેં સુનસુનાહટ પયદા કરનેવાલા, દિલો મિગાકો શોઅલએ
 આતશીકી તરહ. ભડકાનેવાલા ઉમ્મીદોકો રાહપર લગાને-
 વાલા, તમામ રંગે જરમમેં બિજલીકી તરહ સરાઅત
 કરનેવાલા નિહાયત પુરઅસર મશાહિદા.

ઈમામ મહેદીકે અનસાર ઔર, ઉન્કે ફરાયજ.

ઉર્ફ

શયખ સનસી હિસ્સા દુસરા.

આખી રૂ. જ. જમાન હ. જરત ઈમામ મહેદી (અલય), કે જુહુરકી
 નિસબત ફારસીયોં, હિન્દુઓં, ચહુદીઓં ઔર ઈંગ્રેજોંકી
 સુસ્તનદ કિતાબોંસે સુખુત.
 કયામત કરીખકે આસાર.

બાદશાહે ઈંગ્લીસ્તાનકે સુસલમાન હોનેકી ઇન્દી
 કિતાબોંસે પેશીનગોઇએં.

બાદશાહે ઈંગ્લીસ્તાન બખાતિને સુસલમાન હોનેકા સુખુત
 શાહ કાબુલકે ખુરજ ઉરજકા સુખુત અહાદીસે નખવી (સલ.)
 સે. શહેનશાહે જાજ પન્જમકે ઈસલામી અવસાફ
 ઈંગ્રેજ પલ્લામેન્ટકો દઅવતે ઈસલામ.

શયખ સનસીકી બતાઇ હુઇ આયતેં જરમેં સાયન્સકી
 હોનેવાલી અજબોગરીખ ઈન્તહોંકા જ.ક. જસમે ખ્રીટીશ
 તાજકી વફાદારી પયદા કરનેવાલી મોઅસ્સર હિદયતેં. ચહે
 કિતાબ હરએક શખસકો ખાસ દેખની જુરરી હય.

નિહાયત ઉમ્મા વિલાયતી ગ્લેજ કાગળ પર કરીખ અરસી વરકકી
 કિતાબ કિમત સીર્ફ ૦-૬-૦ પોષ્ટ ખર્ચ જમ્મે ખરીદાર.

પહેલી જલ્દકે સીર્ફ ૦-૪-૦ દોનોં સાથ મંગવાને વાલેસે
 પોસ્ટ મચાફ. અગર ઉર્ફ કિતાબ દેખના મનજુર હો વોહબી હમારે
 ચહાંસે છે આનેમેં મીલેગી. આફ્રીકાસે મંગવાને વાલેકો પોસ્ટલ
 ઓરડર સાત આનેકા કરના જુરરી હય.

મીલનેકા પતા,
 નુરમહમદ તાજુરે કુટુબ,
 ખેતવાડી મસ્જીદ ગલી.
 મુંબઇ.

મીલનેકા પતા.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે જુકસેલર.

ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

મુન્શી મુસ્તફા સૈયદઅલી.

ડીપો સામને નવસારી.

.ખાસ ઇસલામી .ખીરાદરોંકી .ખીદતમેં સેહરનુમા નો.હફ

અલફ લયેલા.

યા અની

એક હજર ઔર એક રાતકા બેબહા ખજના શયશ્રી. મશહુર અલફ લયેલાકે નામસે શાયદહી કોઈ બે ખબર દોગા એ વેહ કિતાબ હય જુસ્કી સાની આજ જમાને બરમે મીલના મુશ્કીલ હય, રંજદા દિલકા આરામ દેને વાલા યહી એક નુસખાહય દિલકા ખીંચને વાલા સહરનુમા ફિરસોકા મૈજેં મારતા સમંદર જુસ્કેલીયે મશહુર મૈજેજ એકસ્ટન કહેતાહય કે “ જો કોઈ બહોતહી ઉમ્દા કિતાબોંકા અખજ કરનેકે લીયે અગર મુજસે કહે તો કબીલી મેં અલફ લયેલાકે રખે બગયર ન રહું ” જસને ન દેખી ઉસ્કેસા કમનસીબ કોઈ ન દોગાશ્રી અજલદ ઉમ્દા દોનેકે સાથ કિમત બહોત કમ રખનેમેં આઈ હય. શીમતસીફ. રૂ. ૨-૮-૦ તસવીર વાલી રૂ. ૩-૦-૦. ટપાત્ર ખર્ચ ૦-૬-૦.

પુસ્તકો મળવાનું છેકાણું,

મહાદેવ રામચંદ્ર જગુપ્પે બુકસેલર. } એમ. એસ. મુન્શી.
 તબુ દરવાજા- અમદાવાદ. } કીપો સામને જૂની ખાટકીવાડ.

